

ALFÖLDI KÖNYVTÁR

KÖNYVECSE
AZ
SZENT APOSTOLOKNAK
MÉLTÓSÁGOKRÓL
1521

MÉLTÓSÁGOKRÓL

1521

A KÖNYVVECSE
KÖNYVTÁRA ÉS MŰVEI
KÖNYVTÁRI ÉS MŰVEI

KÖNYVVECSE

RÉGI MAGYAR KÓDEXEK

1. szám

**KÖNYVECSE
AZ SZENT APOSTOLOKNAK
MÉLTÓSÁGOKRÓL**

1521

A NYELVEMLÉK
HASONMÁSA ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA
BEVEZETÉSEL ÉS JEGYZETEKSEL

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
BUDAPEST
1985

KÉSZÜLT
AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KARA
MAGYAR NYELVTÖRTÉNETI ÉS NYELVJÁRÁSTANI TANSZÉKÉN

Az előkészítő munkacsoport tagjai
KOROMPAY KLÁRA
BÁNKI JUDIT, FODOR ADRIENNE, KOVÁCS ZSUZSA, KOZOCSA SÁNDOR

A bevezetést és a jegyzeteket írta
PUSZTAI ISTVÁN

A MUNKÁLATOK AZ MTA ÉS AZ MM KUTATÁSI PÁLYÁZATÁNAK
KERETÉBEN FOLYTAK

MB 105.899

1987

ISSN. 0237-644X

ISBN: 963-7501-67-3

Felelős kiadó: Benkő Loránd
Kiad. főig. eng. sz.: 54685/85
Készült a Kőbányai Vas- és Acélöntőde
sokszorosító üzemében
Tsz.: 851039
Felelős vezető: Kaizinger Sándor

TARTALOM

Bevezetés	7
Az idézetek és utalások lelőhelyei	17
Irodalomjegyzék	19
A kódex hasonmása és betűhű átírata	21

BEVEZETÉS

1. Az 1942-ben Codices Hungarici címmel megindított sorozat máig megjelent mindössze nyolc kötetében csupán hat korai magyar nyelvű kódexünk hasonmása került a közönség elé, holott a nemzeti kincseink és kultúránk iránt egyre növekvő és mind általánosabb érdeklődés, nemkülönben a tudományos érdek ennél szaporább ütemet követel. A sürgető igények kielégítése végett az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárástani Tanszéke a Magyar Nyelv-tudományi Társaság közreműködésével kevesebb anyagi eszközt felhasználó, egyszerűsített szerényebb kivitelezésű, de az eredetileg kitűzött főbb célokat mégis szem előtt tartó, egységes elvek alapján szerkesztett új sorozatban kívánja 15–16. századi magyar nyelvű kódexeink nehezen hozzáférhető hasonmását közzétenni.

A Régi magyar kódexek néven induló sorozatban – bár a tudományos érdek elsősorban a hasonmás közzétételéhez fűződik (BENKŐ LORÁND, ÁrpSzöv. 33–5) – nem mondunk le a betűhű átirat közléséről sem, mert a Codices Hungarici sorozat betűhű átiratot is tartalmazó köteteit több, a paleográfiától távolabb eső tudományág is hasznosítani tudta, és az általánosabb érdeklődésű közönség is elismeréssel fogadta. A sok esetben még hiányzó latin megfelelők felkutatásáról és közléséről azonban a sürgető igények és a szűkös anyagiak miatt le kell mondanunk.

A sorozat első tagjaként annak az 1521-ben keletkezett magyar nyelvű kódexnek a hasonmását és betűhű átiratát adjuk ki, amelyet írója Könyvecse az szent apostoloknak méltóságokról címmel vezet be. Kódexünk minden bizonnyal latinból való fordítás. A latin szöveget a kutatás eddig még nem tárta fel. A mégis rendelkezésünkre álló latin részletekből bevezető tanulmányunkban ízelítőt adunk, majd az idézetek lelőhelyét tételeken felsoroljuk. Teljességre ebben sem törekszünk, ahogy a kódexünkkel kapcsolatos irodalmat is – bár azt sem mindenre kiterjedően – csak megemlítjük, de nem ismertetjük. Bevezetőnkben a kódex részletes leírását tekintjük feladatunknak, s legfeljebb másokat ösztönzünk arra, hogy kiadványunkat kutatásaik során hasznosítsák.

2. A tudományos gyakorlatban általában Apostolok méltósága (bevett rövidítése: ApMélt.), ritkábban Könyvecse vagy Könyvecske néven emlegetett kódexet a budapesti Egyetemi Könyvtár őrzi. Jelzete: Cod. Hung. XVI. Nro 5. 1521. A kézirat sötétzöld színűre pácolt, érdes felületűre barkázott kecskebőrrel bevont táblába van kötve. A kötés viszonylag új, múlt századi.

Az előlső és hátsó kötéstáblákra a széleken kívül vastag vonalú, belül vékonyabb vonalú arannyal benyomott párhuzamosok futnak; az így alkotott téglalap közepén barokkos, bélyegzőkből összeállított aranydíszítmény van benyomva. A gerincet két vízszintes aranylénia három részre tagolja (a középső rész nagyobb). Az első lénia fölött arany évszám áll: 1521., a második lénia alatt pedig az egyetem címere. A két lénia közé a kódex címét: „Az zent apostoloknak méltóságokról.” aranyozott gót betűkkel nyomta be a könyvkötő. A könyvecske metszése késsel be van fröcskölve.

A mai kötéstábla mérete 143×193 mm. Itt jegyezzük meg, hogy annak a kolligátumnak a táblája, melynek a 17. században kódexünk tagja volt, s melyet máig is őriz az Egyetemi Könyvtár, 141×202 mm nagyságú a felülete. Ebből következik, hogy a kódex lapjainak magasságából csaknem 1 cm-t az újabb bekötés alkalmával levágtak. A vágás miatt a 32. és 48. lap alján csak nyomok maradtak az őrszóból, a 30. lap alján pedig szinte a felismerhetetlenségig megcsönkült egy szó (talán: *octau*). Ez utóbbi bizonyára nem is szövegünk írójának kezétől származik, de ez éppen a csonkítás miatt határozottan meg nem állapítható.

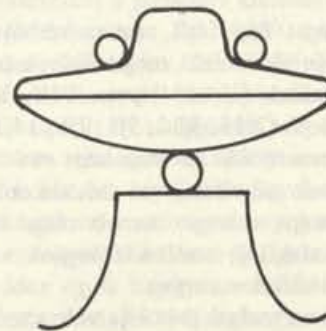
A kötéstáblát elől újabb kori barna előzéklap követi, hátul pedig ugyanilyen előzi. A kódex maga csupán 32 fólióból (tehát 64 lapból) áll, nyilván ezért nem takarékoskodott a könyvkötő a Diósgyőrből származó fehér szennylapok hozzáadásával. Elöl 2, hátul pedig 13 fóliót tett hozzá. Ezek nélkül nem alakíthatott volna ki olyan gerincet, amelyen a cím elfért volna. A 32 fóliós kézirat négy fasciculusból áll. Egy-egy fasciculusban négy-négy kettős fóliót találunk, vagyis kódexünkben négy quaternio van.

A fóliók mérete: 135×185 mm. Ez némileg kisebb ugyan az A/5-ös formátumnál, mégis hogy a hasonmás körülvágás után is tükrözze a kódexbeli fóliót, szükségyszerűen némi kicsinyítéshez kellett folyamodnunk. A tőlünk közölt hasonmás felülete csak 116×172 mm, vagyis a mm²-ben számolt kicsinyítés mértéke 20% (magasságban mérve 7%, szélességben pedig 14%). Mivel a kézirat szokatlanul tiszta és jól olvasható – ennek megfelelően a hasonmás is –, a kicsinyítés ezúttal a tudományos hasznosságot nem csökkenti.

Az írástükrő nagysága a kódex 3. lapján mérve 104×160 mm. A tükrő sehol sincs körülhatárolva, sem bevonalazva. A tükröt a külső és belső lapszél behajtásával jelölte ki a scriptor. A bal margót különösen tisztelte, s sorai is egyenesek.

A sorok száma 19–24 között ingadozik, mégis minden lap egyforma sűrűségűnek tűnik. A kézirat külalakja, a végig egyenletes és fegyelmezett írás igen gyakorlott scriptortól eredő másolatra vall. Az egyes fejezetek elején álló iniciálékat is a másoló írta, illetőleg rajzolta be.

A kéziratunkhoz felhasznált papír eléggé finom, nem túlzottan rostos. Bizonyos, hogy egyetlen szállítmányból való. Erre utal a vízjegy is, amely ugyan sehol sem teljes – ti. mindenütt a hajtásba esik, és egy-egy lapon csak egyik fele látható (pl. alsó fele a 43. lapon, felső fele a 47. lapon) –, de a kódex elejétől végéig gyakorta feltűnik. Összeforgatás után alakja így vázolható:

Az ábra neve C.M. BRIQUET-nél (*Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leurs apparition vers 1282 jusqu'en 1600. Genève, 1907. I–IV.*) kalap (chapeau), s bár sok ilyet közöl, a mienkkel teljesen azonos ábrára nála sem akadunk. A tőle közölt 3401., 3407. és 3408. sz. ábra hasonlít leginkább a mienkéhez. Ezek – mint a kalapos vízjegyek általában – itáliai eredetre utalnak. A többiek egyébként mellékjelek ugyanúgy, mint a Cornides-kódexben fellelhető, egyebekben nagyon hasonló vízjegy is (CodHung. VI, II. táblázat e. figura).

A papírív eredeti nagysága – figyelembe véve a körülvágás miatti veszteséget – kb. 30×40 cm lehetett.

3. Az írás végig egyetlen kéz munkája, s annyira egyenletes, hogy még következtetni sem lehet arra, hány részletben végzett az írással a másoló. Biztosan idegen kéztől csak az 1. lap 3. sorában halványan előtűnő, grafitceruzával írt 3-as szám származik. Valószínűleg múlt századbeli kéz jegyezte be. Ezenkívül az 57. lap 5. sorában található *toruemben* adat *n*-je származhat idegen, de egykorú kéztől, és a 61. lap 17. sorában a *malazt[nak]* adatban valóban fölösleges *-nak* ragot sem a scriptor vakarhatta ki – ő ugyanis a törlést áthúzással jelölte –, hanem valaki más. Gyanús még a 64. lap utolsó sorába beerőltetett, az egész művet lezáró *finis*

szó, melynek ductusa nem a mi scriptorunké, viszont igen hasonlít a Winkler-kódex 122. lapján a 20. sorba feltehetőleg ugyancsak utólag beírt *Finis* szó ductusához. A grafitceruzával beírt fóliószámok szintén múlt századi kéztől származnak. Eredeti paginálás kódexünkben nincs.

A tinta végig sötétbarna, s itt-ott észrevehető, hogy fogytán volt a tollhegyen. Színezés csupán az 1. lapon fordul elő; az 1., 3. és 4. sorban a címet piros tintával húzta alá a scriptor vagy valaki más. Az írás típusa MEZEY LÁSZLÓ (*Codices medii aevi Bibliothecae Universitatis Budapestinensis*. Bp., 1961. passim; *Paleografia. Egyetemi jegyzet*. Bp., 1962. 69–74) terminusával élve: *gothica textualis cursiva*.

Hogy nő írta-e a szöveget vagy férfi, arra az írásból magából nem következtethetünk. A szövegben sűrűn előforduló megszólítások mind a címzetteket, mind a scriptort illetően nőre utalnak (VOLF: *Nytár*. VIII, XXXIV. 1.). Tízszor nevezi *nénéim*-nek olvasóit a másoló (2/15, 3/12, 5/8, 7/6, 14/11, 26/1, 8, 57/6, 61/3, 7), egyszer meg így ír: 26/9: *zerettjwke az dragalatos neweth hogh jstennek leanyinak mondassunk*. Persze, ha csak másolásról van szó, akkor férfi is szóba jöhet scriptorként, aki nőolvasóknak szánt szöveget tartott maga előtt. Scriptorunk azonban nemcsak másolója, hanem alakítója is volt a szövegnek, s ha férfi lett volna, az utóbbi mondatot feltehetőleg átalakította volna.

Arra, hogy a scriptor nem szolgai másolója volt a szövegnek, javításaiból következtethetünk. Néhány javítása bizonyítja, hogy maga is alakította az előtte fekvő szöveget. Például: 8/1: *yrattattak nem tñntawal [de] hanem az elo jstennek lelkeuel*; 14/9: *Merth ezek banatoth: keserwsegeth es ffelelmeth [teznek] (zereznek) ordognak*; 29/6: *mýkoron kezdend [az vr jsten] (vrunk cristus) ez spldýekerth... fýzetmý*; 36/18: *azerth yngýen seh zollýatok merth en [vagýok:] lezek seýfedelme-tek*; 41/22: *kýk valamel'h zenteketh meerne [ha-] egýenleimý az apostolokkal* (az abbahagyott szó hasonlítani lehetett); 46/10: *ký wl vala az o edes [vr] mesteren laba eloth*; 51/12: *nýugouek, az en [mehemben:] haýlakomban*.

Afelel, hogy a scriptor domonkos apáca volt, maga a szöveg világosít fel bennünket; a domonkos szenteket mint anyánkat, illetőleg atyánkat emlegeti: 30/6: *zenth Margýt azzon anyánk*; 60/5: *zent albert doktor atýánk*, 55/4: *zent damokos atýánk*, 25/17, 41/2, 14, 53/18, 55/1: *zenth*, ill. *zent thamas doctor atýánk*, 35/17: *zenth vinceh doctor atýánk*.

4. Kódexünk nemcsak a scriptor személyére, de keletkezési helyére, tulajdonosára és sorsára vonatkozó egykorú vagy későbbi bejegyzést sem tartalmaz. A scriptor csupán az írás idejét jegyezte fel (1521).

Kódexünk betűhű átiratát elsőként VOLF GYÖRGY adta ki (*Nytár*. VII, 127–55; kisebb betűhív részletet közöl belőle: *RMDE*. I, 474–6). Azt az állítását, hogy a kéz-

irat a margitszigeti dömés apáca kolostorban készült (i. m. XXXIV. 1.), eddig – nyilván ellenérv híján – még nem vitatta senki (TIMÁR KÁLMÁN: *ItK*. XXXVII [1927.], 218, XL [1930.], 268; HORVÁTH JÁNOS, *IrMűvKezd*. Bp., 1944. 146), legfeljebb VARGHA DAMJÁN bizonytalankodott kicsit (HORVÁTH SÁNDOR, *A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből*. Bp., 1916. 232). Ugyanígy nem közvetlen bizonyítékokra alapozott következtetés az, hogy kódexünk, ha tényleg a margitszigeti dömés apácák birtokában volt 1521-ben, akkor osztozott az apácák sorsában, vagyis hosszú vándorlásba kezdett. A margitszigetiek utódaként már csak hét dömés apáca kér helyet 1615-ben a pozsonyi klarissza kolostorban, ahol korábban az Óbudáról menekült klarisszák is helyet kaptak. A domonkos nővérek birtokaikat, egyházi felszerelésüket, kódexeiket a pozsonyi klarisszákra hagyták (KIRÁLY ILO-NA, *Árpádházi Szent Margit és a sziget*. Bp., 1979. 161–3). Itt köthették egybe azt az öt kódexet (Cornides-, Bod-kódex, Példák Könyve, Könyvecse, Sándor-kódex), amely egymástól el nem választva 1841 júniusában – nem tudni mióta – az Egyetemi Könyvtár őrzetében volt. A kolligátum még 1846. május 4-én is bontatlan, de 1848. november 24-én már szét van kötve a ma ismert kódexekbe (*Cod-Hung*. IV, 9–10). Az újabb kutatás hívta fel a figyelmet a kolligátum régi kötet-tábláján levő 17. századi kéztől származó tartalomjegyzékre. Ebben kódexünk így szerepel: „Az Szent Apostolokrol Valo Irasz.” Ugyanettől a kéztől származik a Nádor- és a Weszprémi-kódex egyik bejegyzése is (LÁZS SÁNDOR. *ItK*. LXXXV [1981.], 677). Ez fontos mozzanat, ha tudjuk, hogy a Nádor- és Weszprémi-kódexet Winkler Mihály (1729–1810) pécsi c. kanonok adományozta az Egyetemi Könyvtárnak a róla elnevezett kódexszel és a Liber precumnak nevezett német nyelvű kódexszel együtt. Erről HORVÁTH ISTVÁNTÓL (*TudGyűjt*. XIX [1835.] VII, 84, VIII, 22), TOLDY FERENC TÓL (*A magyar nemzeti irodalom története*. 3. kiadás. Pest, 1862. II, 81, 83) és SZILÁGYI SÁNDORTÓL (*A budapesti m. kir. Egyetemi Könyvtár czimjegyzéke*. Bp., 1881. 112, 115) értesülhetünk. Feltehető, hogy ugyancsak Winkler Mihály vette át a II. József rendeletével 1782-ben feloszló pozsonyi klarisszáktól a most tárgyalt kolligátumot is, s adta át az Egyetemi Könyvtárnak. Ezt a feltételezést támogatja TÓTH ANDRÁSNAK az az állítása, hogy Winkler Mihály hét kéziratot adott a könyvtárnak. A megmaradó bizonytalanságot az okozza, hogy nem nevezi meg a kéziratokat, s forrására sem utal (TÓTH ANDRÁS–VÉRTESY MIKLÓS, *A budapesti Egyetemi Könyvtár története 1561–1944*. Bp., 1982. 112).

A kolligátum szétszedése után kódexünket a már ismertetett módon bekötötték. A kötés feltűnő azonosságot árul el a Winkler-, Bod-, Cornides-, Sándor-, Weszprémi-kódex és a Példák Könyve kötésével, tehát valószínűleg mind egy kéz műve. A könyvkötésre kiadott művek katalógusa szerint e kódexeket nem adták

ki idegen könyvkötőmestereknek, tehát ezeket valószínűleg Dobocsányi Ignác kö-
tötte be. Róla tudjuk, hogy 1845-től volt könyvtári szolga, és TOLDY FERENC
könyveket is kötött vele (vö. TÓTH ANDRÁS: Tanulmányok Budapest múltjá-
ból. XI [1956.], 261, 267). Említettük, hogy a szétkötés 1848 novemberében már
befejeződött (CodHung. IV, 10). 1851-ben TOLDY FERENC a Könyvecsét már
önálló kódexként ismerteti (i. m. 1. kiadás. 1851. II, 75).

Arra nézve, hogy kódexünk a 17. századi kolligátumba való kerülése előtt is
önálló volt-e, nincs nyomunk, mert a mai fűzés az egykori fűzést (fűzéseket?) el-
fedti. Tény az, hogy első és utolsó lapja feltűnően tiszta. Valószínű tehát, hogy már
kezdetben is egy kolligátum vagy egy kompilált mű tagjaként indult a margit-
szigeti domonkos kolostorból hosszú vándorútjára.

5. Átiratunk igyekszik a kéziratot betűhíven tükrözni. Ennek megfelelően gon-
dosan kiteszünk minden mellékjelet ($\acute{c}$, $\acute{e}$, $\acute{g}$, $\acute{i}$, $\acute{f}$, $\acute{n}$, $\acute{o}$, $\acute{r}$, $\acute{w}$, $\acute{y}$, $\acute{z}$) tekintet nélkül
arra, hogy van-e funkciója vagy nincs. Nem tekintjük mellékjelnek a z felett csak-
nem minden esetben megjelenő indító vonalat. Lemondtunk a betűvariánsokról
(alfa, francia r , hosszú s , szigma, zet), mivel hangmegkülönböztető szerepük bizo-
nyosan nincs. A $\acute{e}z$ betűkapcsolatban mindig a c fölé tesszük a mellékjelet, holott
ez sokszor átcusúsztott a z fölé.

A ma már nem használt betűk hangértéke a következő: $\acute{c} = c$ | $\acute{g} = gy$, gj | $\acute{l}' = ly$ |
 $\acute{n} = ny$ | $\acute{o} = \acute{o}$, $\acute{r} = r$ | $\acute{w} = \acute{u}$, $\acute{u} = \acute{y}$ (egyszer) = $\acute{i}$ | $\acute{y} = \acute{i}$, $\acute{i}$, $\acute{j}$ | $\acute{z}$ (egyszer) = z .

A ma már ugyancsak nem használt betűcsoportok a következő hangokat jelölik:
 $aa = \acute{a}$ | ch (egyszer) = k | $\acute{c}h = cs$ | $\acute{cz} = c$, cs | $\acute{cz} = cs$ | $ee = \acute{e}$ | ff (szó elején) = f | $ph =$
 f | tcz (egyszer) = cc | $\acute{t}cz$ (kétszer) = cs . Az ew egyszer fordul elő (41/1), de a scrip-
tor ezt sorközi betoldással ϕ -re javította.

Megjegyezzük, hogy a h betűt csak akkor számítottuk a betűkapcsolathoz, ha
nemcsak szó végén csatlakozik a megelőző betűkhöz. Nincs tehát a táblánkban
 czh , $\acute{c}zh$, $\acute{g}h$ betűkapcsolat (vö. KNEI ZSÁK: a kódexünkre vonatkozó táblázatát:
HírTört. 136), mert ilyenek csak szóvégen fordulnak elő, ahol nemcsak a mással-
hangzókat, de még a magánhangzókat is h követi. Nézetünk szerint az ilyen adatok-
ban hangjelölő funkciója csak a cz -nek, $\acute{c}z$ -nek és $\acute{g}$ -nek van: 28/12, 14, 16: $atezh$,
42/11: $b\acute{w}l\acute{c}zh$, 1/5: $ho\acute{g}h$, 36/4: $vezte\acute{g}h$ (ejtsd: veszteg). Ezenkívül másban is el-
tértünk KNEI ZSÁKTól: a cc , illetőleg cs hangot jelölő betűcsoportba belevettük a
hangjelölésben alkalmazott t -t is. Az ezt indokló adatok: 18/17: $Et(z)czet$, 1/1:
 $k\acute{o}n\acute{w}et\acute{c}eh$, 9/2: $tanat\acute{c}zokrah$.

KNEI ZSÁ táblázatához van még más megjegyzésünk is. Nemcsak az $\acute{e}$ hangot
jelöli scriptorunk ee -vel és nemcsak néha, hanem több mint százszor, de az $\acute{a}$ -t is
jelöli aa -val, igaz, csupán nyolcszor (pl. 22/2: $el\ rontaak$, 34/1: $magaath$ stb.). Nem
említi KNEI ZSÁ kódexünk $\acute{e}$ jelét sem, talán azért, mert ezzel csak négyszer talál-

kozunk. Hangértéke mindannyiszor $\acute{e}$ (37/21: *kerdés*, 38/18: *gyermeczkék*, 40/13:
győnyörködnek, 58/1: *ké(z)sén*). Nemcsak zárójeles említést érdemel a palatáli-
sok $\acute{y}$ -nal való jelölése sem, hiszen ezek (gy , ly , ty) előfordulása gyakoribb, mint
mellékjeles változatuké ($\acute{t}'$ pedig egyáltalán nincs).

A táblázatunkban nem szereplő v és u hang jelei egyaránt: v , u , w ; az sz és z
hangot többnyire z , egyszer s jelöli, az s hangot viszont mindig s . A néma h egy-
szer szó elején is megjelenik (53/15: *halazzak magokath*; ejtsd: alázzák magokat).

Az átírás során a legtöbb gondot az azonos alakú nagy- és kisbetűk megkülönböz-
tése és az egybeírás, különírás okozta. E tekintetben sok a bizonytalanság átiratunk-
ban, hiszen a betűk relatív nagyságának, illetőleg a szavak relatív távolságának mérle-
gelése során – márpedig egyéb lehetőségünk aligha volt – a szubjektivitás kiküszö-
bölhetetlen. Igen sok gondunk volt a következőkkel: $E \sim e$, $H \sim h$, $K \sim k$, $L \sim l$,
 $O \sim o$, $Q \sim q$, $T \sim t$, $V \sim v$, $W \sim w$, $Z \sim z$; az egybe- és különírások közül az ilyenekkel:
27/16: *meiorzagba*, de 3/11: *meñ orzagban*; 17/23: *vğmond*, de 20/23: *vğ mond*.
A bizonytalan esetekben a kisbetűk, illetőleg a különírás mellett döntöttünk.

Munkánk során sűrűn forgattuk a Nytár. átiratát, de ha indokoltak tartottuk,
eltértünk tőle.

Az írásjelek közül a pontot, a vesszőt, a kettőspontot és a kérdőjelet használja
scriptorunk. Ezek (különösen a kettőspont) az esetek túlnyomó részében a monda-
nivaló tagolására, illetőleg a kérdőmondat jelölésére szolgálnak. Következetlenség
azonban e téren is akad. Ebben az adatban például felderítetlen a kettőspont
funkciója: 53/23: *Andras Akayban: lön fejedelem*.

A sorvégi elválasztást a scriptor két ferde párhuzamos vonással jelölte. Kiadvá-
nyunk ezt a ma használatos jellel helyettesíti.

Írónk a munka során sok hibát vétett. Ha észrevette, javított. Legtöbbször át-
húzással – sokszor aláhúzásnak tűnik – semmisítette meg a helytelenül leírt betű-
ket. Az áthúzással törölt betűket mi szögletes zárójelbe tettük (pl. 53/4: [*bezŷd*]
[*bezedŷben*]). Ha a rosszul leírt betű alakja megengedte, akkor átirta. Mi az átir-
t betűt kerek zárójelbe rekesztettük. A helyes betű a zárójel után következik. Külö-
nösen sokat bajlódott az e betűvel (pl. 10/10: *gyŷmqłcz(e)qzem*, 27/10: [*ŷg(e)ŷr*]
ŷgeretŷh, 52/11: *ekes(e)ŷttek* stb.). Az itt csak példázott javítások gondos ta-
nulmányozása hangtani szempontból sokat ígérő vállalkozás.

A sorközi és lapszéli betoldásokat mi hegyes zárójelbe tettük (pl. 41/1: *Ew(ŷ)tp-
dŷk*). Ezek egy részében a betoldás helyét is megjelöli a scriptor, mégpedig vessző-
vel (pl. 6/17: *apo,(ŷsto)loknak*, 36/15: *l(ŷ)ukas*, 53/11: *terŷtte"ne"mek* stb.).

A túlságosan közel került szavak szétválasztását virgulával (51/18: *az(angŷalok-
kal)* és vesszővel (51/12: *nŷugoueŷk,az*) jelöli a másoló, s van olyan adatunk is,
amelyben egy magasabbra helyezett vagy soron álló pontnak jutott ez a szerep
(14/3: *ha.alazatos*, 44/15: *mennŷ.monda*).

A szövegünkben elég gyakran előforduló latin szintagmákban szereplő rövidítéseket feloldottuk, a helyükön jelölt betűket kurziváltuk (pl. 2/9: *rē = etc*; 5/13: *ad titum primo*). A magyar szintagmákban levő rövidítéseket eredeti alakjukban írtuk át (pl. 5/21: *vrūkat*, 8/17: *pphetanak*, 12/6: *zenth yeroni9*, 60/14: *az zent qfessorok*).

6. Kódexünk egy eddig még meg nem talált, valószínűleg kéziratos latin traktátus fordításának másolatát őrzi. A latin szöveg nem lehet túl korai keletkezésű, mert a másolatunkban megnevezett egyházi tekintélyek közül Ferreri Szent Vince és Laurentius Justinianus a 15. század első felében működött.

Némi nyoma még annak is van, hogy a latin eredeti Magyarországon keletkezett, hacsak nem a magyar fordító adta ezeket hozzá: 55/5: *zent ystvan kýral'h altal*; *zent lazlo kýral'h altal*; *zent ymbreh altal* ... *nugh sok chodat t9th* (ti. az Isten).

Hogy fordítással van dolgunk, azt a sűrűn előforduló latinizmusok is mutatják. Ezekhez a latin szöveg iránti különös tisztelet vezethetett. Néhány esetben az egyébként gyéren rendelkezésünkre álló latin megfelelő bizonyítja ezt: 45/14: *ký mýnem9 ahetatossagnak edessegeuel ýlletetnek vala az halgotoknak zýw9ok* ~ (Laurentius Justinianus) *quanta dulcedinis suavitate audientium tangebantur corde*; 45/22: *mellyek l9tetnek az zent zeretnek ýeb9l* ~ (uő.) *tamquam flammigeræ caritatis emissæ arcu*; 5/13: *vallyak magokath esmery ýstent* ~ (Tit 1,16) *Confitentur se nosse Deum*; 39/18: *de ha tegedeth emberek tudnanak* ~ (Valerius Maximus) *quam si quis penitus cognoscat*.

A most felhozott példákban is kitűnik, hogy nem vagyunk teljesen latin megfelelő híján. A latinul író szerző fogalmazványát igen jól felszerelt könyvtárban készíthette, mert műve úgyszólván csakis más szerzők műveiből vett idézetekből áll, s szerencsénk meg is nevezi őket. Az eddigi kutatás sok idézet latin eredetijét feltárta, persze akad még keresni való elég.

Kódexünket az irodalomtörténet számára két nevezetes idézet teszi jelessé: az egyik a Lucanusra visszamenő első magyar hexameter, a másik pedig az első magyar Dante-fordítás.

A mi szerzőnkől Lucanus szájába adott szavak (47/14–15) a szövegkörnyezet szerint Szent Ágoston valamelyik traktátusából (hogy melyikből, még nem tudjuk) származnak. Ősforrásként HELMECZI ISTVÁN (A klasszikus irodalom hatása magyar nyelvű irodalmunkban a XVI. század közepéig. Bp., 1930. 29) HAJNÓCZY IVÁN nyomán (It. X [1921.], 140) Lucanust (Pharsalia VII, 418–9) idézi: „... tibi, Roma, ruenti | Ostendat, quam magna cadas.” Hogy valóban nem közvetlen átvételről van szó, azt a nem kifogástalan egyezés bizonyítja.

Kódexünk 48. lapjának 10. sorában Dantéra (nominativusi alakját Dantesnak írja) hivatkozik szövegünk szerzője. Az eredetiben Szent Benedek ajkáról

folyó szavak helyét (Paradiso XXII, 46–8) KAPOSÍ JÓZSEF (Dante Magyarországon. Bp., 1911. 80–1) találta meg. Az olasz szöveg ez: „Questri altri fuochi tutti contemplanti | Uomini furo accesi di quel caldo | Che fa nascere i fiori e i frutti santi.” Hogy a mi latinul író szerzőnk olaszból vagy latinból vette át az idézetet, az eldönthetetlen. Valószínűbb, hogy valamilyen latin traktátus szolgált forrásként.

Kevésbé ismertek – még szakmai körökben is – a többi latin megfelelők. Ezek közül elsősorban a SZERECZ A. IMRÉTŐL (Kódexeink párhuzamos szentírási töredékei. Bp., 1916. passim) feltárt szentírási idézetekre hívjuk fel a figyelmet, bár műve nem teljes. Be is mutatjuk itt az egyik tőle nem közölt részlet latinját azzal, hogy rávilágítsunk a további kutatás-keresés hasznára: 17/24–18/8: (Tob 4,7–10) „Ex substantia tua fac elemosinam et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere. Ita enim fiet, ut nec a te avertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Praemium enim bonum tibi, si thesaurizas in die necessitatis, quoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat, et non patietur animam ire in tenebras.”

Szövegünk írójának forrásjelölő kedve segítette hozzá HELMECZI ISTVÁNT (i. m. 6) a Valerius Maximustól idézett sorok (39/14–21) latin eredetijének felderítéséhez (Exempla memorabilia VII, 2) is.

Kódexünk megnevezett forrásai között szerepel Laurentius Justinianusnak, a velencei San Giorgio in Alga Ágoston-rendi priorjának (15. sz. első fele) neve is (45/13). Rá éppen kódexünkkel kapcsolatban KARDOS TIBOR már korábban felhívta a figyelmet (A magyarországi humanizmus kora. Bp., 1955. 355; RMDE. 1960. I, 477), MEZEY LÁSZLÓ pedig (M. HORÁNYI–T. KLANICZAY ed., Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari. Bp., 1967. 61) egy teljes lapnyi (kódexünkben 45/13–46/11) igen jól egyező latin szövegrészt közöl tőle (Divi Laurentii Justiniani protopatriarchae Veneti opera omnia. Venetiis, 1721. 189–90).

A Könyvecse egyik legszemélyesebb, némiképpen humoros része az Apostolok vetélkedése néven gyakran emlegetett, szinte önálló fejezet (a kézirat negyedik kapitulumában: 35/9–39/2). A disputa Lukács (9,46) és Máté (9,33) versével indul: ki a nagyobb az apostolok között? A válaszokat az író *zenth vinceh doctor atýank*-ra hivatkozva kezdi felsorolni (35/17). A vetélkedést Krisztus zárja le. Az igazságtételt a Mátétól (20,16) lejegyzett jól ismert szavakkal kezdi: 38/7: *az els9k vtolsok leznek es az vtolsok els9k* ~ *erunt novissimi primi, et primi novissimi*, majd az ugyan-csak Máténál (18,3) található szavaival befejezi a vitát (38/16). A vetélkedés latin szövegét mindaddig nem sikerült megtalálni. KARDOS TIBOR (RMDE. I, 477) Ferreri Szent Vincének egyik beszédét jelöli meg a vetélkedés végső forrásaként (Sancti Vincentii Ferrerii ... opera. Augustae Vindelicorum, 1729. 131–4). A kapcsolat

azonban nem terjed többre, mint arra, hogy Szent Vince megjelölt beszédének (Dominica Septuagesimae Sermo IV.) mottója azonos a mi vetélkedésünkben is szereplő Máté-idézettel (Erunt novissimi primi). Ezenkívül a vetélkedéssel még a következő néhány mondat hozható kapcsolatba: „... tamen latro fuit primus in gloria, quia eadem die fuit in paradiso et habuit paradisum, Petrus autem stetit adhuc per triginta annos ... Idem de Joanne Evangelista, qui fuit de primis discipulis Christi et de Paulo, qui fuit de ultimis ... et tamen Paulus fuit prior Joanne in gloria bene per viginti annos” (Vincentii Ferrerii opera. 133).

Az eddig fellelt latin megfelelők azzal biztatnak, hogy kódexünk latin szövege előbb-utóbb – az eredeti latin kézirat hiányában is – csaknem teljes egészében összeállítható, és segítségével mélyebben bepillantathatunk középkori fordításirodal-munk rejtelseibe.

Alábbi táblázatunk a kódexben előforduló idézeteknek és utalásoknak a korábbi kutatások során feltárt lelőhelyét, zárójelben a közzététel nevét és a közzététel helyét tartalmazza. SZECZ A. IMRE munkájára (Kódexeink párhuzamos szentírási töredékei. Bp., 1916.) csupán Sz. jellel és lapszámmal utalunk. A közzététel nélkül felsorolt lelőhelyeket a jelen kiadás előkészítése során találtuk meg, bár a forrásokat tervszerűen nem kutattuk. Táblázatunk nem teljes, sok idézet lelőhelye továbbra is feltáratlan. A szentírási idézetek lelőhelyét a Biblia (Szent István Társulat kiadása. Bp., 1982. 7) szerinti rövidítésekkel jelöljük.

A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője	A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője
1/4–5:	Jn 15,16	16/1:	En 2,10 (Sz. 66)
2/9–15:	Ef 1,4–6 (Sz. 137)	16/6–7:	En 8,5 (Sz. 68)
3/2–11:	Lk 10,17–20 (Sz. 117)	16/13–15:	En 3,4 (Sz. 66)
3/16–17:	Lk 10,20 (Sz. 117)	16/16–17:	En 2,6 (Sz. 65)
4/5–6:	Lk 9,62 (Sz. 117)	17/10–12:	Mt 5,7 (Sz. 94)
4/15–19:	Jób 21,11–13 (Sz. 58)	17/14–17:	Iz 58,10
4/20–5/3:	Bár 3,16,18,19 (Sz. 88)	17/22–18/9:	Tób 4,7
5/4–8:	Mt 19,28–29 (Sz. 102)	20/17–22:	Mt 5,11–12 (Sz. 95)
5/13–14:	Tit 1,16 (Sz. 141)	23/22–24/2:	Jel 7,14 (Sz. 149)
5/15–16:	Jak 2,26	26/6–8:	Mt 5,9 (Sz. 94)
6/9–17:	Róm 8,35,38–39	27/13–14:	Mt 10,24 (Sz. 98)
7/3–6:	Lk 10,20 (Sz. 117)	27/16–18:	ApCsel 14,21 (Sz. 132)
7/14–17:	Iz 49,15–16 (Sz. 80)	27/19:	2Tim 2,12 (Sz. 141)
8/1–2:	2Kor 3,3	28/3–6:	Mt 19,29 (Sz. 102)
8/7–8:	Péld 8,31 (Sz. 62)	30/18–19:	Mt 19,27 (Sz. 102)
10/1–3:	Mt 3,10	30/20–21:	Mt 4,20
10/3–8:	Bír 9,8–15 (csak tartalmi egyezés)	31/10–11:	Mt 23,12 (Sz. 103)
10/9–12:	Sir 24,17	31/16–32/3:	Fil 2,8–11 (Sz. 139)
11/1–2:	Mt 5,4 (Sz. 93)	33/13–17:	1Kor 1,27
11/8–9:	En 4,11	34/10–12:	Jak 4,6 (Sz. 144)
11/9–13:	Jer 24,3	35/2–3:	Ter 18,27 (Sz. 52)
11/18–21:	Lk 13,7 (Sz. 119)	35/11–12:	Lk 9,46
13/22–23:	Bölcs 4,1 (Sz. 70)	35/13–16:	Mk 9,32–33
14/14–18:	Lk 22,28–30 (Sz. 122)	37/14–17:	Mk 9,32–33
15/8–11:	Iz 65,13–14 (Sz. 82)	37/19–20:	Mt 18,1
		38/16–19:	Mt 18,3 (Sz. 101)
		39/10–11:	Mt 4,9 (Sz. 93)

A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője	A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője
39/14–22:	Valerius Maximus, Exempla memorabilia VII, 2 (HELMECZI ISTVÁN, A klasszikus irodalom hatása magyar nyelvű irodalmunkban a XVI. század közepéig. Bp., 1930. 6)	47/13–15:	Lucanus, Pharsalia VII, 418–9 (HELMECZI ISTVÁN i. m. 29)
40/8–10:	Zsid 5,4	48/10–13:	Dante, Paradiso XII, 46–8 (KAPOSI JÓZSEF, Dante Magyarországon. Bp., 1911. 80)
40/10–13:	Mk 8,36 (Sz. 109)	48/23–49/7:	Ef 1,4,8–9 (Sz. 137)
43/2–4:	Mk 12,30 (Sz. 110)	49/17–19:	Jel 21,14
44/1–2:	Jn 1,1 (Sz. 123)	49/20–50/2:	Mt 16,19 (Sz. 100)
44/5–7:	Jn 15,15	50/4–7:	Mt 16,18 (Sz. 100)
44/15–18:	Jn 6,69 (Sz. 126)	51/22–23:	Mk 16,15
45/13–46/11:	Divi Laurentii protopatriarchae Veneti opera omnia. Venetiis, 1721. 189–90 (L. MEZEY: M. HORÁNYI–T. KLANICZAY ed., Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari. Bp., 1967. 61)	52/13–14:	Jer 16,16
46/11–15:	Jn 9,47	52/21–53/2:	1Kor 1,26
		53/3–7:	1Kor 2,4–5
		54/12–14:	Jn 14,12
		57/5–6:	MTörv 21,23 (Sz. 53)
		57/17:	Jn 6,69 (Sz. 126)
		58/4–5:	Mt 9,13 (Sz. 98)
		59/2–4:	Jn 20,29 (Sz. 130)
		59/16–19:	Lk 9,6
		62/4–8:	ApCsel 19,16

IRODALOMJEGYZÉK

Jegyzékünk nemcsak a bevezető tanulmányban említett műveket tartalmazza, hanem még néhány olyat, amely kódexünkkel kifejezetten foglalkozik. Teljesebbé akkor válik, ha az ezekben közölt irodalmat is figyelembe veszi az olvasó.

- BENKŐ LORÁND, Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegei. Bp., 1980.
- BRIQUET, C. M., Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leurs apparition vers 1282 jusqu'en 1600. Genève, 1907.
- BOGNÁR ANDRÁS és LÉVÁRDY FERENC, Példák Könyve 1510 Bp., 1960. CodHung. IV.
- BOGNÁR ANDRÁS és LÉVÁRDY FERENC, Cornides-kódex. Bp., 1967. CodHung. VI.
- FARKAS VILMOS, Fonémastatisztikai problémák a nyelvjárástípus-történetben. Bp., 1966. NytudÉrt. 55. sz.
- HAJNÓCZY IVÁN, Az első magyar hexameter: It. X (1921.), 140.
- HELMECZI ISTVÁN, A klasszikus irodalom hatása magyar nyelvű irodalmunkban a XVI. század közepéig. Bp., 1930.
- HORVÁTH ISTVÁN, A Magyar Nyelv régi Maradványairól: TudGyűjt. XIX (1835.) VII, 84–92, VIII, 21–7.
- HORVÁTH JÁNOS, A magyar irodalmi műveltség kezdetei. Bp., 1944.
- HORVÁTH JÁNOS, Az irodalmi műveltség megoszlása. Bp., 1935.
- IMRE SÁNDOR, A középkori magyar irodalom stíljáról. Bp., 1890.
- KAPOSI JÓZSEF, Dante Magyarországon. Bp., 1911.
- KARDOS TIBOR, Középkori kultúra, középkori költészet. Bp., 1941.
- KARDOS TIBOR, A régi magyar színjátszás néhány kérdéséhez: MTA I. OsztKözl. VII (1955), 17–64.
- KARDOS TIBOR, A magyarországi humanizmus kora. Bp., 1955.
- KARDOS TIBOR szerk., Régi magyar drámai emlékek. Bp., 1960. I.
- KIRÁLY ILONA, Árpád-házi Szent Margit és a sziget. Bp., 1979.
- KLANICZAY TIBOR szerk., A magyar irodalom története 1600-ig. Bp., 1964.
- KNIEZSA ISTVÁN, Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1952.
- KOVÁCS, S. L., Dante nella letteratura ungherese antica (1521–1664): Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari a cura di M. HORÁNYI e T. KLANICZAY. Bp., 1967.
- Könyvkiállítási kalauz. Bp., 1882.
- Divi Laurentii Justiniani protopatriarchae Veneti opera omnia. Venetiis, 1721.
- LÁZS SÁNDOR, A Cornides-kódex körül: ItK. LXXXV (1981), 671–83.
- MEZEY LÁSZLÓ szerk., Középkori magyar írásk. Bp., 1957.
- MEZEY LÁSZLÓ, Codices medii aevi Bibliothecae Universitatis Budapestinensis. Bp., 1961.
- MEZEY LÁSZLÓ, Paleográfia. Egyetemi jegyzet. Bp., 1962.

- MEZEY, L., Lorenzo Giustiniani e la letteratura medievale in Ungheria: Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari a cura di M. HORÁNYI e T. KLANICZAY. Bp., 1967.
- Nyelvmléktár VIII (1881.). Könyvecske a szent apostolok méltóságáról (betűhű átirat). 127–55.
- PINTÉR JENŐ, Magyar irodalomtörténet. Bp., 1930. I.
- STOLL BÉLA–VARGA IMRE–V. KOVÁCS SÁNDOR, A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 1772-ig. Bp., 1972.
- SZERECZ ALAJOS IMRE, Kódexeink párhuzamos szentírási töredékei. Bp., 1916.
- SZILÁGYI SÁNDOR, A budapesti m. kir. Egyetemi Könyvtár codexének címjegyzéke. Bp., 1881.
- TIMÁR KÁLMÁN, Adalékok kódexeink forrásaihoz: ItK. XXXVI (1926.), 264–70.
- TIMÁR KÁLMÁN, Magyar kódex-családok: ItK. XXXVII (1927.), 210–24.
- TIMÁR KÁLMÁN, Domonkos-rendi magyar kódexek: ItK. XL (1930.), 265–76.
- TOLDY FERENC, A magyar nemzeti irodalom története. Pest, 1851., 1852., 1862. I–II.
- TÓTH ANDRÁS, Az Egyetemi Könyvtár története 1874-ig: TÓTH ANDRÁS–VÉRTESY MIKLÓS, A budapesti Egyetemi Könyvtár története 1561–1944. Bp., 1982.
- TÓTH ANDRÁS, A pesti egyetemi könyvtár a modern fejlődés útján: Tanulmányok Budapest múltjából XI (1956.), 243–74.
- VARGHA DAMJÁN, A Szent Domonkos-rend a magyar kódexirodalomban: HORVÁTH SÁNDOR szerk., A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből. Bp., 1916. 222–56.
- Sancti Vincentii Ferrerii opera. Augustae Vindelicorum, 1729.
- VOLFGYÖRGY: Nyelvmléktár VII, XXXVI. I.
- VOLF GYÖRGY: Nyelvmléktár VIII, V., VI., XXXIII–IV. I.
- WALDAPEL IMRE, Humanizmus és nemzeti irodalom: It. XXII (1933.), 15–49.
- ZOLNAI GYULA, Nyelvmlékeink a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1894.

A KÓDEX HASONMÁSA ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA

Vrnak neuebeh kezdetyk egh kőnwetczeh
az zent apostoloknak meltosagokrol: es
dwczosegekről: első Capitulum

En valasztalak twtőketh es zerzelek twtőketh
hogh el mennyetek es gywmolczq hozjatok
es az tw gywmolczq meg maraggjon:
Ez aldot zenth ygeek meg vadnak yrwan zent
yanos ewangelystanak ewangeljomj kőnweneh
tyzen qtd rezeben: monda vrunk² yesus
az q zeretq baratynak az zenth apostoloknak
yelentwen az q nagh meltosagokath: es malaztyok,
nak tokelletes voltath: Az q meltosagok yelente-
tyk az valasztalbol hogh qketh az edes ysten valazta
qroktol fogwa ez nagh meltosagra: hogh apostolok
lemmenek: mert vgh mond zenth dyenes doctor
hogh mynzen nagyob meltosagh anyja zentegh
hazban: mynt az apostoly meltosagh: Mert vgyi-
an vadnak qk anyja zentegh hazban: mynth
az Seraphyn angyalok men orzagban: Azok
kegygh meltosagobak mynden kar angyalok-
nal: bqlcebbek: malasztobak: zebbek: fenesbek:

Vrnak neuebeh kezdetyk egh kőnwetczeh

az zent apostoloknak meltosagokrol: es

dwczosegekről: első Capitulum¹

En valasztalak twtőketh es zerzelek twtőketh

5 hogh el mennyetek es gywmolcz(e)qth hozjatok
es az tw gywmolczq meg maraggjon:

Ez aldot zenth ygeek meg vadnak yrwan zent
yanos ewangelystanak ewangeljomj kőnweneh
tyzen qtd rezeben: monda vrunk² yesus

10 az q zeretq baratynak az zenth apostoloknak
yelentwen az q nagh meltosagokath: es malaztyok-
nak tokelletes voltath: Az q meltosagok yelente-
tyk az valasztalbol hogh qketh az edes ysten valazta
qroktol fogwa ez nagh meltosagra: hogh apostolok

15 lennenek: mert vgh mond zenth dyenes doctor
hogh nynczen nagyob meltosagh anyja zent egh
hazban: mynt az apostoly meltosagh: Mert vgyi-
an vadnak qk anyja zent egh hazban: mynth
az Seraphyn angyalok men orzagban: Azok

20 kegygh meltosagobak mynden kar angyalok-
nal: bqlcebbek: malasztobak: zebbek: fenesbek:

¹ A grafitceruzával írt és halványan látszó 3-as számjegy jóval későbbi (talán 19. századi) kéztől származik.

² A v fölött látható horog a feljebb álló ewangeljomj szó első y-jának a szárához tartozik.

tqr-elletelbek: zeretettel gerjédezőbbek: hatal-
 masbak: dörzsegesbek: ýstenhez közelbek:
 Es minden nemő malasztal es aýandokokkal
 az tqb kar angyalokath felljöl mulljap: ezen:
 keppen az zenth apostolok anya zent egh hazban:
 meltosagosban aýandokoztatanak mindeneknel:
 Es va orok valasztatol zol zent pal apastal eg:
 gyk leueleben: ad ephesios primo capto monduan:
 Elegit nos in valasztah mwnketh qmmagaban
 ez vylagnak teremtesenek elotteh. hogh lennenk
 zentek es artatlanok q elotteh az zent zeretetlen:
 ky elol kwldeh mwnketh ifyaknak valasztasara:
 yesu cristus myat q benne: az q akarattya ze-
 renth, az q malasztjanak dwezsegenek dycze-
 tyreh: (y)lelek zerenth en edes neneym o mel nagh
 meltosagh kyket ysten valast az mennyey vy-
 gasagrah: es mel¹ nagh qrom: Mert vgh mondok
 hogh semmyth nem haznaltanak volna az aposto-
 lok es vylagy dörzseggel: es meltosaggal: ha
 az orok elo kqnben be nem yrtá volna ysten az q

- 2
 1v
 tokelletesbek: zeretettel gerjédezőbbek: hatal-
 masbak: dwezsegesbek: ýstenhez közelbek:
 Es minden nemő malasztal es aýandokokkal
 az tqb kar angyalokath felljöl mulljap: Ezen-
 5 keppen az zenth apostolok anya zent egh hazban:
 meltosagosban aýandokoztatanak mindeneknel:
 Ez [va] orok valasztatol zol zent pal apastal eg-
 gyk leueleben: ad ephesios primo capitulo monduan:
 Elegit nos etc valasztah mwnketh qmmagaban
 10 ez vylagnak teremtesenek elotteh. hogh lennenk
 zentek es artatlanok q elotteh az zent zeretetlen:
 ky elol kwldeh mwnketh ifyaknak valasztasara:
 yesus cristus myat q benne: az q akarattya ze-
 renth, az q malasztjanak dwezsegenek dycze-
 15 tyreh: (y)lelek zerenth en edes neneym o mel nagh
 meltosagh kyket ysten valast az mennyey vy-
 gasagrah: es mel¹ nagh qrom: Mert vgh mondok
 hogh semmyth nem haznaltanak volna az aposto-
 lok ez vylagy dwezseggel: es meltosaggal: ha
 20 az orok elo kqnben be nem yrtá volna ysten az q

¹ Nincs diakritikus jel az / mellett; az annak tűnő vonal az / indító szára; vö. 14/23: melh.

neuketh: Errol vgh oluasunk az zent euangelijom:²
 ban. luce decimo capto. hogh vrunk mykor nagh
 edesen predykalna az nepek eloth: megh yutanak
 az q zerelmes tanytwanij: es kezdenek monda:
 nij q nekij nagh qrommel: Edes mesterwnk d
 nagh hatalmunk vagyon: hogh meegh az satano-
 kes felnek mij tollwnk: Reayok kezdeh vrunk
 yesus neznij nagh edes zemekkel es monda: ze-
 retq ffyaym neh qrwengyetek annak: de csak
 az legyen vymasagtok: hogh az tw neutek ffl
 yrattatok men orzagban: Ezenkeppen myes ne
 qrollijwnk en edes neneym ez vylagij tyztes-
 segnek: seh qromnek: se tudomannak: seh mel-
 tosagnak: seh zepsegnek: seh atyanknak: seh
 anyanknak: seh atyank fyaynak: seh baratynk-
 nak: seh csak az legyen qromwnk: hogh
 ffl yrattatoth men orzagban az mij newwnk:¹
 Byzonyawal kegigh ffl yrattatoth: Mert el
 hattuk ez vylagoth mynden pompasagauat:
 Myes vighadhatnank ez vylagon mykenth

- neueketh: Errol vgh oluasunk az zent euangelijom-
 ban, luce decimo capitulo, hogh vrunk mykor nagh
 edesen predykalna az nepek eloth: megh yutanak
 az q zerelmes tanytwanij: es kezdenek monda-
 ny q nekij nagh qrommel: Edes mesterwnk ol
 nagh hatalmunk vagyon: hogh meegh az satano-
 kes felnek my tollwnk: Reayok kezdeh vrunk
 yesus neznij nagh edes zemekkel es monda: ze-
 retq ffyaym neh qrwengyetek annak: de csak
 az legyen vymasagtok: hogh az tw neutek ffl
 yrattatok men orzagban: Ezenkeppen myes ne
 qrollijwnk en edes neneym ez vylagij tyztes-
 segnek: seh qromnek: se tudomannak: seh mel-
 tosagnak: seh zepsegnek: seh atyanknak: seh
 anyanknak: seh atyank fyaynak: seh baratynk-
 nak: deh csak az legyen qromwnk: hogh
 ffl yrattatoth men orzagban az mij newwnk:¹
 Byzonyawal kegigh ffl yrattatoth: Mert el
 hattuk ez vylagoth mynden pompasagauat:
 Myes vighadhatnank ez vylagon mykenth

¹ A scriptor először az első w-re tette a mellékjelet, majd áthúzta a másodikra.

Ez vylagnak zeretqj: ha apartur vana: deh
 megh gondolwan ez vylagnak el mulando voltan
 megh vialok qteth: el gagijok atjank atj: anijm,
 kuth: megh tagadok atjank ffjajth: lassuk
 hogb hatra neh nezzwnk: Mert valakj hatra
 neez nem melto mennjeknek orzagara: Merth
 so balwannija valtozjk: mjkent lotnak fe-
 lesegeh: mjkor az angjal kj vjnnee qteth
 Sodomabol hogb el neh vezneh: Myert megh
 zokta vala ez vylagnak hangossagath es ygen
 megh zeretteh vala: hatra tekjnteh: nem
 rzak tettj zemejuel: de nagyobbban kjwan,
 sagawal: el maradah az orok elott elettl:
 Merth vgh vagyon megh jrwan: yob patriarkanak
 kqnweben. xxi. capto: Exultant lusibus etc. orwendnek
 yatekokban: kjntorna[k]th es hegedwth tartnak
 kezekben: es vjgadnak az orgona zoban: vjselyk
 yokban az q napokath: es egh pontban pokolrah
 zalnak: Kerdezkedyk Baruk pphetaes tercio
 capto ez vylagnak zeretqjrol s ugh mond: Hol

Ez vylagnak zeretqj: ha akartuk volna: deh
 megh gondolwan ez vylagnak el mulando voltath
 megh vialok qteth: el hagyok atjankath: anyan-
 kath: megh tagadok atjank ffjajth: lassuk
 5 hogb hatra neh nezzwnk: Mert valakj hatra
 neez nem melto mennjeknek orzagara: Merth
 so balwannija valtozjk: mjkent lotnak fe-
 lesegeh: mjkor az angjal kj vjnnee qteth
 Sodomabol hogb el neh vezneh:¹ Myert megh
 10 zokta vala ez vylagnak hangossagath es ygen
 megh zeretteh vala: hatra tekjnteh: nem
 czak testj zemejuel: de nagyobbban kjwan-
 sagawal: el maradah az orok [elott] elettl:
 Merth vgh vagyon megh jrwan: yob patriarkanak
 15 kqnweben. xxi. capitulo: Exultant lusibus etc. orwendnek
 yatekokban: kjntorna[k]th es hegedwth tartnak
 kezekben: es vjgadnak az orgona zoban: vjselyk
 yokban az q napokath: es egh pontban pokolrah
 zalnak: Kerdezkedyk Baruk pphetaes tercio
 20 capitulo ez vylagnak zeretqjrol² s ugh mond: Hol

¹ Vizfolt takarja a kettőspontot.

² Az első q fölötti vonás szándéktalannak tűnik.

vadnak kük aranyat es ezüstöt küncezeknek
 es ninczen wegeh ffenekeh az o telhetetlensegeknek
 Megh holtanak vñ mond es pokolra zallottanak:
 Mýnekwnk kegýgh vñh mond az zúzeknek ekes
 Koronája: Býzon mondom twneknek hógó twn
 kük en ertem mýndeneketh el hattatok es kque-
 tetek engemeth: zaz anneeth veztek: es az orok ele-
 teth býryatok: De lassuk en edes neneým: Merth
 vñh mondnak zenth ýrasbelý doktorok: hógó harom
 rendbelý emberek kquetýk vrunk ýesusth¹ Nekýk
 kquerýk býtel mert kereztyenek: de nem kq-
 uetýk ézelekedettel: kýkról vñh mond zent pal
 apastal ad titum primo: vallýak magokath esmerný
 ýstent: tetemenýekkel kegýgh megh tagaggýak:
 Mert az hógó zent ýakab apastal mondasa zerent
 az ýozagos mýwelkedeteknel kwl megh holt:
 ýayh menezet o tölleh el zakadunk: Mert vñh mōd
 az nağh penitencia tarto zenth ýeronýmos doctor
 Valamenezet ember halalos keppen verkezýk
 annezor tagaggýa megh ýstenth: o rettenetes
 es felelmes ýgek: Nekýk kquerýk vrunk
 býtel es ézelekedettel: de nem, vegýg maradassal:

- 5 vadnak kük aranyat es ezüstöt küncezeknek
 es ninczen wegeh ffenekeh az o telhetetlensegeknek
 Megh holtanak, vñ mond, es pokolra zallottanak:
 Mýnekwnk kegýgh vñh mond az zúzeknek ekes
 koronaýa: Býzon mondom twneknek hógó twn
 kük en ertem mýndeneketh el hattatok es kque-
 tetek engemeth: zaz anneeth veztek: es az orok ele-
 teth býryatok: De lassuk en edes neneým: Merth
 vñh mondnak zenth ýrasbelý doktorok: hógó harom
 10 rendbelý emberek kquetýk vrunk ýesusth¹ Nekýk
 kquetýk býtel mert kereztyenek: de nem kq-
 uetýk ézelekedettel: kýkról vñh mond zent pal
 apastal, ad titum primo: vallýak magokath esmerný
 ýstent: tetemenýekkel kegýgh megh tagaggýak:
 15 Mert az hógó zent ýakab apastal mondasa zerent
 az ýozagos mýwelkedeteknel kwl megh holt:
 ýayh menezet o tölleh el zakadunk: Mert vñh mōd
 az nağh penitencia tarto zenth ýeronýmos doctor
 Valamenezet ember halalos keppen verkezýk
 20 annezor tagaggýa megh ýstenth: o rettenetes
 es felelmes ýgek: Nekýk kquetýk vrunk
 býtel es ézelekedettel: de nem, vegýg maradassal:

¹ A h után vízfolt van.

Nykema yudas: El hagyak vgh monda yosue secundo
 Capitulo ygen hamar az vtat kyn yaranak az o
 attyok: Nem eleegh az yot el kezdeny: de vegygh
 kel vyfelnny: Nekyk kquetyk vrunkath: hyttel:
 ezelekedettel: es vegygh maradassal mynth az
 zenth apostolok kyk yol leheeth haborgattat-
 nanak: de soha az cristustol el nem zakadanak
 kyrol zol zent pal apostal ad Romanos octauo capitulo
 sugb mond: Ky zakazthatna mwnekth el az cristu-
 snak zerelmetol: haborosage: keserwsege: ehsegee:
 ruhatalansagee: vezedeleme: ellensege: thore? By-
 zonjos vagyok hogh sem halal: sem eleth: sem angya-
 lok: sem feyedelmek: sem yozagok: sem yelen valok
 sem yquendok: sem erossegh: sem magassagh: sem
 meelsegh: sem egyeb teremtetth allath: nem zakazt-
 hath el mwnekth ystennek zerelmetol: [k] melh
 vagyon az cristus yesuban my vrunkban: o apo, (sto) lok-
 nak zerelmeknek nagh volta: de ya yh mynekwkw
 Merth vgh mond mya zent eghaznak vylagossaga
 zenth agoston doctor: Jgen syralmas hogh az apo-
 stolok sem fenyegetesekkel: sem kynokkal el nem

Mykent yudas: El hagyak vgh monda yosue secundo
 Capitulo ygen hamar az vtat kyn yaranak az o
 attyok: Nem eleegh az yot el kezdeny: de vegygh
 kel vyfelnny: Nekyk kquetyk vrunkath: hyttel:
 ezelekedettel: es vegygh maradassal mynth az
 zenth apostolok kyk yol leheeth haborgattat-
 nanak: de soha az cristustol el nem zakadanak
 kyrol zol zent pal apostal ad Romanos octauo capitulo
 s ugh mond: Ky zakazthatna mwnekth el az cristu-
 snak zerelmetol: haborosage: keserwsege: ehsegee:
 ruhatalansagee: vezedeleme: ellensege: thore? By-
 zonjos vagyok hogh sem halal: sem eleth: sem angya-
 lok: sem feyedelmek: sem yozagok: sem yelen valok
 sem yquendok: sem erossegh: sem magassagh: sem
 meelsegh: sem egyeb teremtetth allath: [nem] zakazt-
 hath el mwnekth ystennek zerelmetol: [k] melh
 vagyon az cristus yesuban my vrunkban: o apo, (sto) lok-
 nak zerelmeknek nagh volta: de ya yh mynekwkw
 Merth vgh mond mya zent eghaznak vylagossaga
 zenth agoston doctor: Jgen syralmas hogh az apo-
 stolok sem fenyegetesekkel: sem kynokkal el nem

zakazthathanak ýstennék zerelmetöl: mwnket
 kegýgh neha az hewolkodo bezedek es vlatatos
 ézelekedetek zakaztnak el: orollýetek azerth
 En edes ffýaým vgh mond az kegýes cristus: Merth
 az tw neue^{tek} be ýrattatol memýeknek or:
 zagaban: orollýetek neegh okaerth en edes neneým:
 Mert Elqzor: merth az q kónuebeh ýrtha holoth
 megh nem hamossoltathatýk: Az teh kónuedben
 vghmond zent dauid ýrattatnak mynd: Masodzor:
 Merth az q palotajaban: honnath ký nem vakartat-
 hatýk: orollýetek vghmond merth az tw ne-
 wetek ffeleýtheth: Nem deh el ffeleýthetý vghmond az
 azzonýallath az q ffýath, hogh megh neh emlekez-
 zek az q zwlóttetöl: de ha q el ffeleýty en [en]
 el nem ffeleýtlen tegedeth: Merth ýme az en
 kezeýmen ýrtalak ffele tegedeth: Jsaýe. xlix. capitul(o):
 Negýedzer: Merth az q kegýes zwuereh ýrta:
 kýth soha nem gýwólqlghet: o dýczqseges zent
 pal myth mondaz eröl: secunda ad Corintios tercio:

- zakazthathanak ýstennék zerelmetöl: mwnket
 kegýgh neha az hewolkodo bezedek es vlatatos
 ézelekedetek zakaztnak el: orollýetek azerth
 En edes ffýaým vgh mond az kegýes cristus; Merth
 5 az tw neue[keth](tek) be ýrattatolh mennýeknek or-
 zagaban: orollýetek neegh okaerth en edes neneým:
 [Mert] Elqzor: merth az q kónuebeh ýrtha holoth
 megh nem hamossoltathatýk: Az teh kónuedben
 vghmond zent dauid ýrattatnak mynd. Masodzor:
 10 Merth az q palotajaban: honnath ký nem vakartat-
 hatýk: orollýetek vghmond merth az tw ne-
 wetek ffele ýrattatolh mennýekben: luce. x. capitul(o):
 Harmadzor: Merth kezeýreh ýrtah. kýt el nem
 ffeleýtheth: Nem deh el ffeleýthetý vghmond az
 15 azzonýallath az q ffýath, hogh megh neh emlekez-
 zek az q zwlóttetöl: de ha q el ffeleýty en [en]
 el nem ffeleýtlen tegedeth: Merth ýme az en
 kezeýmen ýrtalak ffele tegedeth: Jsaýe. xlix. capitul(o):
 Negýedzer: Merth az q kegýes zwuereh ýrta:
 20 kýth soha nem gýwólqlghet: o dýczqseges zent
 pal myth mondaz eröl: secunda ad Corintios tercio:

Cristusnak la leueley vattok: yrattattak nem
 tñntawal de hanem az elo ýstennek lelkeuel
 O mennyei nagb edessegh: o ýsteni aýandoknak
 foghatatlan volta: o ýsteni zeretnek velhe-
 tetlen volta: Býz(e)onýaua be tellýesýtteed en
 edes ýstenem ammyt regenteh mondottal vala
 prouerbiort octauo: Az en gyónýorqsegým: len-
 nem embereknek fýaýual: Nagb meltosagh
 azeug az dñwzqseges zenth apostoloknak hogg
 az vr ýsten qroktol ffogwa valazta qkegh: En
 valaztalak vñmond tñwtqkegh: Az q malaztyok-
 nak tqkelletes volta ýelentetyk az q gywmql-
 czqnek megh maradasabol: hogb vñmond gyw-
 mqlczqg teremczetek: es az tw gywmqlczqg
 megh maraggýon: Ez nemes gywmqlcz fakath
 megh muttatta vala az vr ýsten latasban zenth
 esdras pphetanak ky hallýa vala az vr ýsten-
 nek zouat monduan anyia zenth egghaznak:
 Neg ffelg ffýaknak annyah: Merth tegedeg
 malaztalak: kwldqm teneked segedelmql az en

Cristusnak [la] leueley vattok: yrattattak nem
 tñntawal [de] hanem az elo ýstennek lelkeuel
 O mennyei nagb edessegh: o ýsteni aýandoknak
 foghatatlan volta: o ýsteni zeretnek velhe-
 tetlen volta: Býz(e)onýaua be tellýesýtteed en
 edes ýstenem ammyt regenteh mondottal vala
 prouerbiort octauo: Az en gyónýorqsegým: len-
 nem embereknek fýaýual: Nagb meltosagh
 azerth az dñwzqseges zenth apostoloknak hogh
 az vr ýsten qroktol ffogwa valazta qketh: En
 valaztalak vñmond tñwtqketh: Az q malaztyok-
 nak tqkelletes volta ýelentetyk az q gywmql-
 czqnek megh maradasabol: hogh vñmond gyw-
 mqlczqg teremczetek: es az tw gywmqlczqg
 megh maraggýon: Ez nemes gywmqlcz fakath
 megh muttatta vala az vr ýsten latasban zenth
 esdras pphetanak ky hallýa vala az vr ýsten-
 nek zouat monduan anyia zenth egghaznak:
 Neh ffelh ffýaknak annyah: Merth tegedeth¹
 valaztalak: kwldqm teneked segedelmql az en

¹ A g körül vízfolt van.

gyermekymeth ysajasth es yeremyasth kŷknek
 .tanatczokrah zentelek es zerzek teneked tŷzen
 keug gyŷmqlcz ffakath: meg tellŷeseketh kŷk,
 lŷmb kŷlŷmb gyŷmqlczokkel: es anne kuth
 fejeketh folŷuan meezel es teŷel: es geug magassa.
 es regŷeketh: vŷragosokath rosaua es liliuma.
 quarti esdre sŷmdu capto: Mŷth ŷelent vala az vr
 ŷsten es tŷzen keth gyŷmqlcz ffan, nem egŷebeth bŷ-
 zonŷaua hanem czak az apostolokath. kŷk tellŷe-
 sek valanak kŷlŷmb kŷlŷmb feleŷ gyŷmqlczel
 Mŷkorth ok rakwa lewen malasztal mŷnd es
 zeles wŷlagoth megh ffenesŷtteek: ok lŷnek az
 mezzel es [tel] teŷel ffolŷo kutakes, az q mez-
 zel ffolŷo edes bŷlczesegekerth: ok valanak az
 ma rosaua es liliummal megh vŷragozoth
 magassago hegŷekes: az ŷstenŷ elmekedesnek
 naŷh voltaerth: kŷk pŷrossak valanak mŷnt
 az pŷros rosa: verek hullasaua: feŷerek mŷnt
 az lilium tŷztaŷagga: ŷo ŷllatouak czoda tete-
 lekkel: Lelek zerenth mŷnketes az cristus
 gyŷmqlcz ffanak mond: Mathei. iij. capto:

gyermekymeth ysajasth es yeremyasth kŷknek
 taŷatczokrah zentelek es zerzek teneked tŷzen
 keeth gyŷmqlcz ffakath: [neh] tellŷeseketh kŷ-
 lŷmb kŷlŷmb gyŷmqlczokkel: es anne kuth
 5 feŷeketh folŷuan meezel es teŷel: es heeth magassa-
 gos hegŷeketh: vŷragosokath rosaua es liliuma:
 quarti esdre secundo capitulo: Mŷth ŷelent vala az vr
 ŷsten es tŷzen keth gyŷmqlcz ffan, nem egŷebeth bŷ-
 zonŷaua hanem czak az apostolokath. kŷk tellŷe-
 10 sek valanak kŷlŷmb kŷlŷmb feleŷ gyŷmqlczel
 Mŷkorth ok rakwa lewen malasztal mŷnd es
 zeles wŷlagoth megh ffenesŷtteek: ok lŷnek az
 mezzel es [tel] teŷel ffolŷo kutakes, az q mez-
 zel ffolŷo edes bŷlczesegekerth: ok valanak az
 15 [ma] rosaua es liliummal megh vŷragozoth
 magassago hegŷekes: az ŷstenŷ elmekedesnek
 naŷh voltaerth: kŷk pŷrossak valanak mŷnt
 az pŷros rosa: verek hullasaua: feŷerek mŷnt
 az lilium tŷztaŷagga: ŷo ŷllatouak czoda tete-
 20 lekkel: Lelek zerenth mŷnketes az cristus
 gyŷmqlcz ffanak mond: Mathei. iij. capitulo:

bolot ffenyegeth mwnketh ha gywmolczoth nem
 teremtwnk: hogh ky vagath az halallal es-
 az twozreh vetteth: Harom ffele gywmolcz ffasth
 talalunk Iudicum nono capto: 39lo ffasth: Aro:
 ge ffasth: olayh ffasth: Az 39lyffak az lelkj paz-
 torok: kyknek kelh gywmolczoznyek: lelkj tyz-
 tasagoth: yo hyrth tyztassaghal: yo hyrrel newel:
 vylagosytto bolczeseggel: bolcznek mondasa zeret
 ecclesiastici. xxiii: ca: En mykent az 39ly tqkeh
 gywmolczozem yllatnak gyonyorosegeth es az en
 gywmolczym tyzteletnek es tyztessegnek gyw-
 molczj: De mostan azth mongya azoknak az
 cristj: En tegedeg plantalalak valasztot zoloth
 mynden tyzta magoth: mykeppen valtoztattal
 gonozza ydegen zolq: Be tellyesedeth az myth
 monda zent dauid: za yok vagyon de nem zolnap
 zemek vagyon de nem latnak: fwlok vagyon
 de nem hallanak: Labok vagyo[k]n nem yarnak:
 Az ffwgeh ffak az zerzetesek: kyknek kel gyw-
 molczoznyek edes gywmolczoth: zwuokben: za yok-
 ban: tetemenyekben: hogh mondassanak meltan

holot ffenyegeth mwnketh ha gywmolczoth nem
 teremtwnk: hogh ky vagath az halallal es
 az twzreh vetteth: Harom ffele gywmolcz ffasth
 talalunk Iudicum nono capitulo: zolq ffasth: ffw-
 ge ffasth: olayh ffasth: Az zoloffak az lelkj paz-
 torok: kyknek kelh gywmolczoznyek, lelkj [tyz-
 tasagoth: yo hyrth] tyztassaghal: yo hyrrel newel:
 vylagosytto bolczeseggel: bolcznek mondasa zeret
 ecclesiastici. xxiii: capitulo: En mykent az zolq tqkeh
 gywmolcz(e)ozem yllatnak gyonyorosegeth. es az en
 gy(w)wmolczym tyzteletnek es tyztessegnek gyw-
 molczj: De mostan azth mongya azoknak az
 cristj: En tegedeth plantalalak valasztot zoloth
 mynden tyzta magoth: mykeppen valtoztattal
 gonozza ydegen zolq: Be tellyesedeth az myth
 monda zent dauid, za yok vagyon de nem zolnak
 zemek vagyon de nem latnak: fwlok vagyon
 de nem hallanak: Labok vagyo[k]n nem yarnak:
 Az ffwgeh ffak az zerzetesek: kyknek kel gyw-
 molczoznyek edes gywmolczoth: zwuokben: za yok-
 ban: tetemenyekben: hogh mondassanak meltan

6
 6 rollok Bodogok az kegyesek: mert ok býrják
 az földet: Mýczoda az kegyesegh: vgh mond zenth
 yeronim doctor: zwnék edessegeh: kýt semmýnemý
 keserw[egh] segh megh nem gýqz: Mert ýstennel rakua
 keserw[egh] segh megh nem gýqz: Mert ýstennel rakua
 Nem habozýk megh soha sem magaban: sem egýe,
 bekben akar mý bozzosagh erýegh: Meegh az kýmba,
 nees orol es az q zwnék edessegeh el nem uezty
 erról mongýa bqlczh cantorum, iiij, lepes meez az
 te aýakáýd: meez es teýh az te nyelued alath: Ezth
 mutatta vala megh az vr ýsten zenth ýeremyas ppe-
 tanak latasban: kýnek vgh monda az vr ýsten: Mýt
 te latch ýeremya? feleleg: ýo ffwgeh ffakath ýgen
 ýokath: gonoz ffwgeh ffakath ýgen gonozokath: hie-
 remie xxiiij: ra: Mert vgmond zenth yeronimus
 doctor: Mýkenth nem talaltam ýobbakath mýnt az
 kýk zerzetben [neu] ýol eltenek: azonkeppen nem talal-
 tam gonozbakath mýnt kýk oth gonozol eltenek:
 Ez gonoz ffwge ffarol monda vrunk ýesus az ýgeketh
 Jme vgmond harom eztendýegh vagyon hogh gýwmpl,
 ezogh keresek ez ffwgeh ffan: de nem talalok:
 vakký azerth qteth: Mýth fogallýa hýaba az földet
 wltesswk výragoth helyebegh: luce. xiiij: ra: Mý-
 czoda az harom eztendq: nem egýeb hanem az

11
 6r
 5
 10
 15
 20
 q rollok, Bodogok az kegyesek: mert ok býrják
 az földet: Mýczoda az kegyesegh: vgh mond zenth
 yeronim doctor: zwnék edessegeh: kýt semmýnemý
 keserw[egh] segh megh nem gýqz: Mert ýstennel rakua
 Nem habozýk megh soha sem magaban: sem egýe-
 bekben akar mý bozzosagh erýegh: Meegh az kýmba-
 nees orol es az q zwnék edessegeh el nem uezty
 erról mongýa bqlczh cantorum, iiij, lepes meez az
 te aýakáýd: meez es teýh az te nyelued alath: Ezth
 mutatta vala megh az vr ýsten zenth ýeremyas ppe-
 tanak latasban: kýnek vgh monda az vr ýsten: Mýt
 te latch ýeremya? Feleleg: ýo ffwgeh ffakath ýgen
 ýokath: gonoz ffwgeh ffakath ýgen gonozokath: hie-
 remie xxiiij: capitul(o): Merth vgmond zenth yeronimus
 doctor: Mýkenth nem talaltam ýobbakath mýnt az
 kýk zerzetben [neu] ýol eltenek: azonkeppen nem talal-
 tam gonozbakath mýnt kýk oth gonozol eltenek:
 Ez gonoz ffwge ffarol monda vrunk ýesus az ýgeketh
 Jme vgmond harom eztendýegh vagyon hogh gýwmpl-
 ézogh keresek ez ffwgeh ffan: de nem talalok:
 vakký azerth qteth: Mýth fogallýa hýaba az földet
 wltesswk výragoth helyebegh: luce. xiiij: capitul(o): Mý-
 czoda az harom eztendq: nem egýeb hanem az

harom józagb kých tartozyk mynden zerzetes: elso
 tyztasagh: masod: zegensegb: harmad engedelmessegb:
 El yowen azerth az cristus latwan ez nemes gyw-
 molczoketh my bennwnk orwend es megh ayan-
 dokoz: hanem talallya fenyegeth: vegreh el vezth:
 Ez okaerth mongya zenth yeronig doctor: Nem zerze-
 tesse lenny deh zerzetesql elny dycteretes: Az tunya
 tanytwanth nem zerety az cristus: Nem byzon zerze-
 tes ky nem meer megh halny az allapatban: ky
 ben meer elny: vgmond zent gerger doctor: Az yga:
 zaknak erossegh testnek gyosseg: tulaydon aka-
 ratnak neh engedny: Ez vylagy gyonyorosegnek
 ellene allany: Ez vylagnak keserwsegyth az orok
 yutalmakerth zerethny: az yo zerenenzenek hylke-
 desyth megh vialny: es az gonoz zerenzenek ffe-
 lelmeeth megh gyozny: Akarode hogh. leegh zenth
 zerzetnek ekessegh: zeressed az tyztasagnak vragath
 az zegensegnek yozagath: engedelmessegnek zepsegeth:
 ysteny es atyaffyuy zeretnek tyztasagath: Merth
 vgh mond zent Bernard doctor: Az zerzeth zegenseggel
 fondaltatyk engedelmesseggel rakattatyk: zenteltetyk
 tyztasagath: oryztetyk alazatosagath: megh tokelletetyk

12
 6v
 harom józagb kých tartozyk mynden zerzetes: elso
 tyztasagh: masod: zegensegb: harmad engedelmessegb:
 El yowen azerth az cristus latwan ez nemes gyw-
 molczoketh my bennwnk orwend es megh ayan-
 dokoz: hanem talallya fenyegeth: vegreh el vezth:
 5 Ez okaerth mongya zenth yeronig doctor: Nem zerze-
 tesse lenny deh zerzetesql elny dycteretes: Az tunya
 tanytwanth nem zerety az cristus: Nem byzon zerze-
 tes ky nem meer megh halny az allapatban: ky
 10 ben meer elny: vgmond zent gerger doctor: Az yga-
 zaknak erossegh testnek gyosseg: tulaydon aka-
 ratnak neh engedny: Ez vylagy gyonyorosegnek
 ellene allany: Ez vylagnak keserwsegyth az orok
 yutalmakerth zerethny: az yo zerenenzenek hylke-
 15 desyth megh vialny: es az gonoz zerenzenek ffe-
 lelmeeth megh gyozny: Akarode hogh. leegh zenth
 zerzetnek ekessegh: zeressed az tyztasagnak vragath
 az zegensegnek yozagath: engedelmessegnek zepsegeth:
 ysteny es atyaffyuy zeretnek tyztasagath: Merth
 20 vgh mond zent Bernard doctor: Az zerzeth zegenseggel
 fondaltatyk engedelmesseggel rakattatyk:¹ zenteltetyk
 tyztasagath: oryztetyk alazatosagath: megh tokelletetyk

¹ A második a-t utólag írta be a scriptor?

zeretettel: Valaký az első ellen tezen vgh mond zenth Gerger.
 Doot hogh az zerzetesnek ha egh ffyllereh leend aldo,
 masnal kwl: nem eer egh ffyllereh: Az engedelmessegről
 vghmond zenth yeronim doctor hogh ha valaký az egbeh
 emeltetneek mykenth Maria magdalena az nagh lelky
 edessegnek nyattag es nem tenne ammyt neký had,
 nak: nem volna wduossegnek vtan: Ez okaerth mon-
 nya vala humbertus mester: Nagh vtalatossagh hogh
 az ristus engedelmes vala myndemben Marianak es
 yosephnek: az zerzetes kegýgh engedetlen ffeyledelme-
 nek: Nagyob vtalatossagh hogh az zegeneknek he-
 lyen golong az kazdagok sanýarosagot zenuednek. az
 zegenek gyonyorosegh keresnek: holot az týzteletes-
 zemelyek alazatosagok keresnek: az ala nemből valok
 týztesseghre ffohazkoggýanak: Ennel nagyob vtatós-
 sag hogh az kýk kwwl munkanal kwl nem elhet-
 tenek volna az zerzetben hyuolkodny akarnak: Az
 kýk azzu darab kenyérral megh elegettenek volnagh
 ymmar az semlyen ffyntorogýanak: hasonlatosok
 azokhoz kýk mongýak vala: Emelyegh az my yohunk
 ez etekkel: Az týztasagrol vghmond zenth amburus doc.
 hogh emberth angýalla tezen: O mel'h ýgen zep az týz-
 tasagh az fenessseghel vghmonda bolczh: Annal kwl

zeretettel: Valaký az első ellen tezen vgh mond zenth Gerger
 Doctor¹ hogh az zerzetesnek ha egh ffyllereh leend aldo-
 masnal kwl: nem eer egh ffyllerth: Az engedelmessegről
 vghmond zenth yeronim doctor hogh ha valaký az egbeh
 5 emeltetneek mykenth Maria magdalena az nagh lelky
 edessegnek myattah es nem tenne ammyt neký had-
 nak: nem volna wduossegnek vtan: Ez okaerth mon-
 gýa vala humbertus mester: Nagh vtalatossagh hogh
 az cristus engedelmes vala myndemben Marianak es
 10 yosephnek: az zerzetes kegýgh engedetlen ffeyledelme-
 nek: Nagyob vtalatossagh hogh az zegeneknek he-
 lyen holoth az kazdagok sanýarosagot zenuednek. az
 zegenek gyonyorosegh keresnek: holot az týzteletes
 zemelyek alazatosagok keresnek: az ala nemből valok
 15 týztesseghre ffohazkoggýanak: Ennel nagyob vtatós-
 sagh hogh az kýk kwwl munkanal kwl nem elhet-
 tenek volna, az zerzetben hyuolkodny akarnak: Az
 kýk azzu darab kenyérral megh elegettenek volnagh
 ymmar az semlyen ffyntorogýanak: hasonlatosok
 20 azokhoz kýk mongýak vala: Emelyegh az my yohunk
 ez etekkel: Az týztasagrol vghmond zenth amburus doc(r):
 hogh emberth angýalla tezen: O mel'h ýgen zep az týz-
 tasagh az fenessseghel vghmonda bolczh: Annal kwl

¹ A kéziratban az -or szöveg jól kivehető.

az zerzetes dýznool awwağh kamorazek: Az alazatosagrol
 vğh mond zent Ber: doc: hoğh meegh az zvw Maria sem lqth
 volna ýstennek annya ha alazatos¹ nem uolt volna: Az zent
 zeretetről kezjeden ýmezen keppen ýra azon zent
 Ber: doc: Igen kýtsýnt ffel az ordogh az vgyázoktol
 bgytqlqktol: týztaktol: mert ezek kqzzql sokakath
 vont pokolrah: de az bekesegeketh es ýstennek ha-
 zaban egzwwo elqketh: eggyesqlteketh ýstennel es
 egmassal zent zeretettel igen ffelý: Merth ezek bana-
 toth: keserwsegeth es ffelelmeth ^{zeretnek} ~~tezek~~ ordognek:
 O en edes neneým mel nağh orom az ýo eletnek gyw-
 molczeh: Merth vğh mond mýnekwnk kýk mýnden
 ez vylagyakath megh vtaltunk az zvwnek výraga
 ýesw halalunknak ýdeyen: Tw vattok kýk meg
 maradatok en velem az en kesertetýmben: Enýs
 zerzek twneknek: mýkenth zerzeh ennekem az
 en atýam orzagoth: hoğh egýetek es ýgyatok az
 en aztalomon az en orzagomban: luce, xxij, capitulo
 O mel nağh orom az ýoknak de nağh sýralom az
 gonozoknak: Merth mýkoron mwnketh vlteth az
 az q aldot aztalahoz: az gonozokath vetý pokolrah:
 holot wlnek luciffer melleth: Nekwnk az cristus
 qmmaga zolgal az q edesseq annýaual: oh melh

az zerzetes dýznool awwağh kamorazek: Az alazatosagrol
 vğh mond zent Ber: doc: hoğh meegh az zvw Maria sem lqth
 volna ýstennek annya ha alazatos¹ nem uolt volna: Az zenth
 zeretetről kezjelen ýmezen keppen ýra azon zenth
 5 Ber: doc: Igen kýczýnt ffel az ordogh az vgyázoktol
 bgytqlqktol: týztaktol: mert ezek kqzzql sokakath
 vont pokolrah: de az bekesegeketh es ýstennel ha-
 zaban egzwwo elqketh: eggyesqlteketh ýstennel es
 egmassal zent zeretettel ýgen ffelý: Merth ezek bana-
 10 toth: keserwsegeth es ffelelmeth [tezek] (zeretnek) ordognek:
 O en edes neneým mel nağh orom az ýo eletnek gyw-
 molczeh: Merth vğh mond mýnekwnk kýk mýnden
 ez vylagyakath megh vtaltunk az zvwnek výraga
 ýesw, halalunknak ýdeyen: Tw vattok kýk meg
 15 maradatok en velem az en kesertetýmben: Enýs
 zerzek twneknek: mýkenth zerzeh ennekem az
 en atýam orzagoth: hoğh egýetek es ýgyatok az
 en aztalomon az en orzagomban: luce, xxij: capitulo
 O mel nağh orom az ýoknak de nağh sýralom az
 20 gonozoknak: Merth mýkoron mwnketh vlteth [az]
 az q aldot aztalahoz: az gonozokath vetý pokolrah:
 holot wlnek luciffer melleth: Nekwnk az cristus
 qmmaga zolgal az q edesseq annýaual:² oh melh

¹ A pont ezúttal a szétválasztást akarja jelölni?

² Különös indítási l; vö. 2/17: mel.

nagb edelen kĳnal elonkbeh rakwan: egjel sĳgĳal es
 lakĳal vĳgan eneder leanĳm: őrwenĳetek¹ en velen
 en zerelmes ĳegĳesĳm: Az angĳalok enekelnek: az
 zentek vĳgadnak: Az gonozok sĳrnak: ĳaĳgatnak:
 atkozodnak: pokolban: etkek lezen kĳgĳo. beka:
 ĳtalok. bųdős dohos kĳnkųwes langh: Errol
 monda az vr ĳsten zent ĳsaĳas pphetanak zaĳa altal:
 Jme az en zolgaĳm eznek: tų eheztek: az en
 zolgaĳm ĳznak: tų zomĳuhosztok: az en zolgaĳm
 enekelnek zųwųknek vĳgasagabol: tų kegĳg
 ordĳttotok zųueteknek keserųsege mĳath:
 Halgassatcha² hoĳh mond az mezzel folĳo edes beze-
 dų zenth Ber: doc: az ĳoknak halalokrol: Jo az
 ĳgaznak halala az nĳugodalmerth: ĳob az vĳhsa-
 gerth: nemesb az batorsagerth: Mert ot³ nĳugodalom
 lezen munkanal kųl: bekeseĳh ellensegtųl: gųų-
 nĳųųseĳh az vĳhsagtųl: batorsag az őrųsegtųl:
 vĳgasag es edesseĳh ĳstennek zĳnenek latasa-
 bol: O dųczųseĳes zenth ĳerog doc. te mĳth mondaz
 ez melle: zol ųųs erųl s ųĳ mond: Mĳnemų lezen az
 nap mĳkoron vrunk ĳesusnak edes annĳa Maria elųdbe
 ĳųuend: kųetuen ųteth az zenth zųzek: mĳkoron az
 őrwenndetes vųlegenĳes az zentekkel elųdbe ĳųuend

15
 8r
 nagb edesen kĳnal elonkbeh rakwan: egjel sĳgĳal es
 lakĳal vĳgan en edes leanĳm: őrwenĳetek¹ en velen
 en zerelmes ĳegĳesĳm: Az angĳalok enekelnek: az
 zentek vĳgadnak: Az gonozok sĳrnak: ĳaĳgatnak:
 5 atkozodnak: pokolban: etkek lezen kĳgĳo. beka:
 ĳtalok, bųdős dohos kĳnkųwes langh: Errol
 monda az vr ĳsten zent ĳsaĳas pphetanak zaĳa altal:
 Jme az en zolgaĳm eznek: tų eheztek: az en
 zolgaĳm ĳznak: tų zomĳuhosztok: az en zolgaĳm
 10 enekelnek zųwųknek vĳgasagabol: tų kegĳg
 ordĳttotok zųueteknek keserųsege mĳath:
 Halgassatcha² hoĳh mond az mezzel folĳo edes beze-
 dų zenth Ber: doc: az ĳoknak halalokrol: Jo az
 ĳgaznak halala az nĳugodalmerth: ĳob az vĳhsa-
 15 gerth: nemesb az batorsagerth: Mert ot³ nĳugodalom
 lezen munkanal kųl: bekeseĳh ellensegtųl: gųų-
 nĳųųseĳh az vĳhsagtųl: batorsag az őrųsegtųl:
 vĳgasag es edesseĳh ĳstennek zĳnenek latasa-
 bol: O dųczųseĳes zenth ĳerog doc. te mĳth mondaz
 20 ez melle: zol ųųs erųl s ųĳ mond: Mĳnemų lezen az
 nap mĳkoron vrunk ĳesusnak edes annĳa Maria elųdbe
 ĳųuend: kųetuen ųteth az zenth zųzek: mĳkoron az
 őrwenndetes vųlegenĳes az zentekkel elųdbe ĳųuend

¹ Az ų alatt elfolyt a tinta.

² Értsd: 'hallgassadsza'.

³ Talán e-ből alakított o van itt?

monduan: Kelh ffel syesh en zep zeretom: yöyél koronaz:
 tassal megh: Merth ymmar az tel el multh az go harmath
 el menth es el tauazoth: Akkor repölzh az völegennék
 az edes yesusnak karyara: haýtuan ffeýedeth az q zenth
 mellýereh: Latuan az angýalok özodalkoznak möduan:
 Kyrzoda es ky yödögel ez puztabol: gyönýörködwen
 vügasagban haýtuan magath az q zeretöýereh: Latnak
 tegedeth syonnak leany es kyralne azzonnak dýczer-
 nek: Akkoron az sas neguen neegh ezer artatlan gyer-
 meczket ýstennek zeký elöth es [hv] huzon neegh
 wen atýak elöth enekelnek kezekben tartwan hege-
 dwýöketh: wýh eneketh: Akkoron naqh batorsaggal
 megh öleled az völegenth monduan: Megh talaltam az
 kyth zereh az en lelken: megh tartom öteth es soha
 el nem bozatom: Akkoron naqh edesen enekled:

Bal kezeg ffem alath: es yob karyauul megh
 öleled engemeth: Akkoron yobnak heug ffýy: ky
 nagyob mynd azoknal kyk lakoznak nap tamadatnak
 bodogh tartomanyaban: vendegsegeth zereznek myn-
 denyk az q napyan: oda hyak az q hugokath es mond-
 nak teneked: Egýel sygyal es lakýal vügan. merth
 malaztoth talalal: az ffelseges vrnal: te akkoron
 ffelölzh naqh örmmel: Ezem ffeý sýzom es örwendek

monduan: Kelh ffel syesh en zep zeretom: yöyél koronaz-
 tassal megh: Merth ymmar az tel el multh az ho harmath
 el menth es el tauazoth: Akkor repölzh az völegennék
 az edes yesusnak karyara: haýtuan ffeýedeth az q zenth
 mellýereh: Latuan az angýalok özodalkoznak möduan:
 Kýczoda ez ky yödögel ez puztabol: gyönýörködwen
 vügasagban haýtuan magath az q zeretöýereh: Latnak
 tegedeth syonnak leany es kyralne azzonnak dýczer-
 nek: Akkoron az sas neguen neegh ezer artatlan gyer-
 meczkek ýstennek zeký elöth es [hv] (az) huzon neegh
 wen atýak elöth enekelnek kezekben tartwan hege-
 dwýöketh: wýh eneketh: Akkoron naqh batorsaggal
 megh öleled az völegenth monduan: Megh talaltam az
 kyth zereh az en lelken: megh tartom öteth es soha
 el nem bozatom: Akkoron naqh edesen enekled:
 Bal kezeg ffem alath: es yob karyauul megh
 öleled engemeth: Akkoron yobnak heug ffýy: ky
 nagyob mynd azoknal kyk lakoznak nap tamadatnak
 bodogh tartomanyaban: vendegsegeth zereznek myn-
 denyk az q napyan: oda hyak az q hugokath es mond-
 nak teneked: Egýel sygyal es lakýal vügan. merth
 malaztoth talalal: az ffelseges vrnal: te akkoron
 ffelölzh naqh örmmel: Ezem [sýb] sýzom es örwendek

Nemi magyartaték ma az en lélkem cseletemnek minden
 napj fclatg: ~~szijonjauat~~ gallatlan magyartaték: o kedg
 es vjagago: nylag nykema soga es vjagom nem gall,
 kottatog: aljttom fogb ga est megb gondnok: ezetbes
 kereg minden ez vjlagj zepjget es vjagagok:
 nyauatiasagoknak es keserblegetnek lattatnam:
 ez olajffak es vjlagj emberek: kjknek kel vjagag
 nyok es gyvmlcszgynek yrgalmassagat: de sokan no,
 dnak ollatenok nynt az ffvz ffa kjknek leudeg
 balonlatos az olajffakhoz: de gyvmlcszgtlen: es yllvnek
 kecs nyekug nem yrgalmatok yrgalmassagot nem
 nyernek: az yrgalmatok kezg nagh zep gyvmlcszgy
 teremtnek kjkrl vjgmnd zem yfajy pbera
 Lviijostan raplo Nykboron kjk ontandó lelkdess
 az ehezomok es az keserues lalkes megc clegyten
 ded: ffcl khamad az srtvsegen az te vjagagagad: es
 az te srtvsegyk leznek nykent az del zjn: es nyu,
 godalmat ad tereked az te vrad vstened mindenkor:
 es az tclvj fenszcegettel az te lélpedeg es az te tere
 megdaz megz zabadyotyag: es leegj nynt az
 mulato keug: es nykema alj k ut ffa: kjknek el
 nem fognak vjzej: ez gyvmlcszgynek teremteseg
 tanjtuat egobias azdes ffvaz vjgmnd vada qvto
 capitulo: Az te yragagdol teegb alamolnaty es elmeg

fordýhad orcadath egh zegen nyomorlth elolees: Merth
 vgh lezen hogh te tollod sem fordol el ýstennek orcáya:
 Ammeneregh legergh annera legh ýrgalmas: ha sok
 leend teneked, bõseggel agh: ha keues leend az keue-
 setes orqmesth agh kqzollýed: Merth ýo ýutalmath
 kýmzezh magadnak az zwkseghnek napýara: Merth
 az alamosna mynden bwnthol es az halaltol megh
 zabadýth: es nem haggýah az lelkeh az sqtethsegek-
 reh menný: Ez okaerth mongýa vala aran zaýo
 zenth ýanos: Az alamosna ýstennek zeretqyeh es
 myndenkor elqtegh alg: valakýknek akarýah. kon-
 nyen malaztoth nyer: az bwnoknek kqteleýth el
 zagoattýah: az sqtethsegekkeh el tauaztattýah: pokol,
 nak twozeth megh oltýah: q neký men orzagnak
 kapvya nagh orqmel megh nýlyk: Pelda alamos-
 nas zenth ýanos: ký mykoron meegh ýffýuczka
 volna es lakoznek az skolaban: etzer mykor
 nyugonnek agýaban el ýqueh az ýrgalmas-
 nagh zep zwz leannak kepeben: olay ffa agbol
 kqtoth kozoro ffeýeben, es kezde qlalgetny qteth
 kýn es nemes ýffýu ýgen megh ýedeh alýtuan
 qtegh es vylagy leannak lenny es kezde tollod

fordýhad orcadath egh zegen nyomorlth elolees: Merth
 vgh lezen hogh te tollod sem fordol el ýstennek orcáya:
 Ammeneregh leheth annera legh ýrgalmas: ha sok
 leend teneked, bõseggel agh: ha keues leend, az keue-
 setes orqmesth [ezt] kqzollýed: Merth ýo ýutalmath
 kýmzezh magadnak az zwkseghnek napýara: Merth
 az alamosna mynden bwnthol es az halaltol megh
 zabadýth: es nem haggýah az lelkeh az sqtethsegek-
 reh menný: Ez okaerth mongýa vala aran zaýo
 zenth ýanos: Az alamosna ýstennek zeretqyeh es
 myndenkor elqtegh alh: valakýknek akarýah. kon-
 nyen malaztoth nyer: az bwnoknek kqteleýth el
 zagoattýah: az sqtethsegeketh¹ el tauaztattýah: pokol-
 nak twzeth megh oltýah: q neký men orzagnak
 kapvya nagh orqmel megh nýlyk: Pelda alamos-
 nas zenth ýanos: ký mykoron meegh ýffýuczka
 volna es lakoznek az skolaban: Et(z)cher mykor
 nyugonnek agýaban el ýqueh az ýrgalmas
 nagh zep zwz leannak kepeben: olay ffa agbol
 kqtoth kozoro ffeýeben, es kezde qlalgetny qteth
 kýn ez nemes ýffýu ýgen megh ýedeh alýtuan
 qteth ez vylagy leannak lenny es kezde tollod

¹ A negyedik e fölött pizokfolt van.

nagh haraggal el tazýgalnî: Monda az ýrgalmassagh¹⁰
Mýth tazýgalzh engemeth nam en te zeretqd vagýok
Nam ugh zeretzh engemeth hogh soha ezedból kî
nem vethetzh: amal ýnkab megh busula az ýffýu
es monda: hogh merz gonoz leanzo ýllyen bezede.
peth mondanod: ha soha zememel sem lattalak:
ffel agerý ýmmer hamarsaggal: O týztasagnak
nemes edeneh: ottýs fel az týztasagh holoth nem
kelleneh felny: Monda az ýrgalmas nagh vîg
orçaua: fqrh latta es ýmmar en velem gýwrot
valtottal: smýreh tagadod megh: Ne wzzel ager
merth el nem megýek: hanem te ueled lakom:
Nerth te vagh az en zeretqm: Monda zenth ýanos:
kî vagh te hogh ýllyen erossen kptotted en reã
magadath: Monda az ýrgalmassagh: En vagýok
ýstennek zeretq leanya: kýnek zerelmeýerth
q meñorzagbol le zallah az zwnnek mehebeh es
megh hala: Azert en edes baratom megh neh
vtalh engemeth: de ugh teegh mýnt ez koraýgh
zeresh engemeth es en tegedeth ýstennek eleýbeh
výzlek: Ezth meg monduan az ýrgalmassagh el ffel
meneh mennýeknek orzagara: Es ammýth fogada
be tellýesýtte: Nerth lattýa vala egh frater mýkenth

nagh haraggal el tazýgalnî: Monda az ýrgalmassagh¹⁹
Mýth tazýgalzh engemeth nam en te zeretqd vagýok^{10r}
Nam ugh zeretzh engemeth hogh soha ezedból kî
nem vethetzh: annal ýnkab megh busula az ýffýu
5 es monda: hogh merz gonoz leanzo ýllyen bezede-
keth mondanod: ha soha zememel sem lattalak:
fvssel azert ýnneth hamarsaggal: O týztasagnak
nemes edeneh: ottýs fel az týztasagh holoth nem
kelleneh felny: Monda az ýrgalmas nagh vîg
10 orçaua: Sqth latta es ýmmar en velem gýwrot
valtottal: smýreh tagadod megh: Ne wzzel azert
merth el nem megýek: hanem te ueled lakom:
Merth te vagh az en zeretqm: Monda zenth ýanos:
kî vagh te hogh ýllyen erossen kptotted en reã
15 magadath: Monda az ýrgalmassagh: En vagýok
ýstennek zeretq leanya: kýnek zerelmeýerth
q meñorzagbol le zallah az zwnnek mehebeh es
megh hala: Azert en edes baratom megh neh
vtalh engemeth: de ugh teegh mýnt ez koraýgh
20 zeresh engemeth es en tegedeth ýstennek eleýbeh
výzlek: Ezth meg monduan az ýrgalmassagh el ffel
meneh mennýeknek orzagara: Es ammýth fogada
be tellýesýtte: Merth lattýa vala egh frater mýkenth

Koronazja vala qterq az igralmassagh halala ydeyen
es nagh qrommel vynn ystennet elejbeh: Ez nemes
gywmolczoknek teremtesere valazta vrunk
iesus az q zeretq tanytuanyt: az zent apostolok
kjknek gywmolczok qrokke megh marad: en
valaztalak vgmond tvtoketh hogh el mennyetek
es gywmolczoth hozzatok es az tw gywmolczotok
megh maraggjon: Masod Capitulum

Haluán ezeketh kerdý az ahetatos lelek: vagýone meñ
orzagban nagyob zenth az apostoloknal: Ez kerdesre
keeg keppen ffelelnet: Nekyk azth mongyak hogh
vadnak: nekjk azth mongyak hogh nynczenek:
Akkjk azth mongyak hogh vadnak megh byzonyt
tyak harom okossaggal: Elqzor kynzenuedesnek
okossagual: vgmondnak zenth yrasbely doctorok: hogh
meneuel ember tobbet zenued ystenerth anneual tob
yutalma vagyon vrunknak mondasa zerenth: Bodo-
gok vattok mykoron atkozandnak tvtoketh emberek
es haborgatandnak tvtoketh emberek es mondandnak
mynden gonozth tw ellenetek hamossan: en ertem:
qrwengyetek es vggagyatok merth az tw yutal-
matok bseges mennyekben: Mathei. v. Ez melle
zol zend dauid kyralhs vg mond: Az en zwuemek
banatynak sokassaga zerenth vggaztalak az en lel,

koronazja vala qterq az igralmassagh halala ydeyen
es nagh qrommel vynn ystennet elejbeh: Ez nemes
gywmolczoknek teremtesere valazta vrunk
iesus az q zeretq tanytuanyt: az zent apostolokath
5 kjknek gywmolczok qrokke megh marad: En
valaztalak vgmond tvtoketh hogh el mennyetek
es gywmolczoth hozzatok es az tw gywmolczotok
megh maraggjon: Masod Capitulum
Haluán ezeketh kerdý az ahetatos lelek: vagýone meñ
10 orzagban nagyob zenth az apostoloknal: Ez kerdesre
keeth keppen ffelelnet: Nekyk azth mongyak hogh
vadnak: nekjk azth mongyak hogh nynczenek:
Akkjk azth mongyak hogh vadnak megh byzonyt-
tyak harom okossaggal: Elqzor kynzenuedesnek
15 okossagual: vgmondnak zenth yrasbely doctorok: hogh
meneuel ember tobbet zenued ystenerth anneual tob
yutalma vagyon vrunknak mondasa zerenth: Bodo-
gok vattok mykoron atkozandnak tvtoketh emberek
es haborgatandnak tvtoketh emberek es mondandnak
20 mynden gonozth tw ellenetek hamossan: en ertem:
qrwengyetek es vggagyatok merth az tw yutal-
matok bseges mennyekben: Mathei. v. Ez melle
zol zend dauid kyralhs vg mond: Az en zwuemek
banatynak sokassaga zerenth vggaztalak az en lel-

kemeth az te vȳgaztalasȳd vr mȳndenható ȳsten: Megh
 bȳzonȳttȳah ezth arañzajȳ zenth ȳanos monduan
 walameneuel ember ȳstenerth tȳbbeth zentecb: az
 qȳrth elerben anneual nagȳobban dȳwczqȳltetȳk:
 O dȳwczqȳsees zent ȳeronimȳ doctor. s te mȳt mondas
 emmellee. Mene sebeketh fel vezwȳnk. anne koro-
 nath erdemlȳwȳnk: walameneuel azerth tȳbbeth zen-
 ued valakȳ ȳstenerth: anneual nagȳob erdemeh es
 dȳwczqȳsees lezen menozagban: ha ȳgh vagȳon
 tahath nagȳob zentek vadnak menozagban az
 apostoloknal: Merth sokakrol oluassuk hogȳ na-
 gȳob kȳnokath zenuedenek az apostoloknal: zent
 kȳnimeh nagȳ sok veresegeknek vtannah megh
 swteek: zenth ȳsaȳas pphetath ffabol ȳzȳnalth
 ffwrezzel metueek altal: zent vinceeth mȳnek
 vtannah vas gerebenekkel zaggata[n]k: megh swtek:
 zenth ȳgnaciusth es zenth ȳakab martȳrth: ȳzȳol
 ȳzreh meteleek: s megȳs azth mongȳak vala: O
 en edes ȳstenem volnanak megȳs tȳb tagaȳnk
 hogȳ te erted athatruk: zenth Erasmolth Erasmȳ-
 nak beelȳth kȳ keterek: zent katherȳnath mȳnek
 vtannah megh ostorozak borotua kerekreh veteek:
 zenth apȳlȳn azzonȳon mene sok kȳnth tȳnek: zenth

- kemeth az te vȳgaztalasȳd vr mȳndenható ȳsten: Megh
 bȳzonȳttȳah ezth arañzajȳ zenth ȳanos monduan
 walameneuel ember ȳstenerth tȳbbeth ze(m)nved: az
 qȳrth eletben anneual nagȳobban dȳwczqȳltetȳk:
 5 O dȳwczqȳsees zent ȳeronimȳ doctor. s te mȳt mondas
 emmellee: Mene sebeketh fel vezwȳnk. anne koro-
 nath erdemlȳwȳnk: Walameneuel azerth tȳbbeth zen-
 ued valakȳ ȳstenerth: anneual nagȳob erdemeh es
 dȳwczqȳsegeh lezen menȳ orzagban: ha ȳgh vagȳon
 10 tahath nagȳob zentek vadnak menȳ orzagban az
 apostoloknal: Merth sokakrol oluassuk hogȳ na-
 gȳob kȳnokath zenuedenek az apostoloknak: zent
 lȳrȳnceth nagȳ sok veresegeknek vtannah megh
 swteek: zenth ȳsaȳas pphetath ffabol ȳzȳnalth
 15 ffwrezzel metueek altal: zent vinceeth mȳnek
 vtannah vas gerebenekkel zaggata[n]k: megh swtek:
 zenth ȳgnaciusth es zenth ȳakab martȳrth: ȳzȳol
 ȳzreh meteleek: s megȳs azth mongȳak vala: O
 en edes ȳstenem volnanak megȳs tȳb tagaȳnk
 20 hogȳ te¹ erted athatnok: zenth [Erasmoth] erasmos-
 nak beelȳth kȳ keterek:² zent katherȳnath mȳnek
 vtannah megh ostorozak borotua kerekreh veteek:
 zenth apȳlȳn azzonȳon mene sok kȳnth tȳnek: zenth

¹ A r melletti vonás szándék talannak tűnik.

² A t és a k akaratlan felcserélése (kȳ keterek helyett)? Vö. 55/14: [tȳke] kȳnke.

Dorottjah azzonth el fforro olajban megh fozwen
 az q zepseg gyengeh orcajath el rontaak: zenth
 Sophia azzonjon az q edes gyengeh leankaual
 mene zornywseges kynokath tonek: Az heeth
 Makabeus atyafyakath melh zornyen kynak
 ha mynd ele neueznok az nemes yffyakath es
 zwzeketh gyengeseges zwzeketh: kyk mondha-
 tatlan nagh kynokath zenuedenek: nagyobba-
 kath hogh nem az apostolok: nyelwwnk az
 wdowel hamarab el ffofnah hoghem ky mondhat-
 nok: Kyknek martyromsagoknak nagh voltarl
 zol zent Cyprian9 s ugh mond: O bodogh martyro-
 mok mynem9 dyzeretekkel dyzeryelek twtqeth
 O erosseges vitezek: az tw testeteknek erossegeeth
 zonak mynem9 zongeseuel mongyam: Mynd az
 dwczosegnek veteleyglen zenuedetek kemenseges
 kerdesth: az kynoknak sem keduezetek: de ynka-
 ok keduezenek twnektek: Mynem9 vala ysten-
 nek az tekyntheth? Melh felseges: melh nagh: melh
 draga es kellemetes: o melh nagh wygh orcaual
 al vala oth az crist9: melh nagh oromesth q benne-
 k vyaskodeek es dyadalmath von: az q zent neueyert
 vyaskodokath es byzonsagh teuqeth fel emelee

Dorottjah azzonth [ol] fforro olajban megh fozwen
 az q zepseg gyengeh orcajath el rontaak: zenth
 Sophia azzonjon az q edes gyengeh leankaual
 mene zornywseges kynokath tonek: Az heeth
 5 Makabeus atyafyakath melh zornyen kynak
 ha mynd ele neueznok az nemes yffyakath es
 [zwzeketh] gyengeseges zwzeketh: kyk mondha-
 tatlan nagh kynokath zenuedenek: nagyobba-
 kath hogh nem az apostolok: nyelwwnk az
 10 wdowel hamarab el ffofnah hoghem ky mondhat-
 nok: Kyknek martyromsagoknak nagh voltarl
 zol zent Cyprian9 s ugh mond: O bodogh martyro-
 mok mynem9 dyzeretekkel dyzeryelek twtqeth
 O erosseges vitezek: az tw testeteknek erossegeeth
 15 zonak mynem9 zongeseuel mongyam: Mynd az
 dwczosegnek veteleyglen zenuedetek kemenseges
 kerdesth: az kynoknak sem keduezetek: de ynka-
 ok keduezenek twnektek: Mynem9 vala ysten-
 nek az tekyntheth? Melh felseges: melh nagh: melh
 20 draga es kellemetes: o melh nagh wygh orcaual
 al vala oth az crist9: melh nagh oromesth q benne-
 k vyaskodeek es dyadalmath von: az q zent neueyert
 vyaskodokath es byzonsagh teuqeth fel emelee

megh erössjette es megh batorjotta: zol ez mellee az ¹²
tjzteletes Beda doctor sugmond: Ezek: kjk my,
koron zenuednenek sýralommal kquetj vala
anija zenteghaz: kjk zwle oketh, de myhelt ýmnet
kjk mennek vala az mennijej ýerusalem nagh
orvendetes kezzel vezj vala: es az q vroknap
qrqkkol valo qrqmedeg koronazwa be vjzj
vala: Alnak mostan ýstennek zekj elqth ko,
ronasztatuan: kjk ennek elqtheg fekezne
vala ez földj býrak elqth kýnokkal kýnzattat,
van: Alnak az barannak elqtheg: semmij okkal
az q dýczqsegenek elmelkedesetql el nem zakadn,
dok: kjknek zerelmetql ýth ez földqn kýnokkal
sem zakasztatgatanak el: kjknek dýczqsege,
keg latwan zenth ýanos ewangelista ézodal,
kozjk vala: es ézodalattýaban nem tud vala
mijth mondanij: Latwan ezth monda egh az
huzon neegh ween atýak kqzzql: kjk wlnak
ýstennek zekj kqrnijol: ýanos tudode kjk,
ézodak ezek es honnat ýottenek? Mondah
zenth ýanos: vram nem tudom: te tudod: Mon-
dah az zenth atýah: Ezek kjk ýqwenek
nagh haborosagbol es megh mosogatak az q

megh erössjette es megh batorjotta: zol ez mellee az
tjzteletes Beda doctor sugmond: Ezek: kjk my-
koron zenuednenek sýralommal kquetj vala
anija zenteghaz: kjk zwle oketh, de myhelt ýnnet
5 kjk mennek vala az mennijej ýerusalem nagh
orvendetes kezzel vezj vala: es az q vroknap
qrqkkol valo qrqmedeg koronazwa be vjzj
vala: Alnak mostan ýstennek zekj elqth ko-
ronasztatuan: kjk ennek elqtheg fekezne
10 vala ez földj býrak elqth kýnokkal kýnzattat-
van: Alnak az barannak elqtheg: semmij okkal
az q dýczqsegenek elmelkedesetql el nem zakadan-
dok: kýnek zerelmetql ýth ez földqn kýnokkal
sem zakasztathatanak el: kýnek dýczqsege-
15 keth latwan zenth ýanos ewangelista ézodal-
kozjk vala: es ézodalattýaban nem tud vala
mýth mondaný: Latwan ezth monda egh az
huzon neegh ween atýak kqzzql: kjk wlnak
ýstennek zekj kqrnijol: ýanos tudode ký-
20 ézodak ezek es honnat ýottenek? Mondah
zenth ýanos: vram nem tudom: te tudod: Mon-
dah az zenth atýah: Ezek kjk ýqwenek
nagh haborosagbol es megh mosogatak az q

ruhajokath es megh feyer(e)ytte(tte)ek az barannak ve-
reben: mostan koronasztatnak es palmat veznek:
Ezth meegh regentees megh mutattah vala az
vr ysten zenth esdras pphetanak: E iyrk by
zonsagot tezen qnnqmmagah qiti esdre sando rap:
Iugh mond: Ego esdras vidi in monte syon
En esdras lateek syonnak hegyen nagh sere-
geth kys kyth megh nem zamlalhateek: es
mynd nyayan enekkel dyczeryk vala az vr
ystenth: es o kozottok vala egh magash yffyw
az tobbynel magash: es myndenyknek feyebeh
koronath tezen vala: s annal ynkab [fel] magazta-
tyk vala: En kegylen ezodalatossagban tartatom
vala: Tahath me[e]gh kerde az angyalh es
mondeek: vram, kydzodak ezek: ky felelwen
mondah ennekem: Ezek: kys az halando ruhath
le vetettek es halhatatlanh vottenek: es
vallottak ystennek neweeth: Mostan koronastat-
nak es palmath veznek: S mondeek az angyal-
nak: Az yffyw kydzodah ky oketh koronazzah
es kezekbeh palmath ad? felelwen mondah en-
nekem: Az ystennek ffya, kyth ez vylagon val-
lottanak: En kegylh kezdem magasztatny oketh

24
12v
ruhayokath es megh feyer(e)ytte(tte)ek az barannak ve-
reben: mostan koronasztatnak es palmat veznek:
Ezth meegh regentees megh mutattah vala az
vr ysten zenth esdras pphetanak: kyorl by-
5 zonsagot tezen qnnqmmagah quarti esdre secundo capitul(o):
s ugh mond: Ego esdras vidi in monte syon etc
En esdras lateek syonnak hegyen nagh sere-
geth [kys] kyth megh nem zamlalhateek: es
mynd nyayan enekkel dyczeryk vala az vr
10 ystenth: es o kozottok vala egh magash yffyw
az tobbynel magash: es myndenyknek feyebeh
koronath tezen vala: s annal ynkab [fel] magazta-
tyk vala: En kegylen ezodalatossagban tartatom
vala: Tahath me[e]gh kerde az angyalh es
15 mondeek: vram, kydzodak ezek: ky felelwen
mondah ennekem: Ezek: kys az halando ruhath
le vetettek es halhatatlanh vottenek: es
vallottak ystennek neweeth: Mostan koronastat-
nak es palmath veznek: S mondeek az angyal-
20 nak: Az yffyw kydzodah ky oketh koronazzah
es kezekbeh palmath ad? felelwen mondah en-
nekem: Az ystennek ffya, kyth ez vylagon val-
lottanak: En kegylh kezdem magasztatny oketh

kýk erossen allottanak vrnak neweyerth: ta,
hath mondah ennekem az angyal: Nennjel híz,
dest meg az en nepemnek mel nagh es myne-
mq [czodakath] ystenij czodakath lattal: ým hal,
ha zerelmetek az martýromoknak nagh dw-
czosegeketh: kýk menewel tobbeth zenwedenek
amewal tob aýandokoth es dwczosegeth vonek:
az eny ennekem vgh tetzyk hogh nagyob zen-
tek vudnak az apostoloknal: merth nagyobba-
kath zenwedenek:

Harmadyk Capitulu

Masodzor eýgh meg bizonyittom fogh nagyob
zentek vudnak az apostoloknal ez vylagnak
megh vlatatossagawal: vgh mond zenth agoston
doctor: Walameneeth vtal ember ýsteneeth: an-
nera zeretij ýstentij: Ez okaerth mongya vala
az angyalij elet zenth zenth doctor atij anp
In opusculis hogh keeth ýozagh newelij ember,
ben az zenth zereteth: elsq haborosagban beke-
segh tartas: Masodij ez vylagtol valo el zaka-
das: Az elsqról vgmonda vrunk qmmagah
qröllýetek vígaggýatok az mel napon en ertem
zenuettek: megh bqseges az tw ýutalmatok

kýk erossen allottanak vrnak neweyerth: ta-
hath mondah ennekem az angyal: Mennýel hýr-
desd meg az en nepemnek mel nagh es myne-
mq [czodakath] ýstenij czodakath lattal: ým hal-
5 lya zerelmetek az martýromoknak nagh dw-
czosegeketh: kýk menewel tobbeth zenwedenek
annewal tob aýandokoth es dwczosegeth vonek:
azerth ennekem vgh tetzyk hogh nagyob zen-
tek vudnak az apostoloknal: merth nagyobba-
10 kath zenwedenek:

Harmadyk Capitulu

Masodzor ezth meg bizonyittom hogh nagyob
zentek vudnak az apostoloknal ez vylagnak
megh vlatatossagawal: Vgh mond zenth agoston
15 doctor: Walameneeth vtal ember ýsteneeth [l]rth: an-
nera zeretij ýstentij: Ez okaerth mongya vala
az angyalij elet zenth thamas doctor atýank
In opusculis, hogh keeth ýozagh newelij ember-
ben az zenth zereteth: elsq haborosagban beke-
20 segh tartas: Masodij ez vylagtol valo el zaka-
das: Az elsqról vgmonda vrunk qmmagah
qröllýetek vígaggýatok az mel napon en ertem
zenuettek: megh bqseges az tw ýutalmatok

menniekben. Mij legeth en edes neneym nagjov
 es borseges jutalom: mijny met orzagoth byr-
 nyah es ystennek fyanak mondathny:
 Bodogok vg monda az edes yesus kyk habo-
 rosagoth zenuednek az ygassagerth merth ovek
 mennieknek orzagah: Bodogok az bekese-
 gesek merth ystennek fyañnak hyvattat-
 nak: kywannjyke en edes neneym az
 menniey bodogsagoth: zcettjywe az draga-
 latos neweth hogh ystennek leanynak mondas-
 sunk: zenweggywnk az edes yesuserth: Merth
 sokath zenwedeh my ertwnk: zenwedwen
 neh zugoggjwnk de bekeseget legjwnk:
 Byzon byzon mondom: nem melto men orzagrah
 az zugodo: az az bozzo allo: az haborosagah
 zerzo: az sugarlo: No semmyt neh twrh
 merth nagh vagh: zep vagh: nemes vagh
 nagh nembol valo vagh: bolczh vagh: tudos
 vagh: Myczoda te hozzad kepesth az ky te
 rajtad bozzoth toth: csak fel kezedyb job
 annal: de Neh haggjad: ne twryedh: neh
 zenwedh: forh zwwedben: eegh elmedben

menniekben: Mij legeth en edes neneym nagjov
 es borseges jutalom: mynth men orzagoth byr-
 nyah es ystennek fyanak mondathny:
 Bodogok vg monda az edes yesus kyk habo-
 5 rosagoth zenuednek az ygassagerth, merth ovek
 mennieknek orzagah: Bodogok az bekese-
 gesek merth ystennek fyañnak hyvattat-
 nak: kywannjyke en edes neneym az
 menniey bodogsagoth: zcettjywe az draga-
 10 latos neweth hogh ystennek leanynak mondas-
 sunk: zenweggywnk az edes yesuserth: Merth
 o sokath zenwedeh my ertwnk: zenwedwen
 neh zugoggjwnk, de bekeseget legjwnk:
 Byzon byzon mondom: nem melto men orzagrah
 15 az zugodo: [e] az bozzo allo: az haborosagah
 zerzo: az sugarlo: No semmyt neh twrh
 merth nagh vagh: zep vagh: nemes vagh
 nagh nembol valo vagh: bolczh vagh: tudos
 vagh: Myczoda te hozzad kepesth az ky te
 20 rajtad bozzoth toth: csak fel kezedyb job
 annal: [de] Neh haggjad: ne twryedh: neh
 zenwedh: forh zwwedben: eegh elmedben

mynd addygh seh had myglen bozzoth allaz¹⁴
 fantom ffanth: ha(z)h q azth merteh tennij te
 raytad: myreh nem merned teh: k(y) r(b).
 bug tegeth: vauy cjar k egh kewes
 vauy: syngyammayd megh kostolod my
 legyen az haborosagnak: bozzoallasnak: beke-
 telensegnek gywmplczeh: Tange montes
 et fumigabunt: Merth az nagsagh gyakorta
 oka az beketelensegnek: el felettete vrunk-
 nak edes ygeretijth: Nem yuthee ezed-
 beh az aldot ygeh: Menewel nagyob vagh
 alazd megh magadath myndenekben: es malasztot
 talalzh: Byzon byzon mondom nem nagyobh
 az zolgh az vrnal: ha qveth haborgatak
 kiben semmy gonoz nem vala: gyonyoroseggel
 akarunke my meiorzagba menni: Nagh sok
 haborosagnak myattah kel nekwnk meiorzag-
 bah mennwnk vg monda zent pal: actuum xiiij:
 Ha zenwedwnk az cristussal: vralkodunk q veleh:
 Az masykrol [az] ez vylagnak megh vtalasarol
 vgh monda zent agoston doctor: Annera zeretij
 ember ystenth: menereh vtallyah ez vylagoth

mynd addygh seh had myglen bozzoth allaz
 Fantom ffanth:¹ ha(z)h q azth merteh tennij te
 raytad: myreh nem merned teh: k(y) r(b)-
 beth tehetch: Warh czak [k] egh kewes
 5 wdqth: syngyammayd² megh kostolod my
 legyen az haborosagnak: bozzoallasnak: beke-
 telensegnek gywmplczeh: Tange montes
 et fumigabunt: Merth az nagsagh gyakorta
 oka az beketelensegnek: el felettete vrunk-
 10 nak edes [yg(e)y]r] ygeretijth: Nem yuthee ezed-
 beh az aldot ygeh: Menewel nagyob vagh
 alazd megh magadath myndenekben: es malasztot
 talalzh: Byzon byzon mondom nem nagyobh
 az zolgh az vrnal: ha qveth haborgatak
 15 kiben semmy gonoz nem vala: gyonyoroseggel
 akarunke my meiorzagba menni: Nagh sok
 haborosagnak myattah kel nekwnk meiorzag-
 bah mennwnk vg monda zent pal: actuum xiiij:
 Ha zenwedwnk az cristussal: vralkodunk q veleh:
 20 Az masykrol [az] ez vylagnak megh vtalasarol
 vgh monda zent agoston doctor: Annera zeretij
 ember ystenth: menereh vtallyah ez vylagoth

¹ 'Szeget szeggel' (TESz. fánton-fánt alatt).

² 'Azonnal' (TESz. ingyen alatt).

28
 14v
 walaký azert többeth hağh el ýnkab zeretý ýstenth:
 es tób aýandokoth vezen: kýrql vğh monda vrunk
 onnqmmagah: Mathei: xix: Býzon mondom twnek-
 tek hogh twn kýk mýndeneketh el hattatok es
 kowettetek engemeth: zaz anneeth veztek es
 az qroq eleteth býryatok: O ýstený zeretnek
 ézodalatos kegýelmessegeh, ký nem akar megh
 gýozzettetný aýandokokkal: de mýndenkor zaz
 anneet ad es az qroq orzagoth: ez okaerth
 mongýa vala zent gerger doctor: Ez vylagý ýozagh
 mýkoron oztogattatýk: megh sokasodýk: ha egh
 fýllerth atczh az zegennek: zazath adnak meñ-
 orzagban erteh es az qroq eleteth: ha eg forýntoth
 atczh: zazath adnak teneked meñ orzagban es
 az qroq eleteth: o nağh nyeresegh: ha egh
 ruhath atczh az ruhatalannak: nem az ruhas-
 nak: zazath adnak erteh meñ orzagban es az
 qroq eleteth: ha mýndenestöl el hagýod ammýth
 býrzh, ýstennek zerelmeýerth: zaz anneth veezh
 erteh meñ orzagban es az qroq eleteth: Fýzeth vğ-
 monda zenth ýeronig doctor, az vr ýsten az kýczene-

5
 10
 15
 20

kerth nýago nagjokath: ez keusekerth qorokol 15
 valokath: ez el mulandoketh wekhetetlenekezh:
 ez földjekerth mennyejeketh: Ezen qorwend vala
 zenth agoston doctor mondwan: Mýnemq lezen en
 edes atýamfýay az zenteknek dñczqsege¹: es mel
 naqh qorom: mýkoren kezdend az ^{vinnk} ~~er~~ ^{isth} ~~isth~~ ez földje:
 kerth mennyejeketh: ez wdzzeremh valokath qorokol
 valokath: ez kýzenekerth nagjokath fýzetny
 es vynný veleh az zenteketh az q attýanak dñ,
 ez qsegebeh: es wltetny qketh az q dñczqseges
 zekekben meñ orzagban: es halhatatlansaggal qketh
 aýandokozny: kýreh qketh valazta es meg vala
 az q rosa zýnq zep pýros dragalatos zenth ve-
 revel: De ýay azoknak kýk egzer ez vylagosh
 megh tagadwan hatra nezek: ýay azoknak
 kýk semmýt ez vylagon nem býrtak: ýmmar. az
 zegensegnek helýen kývannak valamýt býrnýa:
 ký ýstennel naqh vlatatossagh es embereknel
 ektelensegh: Walaký azerth ýstenerth tqbbeth
 vtalh: tqb ýutalmath vezen: ha vgh vagyon:
 bash nagjok zentek vadnak az zenth apostolok:
 nal: Merth olwasunk sokakrol kýk nagjokath

kerth [nýago] nagjokath: ez keusekerth qorokol
 valokath: ez el mulandoketh wekhetetlenekezh:
 ez földjekerth mennyejeketh: Ezen qorwend vala
 zenth agoston doctor mondwan: Mýnemq lezen en¹
 5 edes atýamfýay az zenteknek dñczqsege[k]h: es mel
 naqh qorom: mýkoren kezdend [az vr ýsten] (vrunk cristus) ez földje-
 kerth mennyejeketh: ez wdz zerenth valokerth qorok-
 kol valokath: ez kýzenekerth nagjokath fýzetny
 es vynný veleh az zenteketh az q attýanak dñ-
 10 czqsegebeh: es wltetny qketh az q dñczqseges
 zekekben meñ orzagban: es halhatatlansaggal qketh
 aýandokozny: kýreh qketh valazta es meg valta
 az q rosa zýnq zep pýros dragalatos zenth ve-
 revel: De ýay azoknak kýk egzer ez vylagosh
 15 megh tagadwan hatra nezek: ýay azoknakes
 kýk semmýt ez vylagon nem býrtak: ýmmar. az
 zegensegnek helýen kývannak valamýt býrnýa:
 ký ýstennel naqh vlatatossagh es embereknel
 ektelensegh: Walaký azerth ýstenerth tqbbeth
 20 vtalh: tqb ýutalmath vezen: ha vgh vagyon:
 hath nagjok zentek vadnak az zenth apostolok-
 nal: Merth olwasunk sokakrol kýk nagjokath

¹ Az n alatt piszokfolt van.

hattanak el ýstenerth: Franciaý laos kýralh: kýral-
 sagath: zent elek edes attýath annýath: zerelmes-
 ýegýeseth es zamlalatlan kýr ýezeth: zenth
 Thamas doctor: zenth Vinceh, zenth bonauentura
 5 Zenth katherina kýralh leanýa vala: zenth
 dorotýa senator leanýa: zenth Margýt azzoñ
 anyank bela kýralh leanýa: zenth Cecilia
 Romaý senator leanýa: zenth Barbara nağh
 vr leanýa: zenth apalýn gorogh ézazar leanýa
 10 Zenth Sophia azzoñ az q edes leanýval orzagath:
 zenth Margýth azzoñ attýath annýath [a] es
 nağh kýnczeth, ol' mýnt patriarkanak leanýah
 Ezek mýnd es nağh [sokath] sokak kýketh mýnd
 ele nem neuezhetwnk: valamýt býranak es
 15 býrhattanak volna: vrunk ýesusnak zerelme-
 yerth mýnd el hagýak: Ha te mondanad: Lam
 az apostolok es mýndent el hagýanak: kýknek
 kepekben vg monda zent Peter: vram ýmee
 mý mýndeneketh el hagýank: De mýth? Am megh
 20 mongýa zenth Mate: el hagwan haloýokath
 es az haýoóczkath kquetek qeth: Mathei. iiij:

hattanak el ýstenerth: Franciaý laos kýralh: kýral-
 sagath: zent elek edes attýath annýath: zerelmes
 ýegýeseth es zamlalatlan kýnczeketh: zenth
 Thamas doctor: zenth Vinceh, zenth bonauentura
 5 Zenth katherina kýralh leanýa vala: zenth
 dorotýa senator leanýa: zenth Margýt azzoñ
 anyank bela kýralh leanýa: zenth Cecilia
 Romaý senator leanýa: zenth Barbara nağh
 vr leanýa: zenth apalýn gorogh ézazar leanýa
 10 Zenth Sophia azzoñ az q edes leanýval orzagath:
 zenth Margýth azzoñ attýath annýath [a] es
 nağh kýnczeth, ol' mýnt patriarkanak leanýah
 Ezek mýnd es nağh [sokath] sokak kýketh mýnd
 ele nem neuezhetwnk: valamýt býranak es
 15 býrhattanak volna: vrunk ýesusnak zerelme-
 yerth mýnd el hagýak: Ha te mondanad: Lam
 az apostolok es mýndent el hagýanak: kýknek
 kepekben vg monda zent Peter: vram ýmee
 mý mýndeneketh el hagýank: De mýth? Am megh
 20 mongýa zenth Mate: el hagwan haloýokath
 es az haýoóczkath kquetek qeth: Mathei. iiij:

O nagh kazdagsagh: meg egh rozsas halo es fol, 16
ros hajjo: meg ert volna tiz penzth:

Negyedik Capitulum:

Harmad okossagales meg bizonyitjak qk
az q mondasokath kék azth tartjak hog na,
gyob zentek vadnak az apostoloknal sugmond,
nak: Mij harmad okossagales meg bizonyit,
hattyuk hogh nagyob zentek vadnak az aposto-
loknal: alazatosagale okossagaul: Vg monda
az edes vduozyttq Jesus: Valakij qmmagath
megh alazza fel magasztatyk: ynneth azth ve-
hettwyk okossagunkal: hogh menewel ynkab
ember alazza magath, anneual nagyobban ma-
gastatyk: honnath erdemle vrunk cristus atja,
nak dwozseges: ynkijth: Am megh mongyah
zenth pal apastal ad philipenses secundo: Lon az
cristus engedelmes mý ertwnk mýnd halalygh
Az kereztnek kegýgh halalaygh: kýerth ýstenes
fel magasztata qkth: es ada neweth q neký
mely vagyon mýnden newnek feletteh: Mert
azak q ists mnek termezeth jenne valo ffya:
hogh yesusnak neuebeh megh hayollyon mýnden

O nagh kazdagsagh: [meg] egh rozsas halo es fol-
tos hayo: megh ert volna tiz penzth:

Negyedik Capitulum:

- Harmad okossagales meg býzonýtjak qk
5 az q mondasokath kék azth tartjak hogh na-
gyob zentek vadnak az apostoloknal s ug mond-
nak: Mý harmad okossagales meg býzonýt-
hattyuk hogh nagyob zentek vadnak az aposto-
loknal: alazatosagnak okossagaul: Vg monda
10 az edes wduozyttq Jesus: Valaký qmmagath
megh alazza fel magasztatyk: ýnneth azth ve-
hettýwk okossagunkal: hogh menewel ýnkab
ember alazza magath, anneual nagyobban ma-
gasztatyk: honnath erdemle vrunk cristus atýa-
15 nak dwozseges zekýth: Am megh mongýah
zenth pal apastal ad philipenses secundo: Lon az
cristus engedelmes mý ertwnk mýnd halalýgh
Az kereztnek kegýgh halalaygh: kýerth ýstenes
fel magasztata qteth: es ada neweth q neký
20 melh vagyon mýnden newnek feletteh: Mert
czak q ýstennek termezeth zerent valo ffya:
hogh yesusnak neuebeh megh hayollyon mýnden

terd: mennyejéke: földjéke: es pokolbeljéke: es
 minden nyelwh vallja: merth az cristus vr
 vagyon atja ystennek dőczősegeben: honnath
 edemle az edes zűz Maria hogh ystennek an-
 nija lenne es minden kar angyaloknak feletteg
 magasztatneek? An meg mongya az edes bezedő
 zensz bernard doctor: ha alazatos nem volt volna
 az Maria: soha ystennek annija nem volt volna:
 ha mindeneknel ynab nem alazta volna magath
 soha az minden kar angyaloknak feletteg nem
 magasztatot volna: Ezi meg bizonyítja qm
 magath mikoron mongyah: Megh tekýntee az
 qz zolgaló leányának alazatosságát: Nem monda
 zolgalósegeth: sem zűzsegeth: sem kaszagosat
 hanem alazatosságát: smjt gondolzh te ký
 keuelkedel: nem akarod magadat meg alazni:
 tudde hogh vagyon megh ýrwan: Soha nem voltanak
 teneked kellemetesek qrok ýsten az keueljék: tud-
 de mýth olwazh az soltarban: Non habitabit in
 medio domus mee qui facit superbiam: Merth meegh
 onnates le hagýgalak: Kýwanode azerth hogh
 nagh leegh mennyejéke orzagaban: ýgen alazatos

terd: mennyejéke: földjéke: es pokolbeljéke: es
 minden nyelwh vallja: merth az cristus vr
 vagyon atja ystennek dőczősegeben: honnath
 edemle az edes zűz Maria hogh ystennek an-
 5 nija lenne es minden kar angyaloknak feletteg
 magasztatneek? Am megh mongya az edes bezedő
 zenth bernard doctor: ha alazatos nem volt volna
 az Maria: soha ystennek annija nem volt volna:
 ha mindeneknel ynab nem alazta volna magath
 10 soha [az] minden kar angyaloknak feletteg nem
 magasztatot volna: Ezt meg bizonyítja qm-
 magah mýkoron mongyah: Megh tekýntee az
 q zolgaló leányának alazatosságát: Nem monda
 zűzsegeth: sem zepsegeth: sem kazdagsagath
 15 hanem alazatosságát: S mýt gondolzh te ký
 keuelkedel: nem akarod magadat meg alazni:
 tudde hogh vagyon megh ýrwan: Soha nem voltanak
 teneked kellemetesek qrok ýsten az keueljék: tud-
 de mýth olwazh az soltarban: Non habitabit in
 20 medio domus mee qui facit superbiam: Merth meegh
 onnates le hagýgalak: Kýwanode azerth hogh
 nagh leegh mennyejéke orzagaban: ýgen alazatos

leegh myndemben mygh nagyob vagh: mynd zvwued,¹⁷
 ben. nagyob bwnqst ne alytwan tollednel: mynd zad,
 ban: neh zolwan nehez: kemeñ: [kerd] kerkedq: ma,
 ga ganyo: bozzo: haragh: gonoz: bezedeth: zemejdben:
 naqsagos tekjnteteth. neh tewen: yzlesedben: nya,
 valyasokath megh neh vtalwan: lepesedben: yara,
 sodban: ruhazatodban: ekes ruhath rancos palastoth
 es egyeb ez vylagy ekessegeth: lagh gyengelh ruhat
 nem kywanwan: dolgaydban: ala valo dolgokath
 ynkab zeretwen hog nem naqsagosokath: kyuan,
 sagydban: tyztesssegeketh es vylagy elemeneteketh
 nem kywanwan: Rowyd bezeddel legyen teneked
 regulad zent pal apastalnak mondasa: Stultus sis
 vt sapiens fias: balgatagh leegh hogh bwlcze le,
 hesh: quia que stulta sunt mudi elegit deus: Mert¹
 ammellyek ez vylagnak balgatagy: valazta ysten:
 Emlekezele amaz zwzrol zent pyteriusnak ele-
 teben: kyt az tob zwzek bolondnak alytnak
 vala es megh czufolwan kohnya poklanak
 hyak vala: Am az vr ysten nagyobba tewe az
 zent atyanal: Egh zwz czak² azerth karhozek

leegh myndemben mygh nagyob vagh: mynd zvwued-
 ben, nagyob bwnqst ne alytwan tollednel: mynd zad-
 ban: neh zolwan nehez: kemeñ: [kerd] kerkedq: ma-
 ga hanyo: bozzo: haragh: gonoz: bezedeth: zemejdben:
 5 naqsagos tekjnteteth neh tewen: yzlesedben: nya-
 valyasokath megh neh vtalwan: lepesedben: yara-
 sodban: ruhazatodban: ekes ruhath rancos palastoth
 es egyeb ez vylagy ekessegeth: lagh gyengelh ruhat
 nem kywanwan: dolgaydban: ala valo dolgokath
 10 ynkab zeretwen hog nem naqsagosokath: kyuan-
 sagydban: tyztesssegeketh es vylagy elemeneteketh
 nem kywanwan: Rowyd bezeddel legyen teneked
 regulad zent pal apastalnak mondasa: Stultus sis
 vt sapiens fias: balgatagh leegh hogh bwlcze le-
 15 hesh: quia que stulta sunt mudi elegit deus: Mert¹
 ammellyek ez vylagnak balgatagy: valazta ysten:
 Emlekezele amaz zwzrol zent pyteriusnak ele-
 teben: kyt az tob zwzek bolondnak alytnak
 vala es megh czufolwan kohnya poklanak
 20 hyak vala: Am az vr ysten nagyobba tewe az
 zent atyanal: Egh zwz czak² azerth karhozek

¹ A kéziratban a szennyeződés ellenére jól kivehetők a betűk.
² A szó előtt talán egy félbehagyott hosszú szárú betű nyoma van.

hogh zrueden yobnak alyttya vala magaath: honnath
 vagyon hogh mykor megh fednek valakyt bwnerol.
 megh haragzyk: es semmy yot nem tetethetnek
 veleh: sem enekel: sem koral: sem karba nem me-
 gyen: sem tanul: mast sem tanyt: sem foz: sem
 mos: hanem yar ahol zerety: sem edes zo: sem
 kemen bezed: sem fenyegetes: sem kyn qteth
 megh nem lagythattyah: merth keuelh: yob volt
 volna ez vylagra seh zwleteth volna: Bankodyk
 mynden kor: soha nem vygadhat: Merth ysten
 ellent tart az keuelyeknek es az alazatosoknak:
 aggyah az malaztoth: El hyruadot banattyaban
 halgat mynt egh arwa ordogh: Mentij magath
 nagh sok hazugsaggal: vet es szwlyeztyi lelkij
 az nagh sqtetsereh: Mynden bwnok el futnak
 ysten elqth, czak az atkozot keuelsegh aal
 zembeh veleh: Draga az lelek ystennel kij
 alazatos es menewel ynka alazatosb anneual
 ynka zeretetesb: ha ygh vagyon haath na-
 gyob zentek vадnak az apostoloknal: Merth
 sokakath talalunk kyk nagh hatalmasok

34
 17v
 hogh zwueben yobnak alyttya vala magaath: honnath
 vagyon hogh mykor megh fednek valakyt bwnerol.
 megh haragzyk: es semmy yot nem tetethetnek
 veleh: sem enekel: sem koral: sem karba nem me-
 5 gyen: sem tanul: mast sem tanyt: sem foz: sem
 mos: hanem yar ahol zerety: sem edes zo: sem
 kemen bezed: sem fenyegetes: sem kyn qteth
 megh nem lagythattyah: merth keuelh: yob volt
 volna ez vylagra seh zwleteth volna: Bankodyk
 10 mynden kor: soha nem vygadhat:¹ Merth ysten
 ellent tart az keuelyeknek es az alazatosoknak
 aggyah az malaztoth: El hyruadot banattyaban
 halgat mynt egh arwa ordogh: Mentij magath
 nagh sok hazugsaggal: [esel] es (z)swlyeztyi lelkij
 15 az nagh sqtetsereh: Mynden bwnok el futnak
 ysten elqth, czak az atkozot keuels()egh aal
 zembeh veleh: Draga az lelek ystennel ky
 alazatos es menewel ynka alazatosb anneual
 ynka zeretetesb: ha ygh vagyon haath na-
 20 gyob zentek vадnak az apostoloknal: Merth
 sokakath talalunk kyk nagh hatalmasok

¹ Az első a alatti halványabb hurok áttűnés a túloldalról.

voltanak: deh semmijnek aljstottak magokath: Mjnt
 abraham k̄y v̄gh mond vala: hogh mer̄yek en zol,
 nom az vr̄ ystenn̄ek por hamu lewen: Am mj̄kor
 zent dauid tancolna az ystenn̄ek zekren̄yeh el̄oth
 megh v̄tala az q̄ felesegeh mj̄kol azzoñ Saul k̄yralh
 lean̄ya: k̄yt tuduan zent dauid monda: Tanco-
 lok hogh v̄talatosbnak¹ lattassam: Mj̄ keḡy[gh] ha
 megh meetnek m̄wnketh ottan mj̄nden yoth
 el haḡyunk: Az apostolok yll̄yen alazatosok
 nem valanak: merth v̄gh mond zent lukačz hogh
 v̄etkednek vala mell̄yk volna naḡyob q̄ ko(s)zzol-
 lok: Ennek ertelmereh v̄gh mond zent Mark euan-
 gelista Nonu cap̄ulo hogh mj̄koron mennek vr̄unk
 eger az q̄ zereto than̄ytwan̄yval kaffarnaombah
 disputalnak vala az tan̄ytwan̄yok mell̄yk
 volna naḡyob: Mj̄ modon disputalnak vala! ha
 v̄gh mond zent vinch doctor at̄yank: Elee
 allah zent Peter es monda En vaḡyok fejedel-
 metek: Mert ennekem ygere vrunk mj̄kor
 monda ennekem: Te h̄yuattatol cephasnak
 k̄y maḡyarasztat̄yk fonek: Monda zent andras
 Alh hatrab peter: Nemdeh bat̄yad vaḡyoke en te,

voltanak: deh semm̄ynek al̄yttottak magokath: M̄ynt
 abraham k̄y v̄gh mond vala: hogh mer̄yek en zol-
 nom az vr̄ ystenn̄ek por hamu lewen: Am mj̄kor
 zent dauid tancolna [az] ystenn̄ek zekren̄yeh el̄oth
 5 megh v̄tala az q̄ felesegeh mj̄kol azzoñ Saul k̄yralh
 lean̄ya: k̄yt tuduan zent dauid monda: Tanco-
 lok hogh v̄talatosbnak¹ lattassam: M̄y keḡy[gh] ha
 megh meetnek m̄wnketh ottan mj̄nden yoth
 el haḡyunk: Az apostolok yll̄yen alazatosok
 10 nem valanak: merth v̄gh mond zent lukačz hogh
 Wetekednek vala mell̄yk volna naḡyob q̄ ko(s)zzol-
 lok: Ennek ertelmereh v̄gh mond zent Mark euan-
 gelista Nono cap̄itulo hogh mj̄koron mennek vrunk
 eger az q̄ zereto than̄ytwan̄yval kaffarnaombah
 15 disputalnak vala az tan̄ytwan̄yok mell̄yk
 volna naḡyob: M̄y modon disputalnak vala? [ha]
 V̄gh mond zent vinch doctor at̄yank: Elee
 allah zent Peter es monda En vaḡyok fejedel-
 metek: Mert ennekem ygere vrunk mj̄kor
 20 monda ennekem: Te h̄yuattatol cephasnak
 k̄y maḡyarasztat̄yk fonek: Monda zent andras
 Alh hatrab peter: Nemdeh bat̄yad vaḡyoke en te-

¹ A t függőleges szára meg van vastagítva; nem olvasható -tt-nek.

nekéd: Monda zent jános ewangelista: Mýt zoltok
 tró: veztegyetek: Sqt en lezen fejedelmetek: Mert
 en zvwz vagjok sa zvwzeken ygen kellemetesek ystenek
 Monda nagyob zent jakab: veztegh te jános: ezoda
 hogb zolhatch Nemdeh batjad vagjoke en teneked: zvwz
 vagje teh: enijb zvwz vagjok: es ristusnak secretariusza:
 Ele allanak az kőzebső Marianak harom fiaij: kros/
 lebzent jakab: thadeus es symon: monduan: Mij
 ezen ezodalkozunk hogb ezak zolhattok trógh:
 Onem tuggjatoke hogb mij vagjunkt az ristusnak
 kőzebső rokonsagj: halgassatok azert merth
 mij lezwnk nagyobbak tolleteknel: halwan zent
 Mathe monda: Sqt en lezek merth en sokakath
 hattam el az ristuseus: Mýt hattatok tró: egh
 rogh haloth: kőzebső zolmakoth: Monda zenth
 philop: alh hatra mate: veztegyetek trógh
 mynd: Nemdeh engem hývae elqzr myndentek
 nel az ristus az q tulaidon zaijauat: azert yngyen
 leh zolliatok merth en nagyok: lezek fejedelme-
 tek: Ele allah zent bertalan monduan: Al touab
 te philop: tuggjatoke kő vagjok en: Nemdeh
 kőralh fýue? hat ezoda hogb zolhattok: en lezek:

nekéd: Monda zent jános ewangelista: Mýt zoltok
 tró: veztegyetek: Sqt en lezen fejedelmetek: Mert
 en zvwz vagjok s az zvwzek ygen kellemetesek ystenek
 Monda nagyob zent jakab: veztegh te jános: ezoda
 5 hogb zolhatch Nemdeh batjad vagjoke en teneked: zvwz
 vagje teh: enys zvwz vagjok: es cristusnak secretariusza:
 Ele allanak az kőzebső Marianak harom fýaý: kws-
 seb zent jakab: thadeus es Symon: monduan: Mý
 ezen ezodalkozunk hogb ezak zolhatt[k]k twh:
 10 S nem tuggjatoke hogb mý vagjunkt az cristusnak
 kőzebső rokonsagj: halgassatok azert merth
 mý lezwnk nagyobbak tolleteknel: halwan zent
 Mathe monda: Sqt en lezek merth en sokakath
 hattam el az cristuserth: Mýt hattatok tró? egh
 15 rozhaloth: l(y)ukas ezolnakoth: Monda zenth
 phýlop: alh hatra mate: veztegyetek twh
 mynd: Nemdeh engem hývae elqzr myndentek-
 nel az cristus az q tulaidon zaijauat: azert yngyen
 seh zolliatok merth en [vagjok:] lezek fejedelme-
 20 tek: Ele allah zent bertalan monduan: Al touab
 te philop: tuggjatoke kő vagjok en: Nemdeh
 kőralh fýue? hat ezoda hogb zolhattok: en lezek:

Monda zent thamas: Nemdeh az bölczéknek kelle
 vralkodnyok: Sapiens enim dominabitur astris: vgh
 monda ptolomeus: Az bölczh vralkodýk az egeken:
 Mýt tuttok twh zegen gorombak: csak az a b cet
 sem tuggyatok en kegýglen doctor vagýok: azert
 en lezek: haluan ezeketh ludas kozýkbeh esek
 nagh haraggal monduan: Czoda hogh nem ze-
 gyenlytek ammýt zoltok: Nemdeh en vagýok c
 sapharotok: addýgh sem ehettek sem ýhattok
 myglen en me[e]gh zerzem: vayh nem leztek
 hanem en: Mert meegh mostan kezem alaa
 adattattatok: Leez de pokolban: Vrunk yesus
 mendegel vala elottok az vton es tettety vala
 ha yngyen nem hallana: kýk mykoron az zalla-
 son volnanak megh kerde vrunk oketh my-
 rol disputaltanak volna: kýk zegyenlet[y]ke)-
 ben nem meryk vala megh mondaný: hanem
 mondanak mykent zent Mathe ýryah: xvij. ca:
 ýarolanak az thanýtwanyok yesushoz monduan
 kýr zoda nagyob mennyeknek orzagaban? Monda
 vrunk o: nagh kerdés ez: es ýob annal am-
 myt tw zoltok vala az vton: de no myt vegezetek

37
 19r
 Monda zent thamas: Nemdeh az bölczéknek kelle
 vralkodnyok: Sapiens enim dominabitur astris: vgh
 monda ptolomeus: Az bölczh vralkodýk az egeken:
 Mýt tuttok twh zegen gorombak: csak az a b cet
 5 sem tuggyatok en kegýglen doctor vagýok: azert
 en lezek: haluan ezeketh ludas kozýkbeh esek
 nagh haraggal monduan: Czoda hogh nem ze-
 gyenlytek ammýt zoltok: Nemdeh en vagýok c
 Sapharotok: addýgh sem ehettek sem ýhattok
 10 myglen en me[e]gh zerzem: vayh nem leztek
 hanem en: Mert meegh mostan kezem alaa
 adattattatok: Leez de pokolban: Vrunk yesus
 mendegel vala elottok az vton es tettety vala
 ha yngyen nem hallana: kýk mykoron az zalla-
 15 son volnanak megh kerde vrunk oketh my-
 rol disputaltanak volna: kýk zegyenlet[y]ke)-
 ben nem meryk vala megh mondaný: hanem
 mondanak mykent zent Mathe ýryah: xvij. capitulo:
 ýarolanak az thanýtwanyok yesushoz monduan
 20 kýczoda nagyob mennyeknek orzagaban? Monda
 vrunk o, nagh kerdés ez: es ýob annal am-
 myt tw zoltok vala az vton: de no myt vegezetek

Mýd veztegh halgatnak vala mert zegyenylyk vala megh
 mondanij: Monda azert vrunk elqzqr peternek:
 Peter te azt mondoghogh te lezh nagyob: mert feye-
 delem es ffq vagh: s nemdeh lucifer feyedelmek va-
 lae az angyaloknak: snam karhozok: Andras te azt
 mondoghogh nagyob vagh es elsq: s nem hallottade
 en töllem hogh az elsok vtolsok leznek es az vtolsok
 elsok: Janos te azt mondoghogh zwz vagh: Nemdeh
 adam s eua zwzek valanake mykoron paradýzom-
 bol ky wzettetenek: ezenkeppen zola mynd az tobb-
 nek: ennek vtanna monda: Vala mellýtek nagyob
 akar lenni kqzqtetek: legyen tw zolgotok: Merth
 valakij megh alazza magat fel magasztatyk: hogh
 kegýglen az q edes tanusagah ýnkab zwwqkbeh
 tóneek: kqzykbeh hyua az kws gyermeckek
 es monda: Býzon mondom tw nektek hogh ha
 megh nem fordolandotok es ollýanok nem leztek
 mynt az kws gyermeckek be nem mentek men-
 nyeknek orzagabah: Valakij azerth megh alazan-
 gya magath mykent az kws gyermeckek: az
 nag lezen mennýeknek orzagaban: ýme azerth az
 apostolokban keuelsegeth talalunk: Merth az fe-

Mýd veztegh halgatnak vala mert zegyenylyk vala megh
 mondanij: Monda azert vrunk elqzqr peternek:
 Peter te azt mondoghogh te lezh nagyob: mert feye-
 delem es ffq vagh: s nemdeh lucifer feyedelmek va-
 lae az angyaloknak: snam karhozok: Andras te azt
 mondoghogh nagyob vagh es elsq: s nem hallottade
 en töllem hogh az elsok vtolsok leznek es az vtolsok¹
 elsok: Janos te azt mondoghogh zwz vagh: Nemdeh
 adam s eua zwzek valanake mykoron paradýzom-
 bol ky wzettetenek: ezenkeppen zola mynd az tobb-
 nek: ennek vtanna monda: Vala mellýtek nagyob
 akar lenni kqzqtetek: legyen tw zolgotok: Merth
 valakij megh alazza magat fel magasztatyk: hogh
 kegýglen az q edes tanusagah ýnkab zwwqkbeh
 tóneek: kqzykbeh hyua az kws gyermeckek
 es monda: Býzon mondom tw nektek hogh ha
 megh nem fordolandotok es ollýanok nem leztek
 mynt az kws gyermeckek be nem mentek men-
 nyeknek orzagabah: Valakij azerth megh alazan-
 gya magath mykent az kws gyermeckek: az
 nag lezen mennýeknek orzagaban: ýme azerth az
 apostolokban keuelsegeth talalunk: Merth az fe-

¹ A határozott névelőt bizonyára utólag írta be a scriptor.

fejedelmeknek kyuansagah myndenkoron keuel; 20
 segel vagyon: Kyrol vgh mond aranzajo zomah
 yanos sup Martin: Mykoron kyuandaz naggya
 es fejedelme lenned: es mynd ezeket zemed elot tar-
 twan: kyuand be tellyesedni: tuggjad hogh teneked
 az satan ez vylagnak orzagat mutattjah: ha megh
 akarod azokath nyerned: zwksegh hogh az ordo-
 goth ymaggjad: Neng vgh monda az satan az nagh
 magas hegven az kristusnak mutogatuan q nekij
 ez vylagnak dwczsegeth: ha leesuen ymadandaz
 engemeth: mynd ezeket teneked adom: valakij
 azert kyuand vrasagot: fejedelmsegeth: leesuen
 ymaggja az satanah es keuelh: Ez okaerth vgh mond
 Valerius maximus: hogh mykoron egh nemes
 yffiyath akarnanak kyrallya tennij es az koro-
 nat akarnak fejedelm tennij: kezebeh veue az
 aran koronah az yffiu es monda: o zepseges koroa
 ygen zep vagh: de ha tegedeth emberek tudnanak
 meegh az zemeten sem vennenek fel: Ezt mon-
 duan el hagytta az koronath: es ffel nem veue az
 kyralysagah: ha ez vylagyak ygyen futtanak az
 fejedelmsegh eloth: meneuel ynab kel zerzete:

39
 20r
 fejedelmeknek kyuansagah myndenkoron keuel-
 segbol vagyon: Kyrol vgh mond aran zayo zenth
 yanos super Matheum: Mykoron kyuandaz naggya
 es fejedelme lenned: es mynd ezeket zemed elot tar-
 5 twan: kyuand be tellyesedni: tuggjad hogh teneked
 az satan ez vylagnak orzagat mutattjah: ha megh
 akarod azokath nyerned: zwksegh hogh az ordo-
 goth ymaggjad: Merth vg monda az satan az nagh
 magas hegven az cristusnak mutogatuan q nekij
 10 ez vylagnak dwczsegeth: ha leesuen ymadandaz
 engemeth, mynd ezeket te neked adom: valakij
 azert kyuand vrasagot: fejedelmsegeth: leesuen
 ymaggja az satanah es keuelh: Ez okaerth vgh mond¹
 Valerius maximus: hogh mykoron egh nemes
 15 yffiyath akarnanak kyrallya tennij es az koro-
 nat akarnak fejedelm tennij: kezebeh veue az
 aran koronah az yffiu es monda: o zepseges koroa
 ygen zep vagh: de ha tegedeth emberek tudnanak
 meegh az zemeten sem vennenek fel: Ezt mon-
 20 duan el hagytta az koronath: es ffel nem veue az
 kyralysagoth: ha ez vylagyak ygyen futtanak az
 fejedelmsegh eloth: meneuel ynab kel zerzete-

¹ A szó után piszokfolt van.

seknek: Mert ha kyuannya: qrok karhozattjara vagyon:
de ha valakyt valasztand az vr ysten annak az ylen,
segeh hogh soha yngyen sem velteh: syngyen sem
gondolta hogh q melto volna fejedelemsegeh: sqth
mijndennel nyaualyasbnak alyttotta magath: ha
valasztjak: haat csak az zent engedelmessegeh
vetety fel q veleh: Errol mongyah zent pal apa,
stal: ad hebreos quinto: Senky maganak tijsel,
segeh neh vegyen: haneha hyuatandyk mynth
aaron: Mert myt haznalna ember veleh vrunk
nak edes mondasa zerent ha ember mynd ez ze,
les vylagoh megh nyerne: ha mynden kedueh
zerent volna: qrlneh. vvgadnah es gyonyor,
kpdnek kedueh zerent myndemben: ha terten,
neek az leleknek pokolra menni: holot qrokkol
qrokkol kyzattatneek: o melh ygen sokan egh ke,
ues gyonyorfegeh zenuedyk qrokkol qrokkol
pokolnak rettenetes kynnyath: No azerth, vgh
mondnak akkyk azt tartjak hogh nagyob
zentek vadnak az apostoloknal: ym megh by:
zonyttottuk harom ers okossaggal hogh nagyob
zentek vadnak az apostoloknal menorzagban:

seknek: Mert ha kyuannya: qrok karhozattjara vagyon:
de ha valakyt valasztand az vr ysten annak az ylen-
segeh hogh soha yngyen sem velteh: syngyen sem
gondolta hogh q melto volna fejedelemsegeh: sqth
5 myndennel nyaualyasbnak alyttotta magath: ha
valasztjak: haat csak az zent engedelmessegeh
vetety fel q veleh: Errol mongyah zent pal apa-
stal: ad hebreos quinto: Senky maganak tyztes-
segeth neh vegyen: haneha hyuatandyk mynth
10 aaron: Mert myt haznalna ember veleh vrunk-
nak edes mondasa zerent, ha ember mynd ez ze-
les vylagoh megh nyerne: ha mynden kedueh
zerent volna: qrlneh. vvgadnah es gyonyor-
kpdnek kedueh zerent myndemben: ha terten-
15 neek az leleknek pokolra menni: holot qrokkol
qrokkol kynzattatneek: O melh ygen sokan egh ke-
ues gyonyorqsegerth. zenuedyk qrokkol qrokkol
pokolnak rettenetes kynnyath: No azerth, vgh
mondnak akkyk azt tartjak hogh nagyob
20 zentek vadnak az apostoloknal: ym megh by-
zonyttottuk harom ers okossaggal hogh nagyob
zentek vadnak az apostoloknal menorzagban:

Lassuk meg azert az ygassagot: Ew(ø)tödýk Cap: 21
 Vögh mond nak zent yrasbelij doctorok, yelesben zent
 thamas doctor atyank: In prima ph. summe. Et
 in pma secunde et in pmo sentenciarum. et super
 epistolas pauli. Vögh nyjnzenek nagyob zentek
 sem meltosaggal: sem orqmmel: sem bölcseseggel: sem
 zeretettel: sem dörögseggel: az zentö apostoloknal.
 Ezt meg bizonýttom elözzor zent doctoroknak mon-
 dasaual: masodzor harom okossaggal: Elözzor zent
 doctoroknak mondasaual: Vögh mond zent dýenes
 doctor: Vögh nyjnzenek nagyob meltosagh anyja zentö
 hazban nyjnt az apostolij meltosagh: Mýkent men
 orzagban nyjnzenek nagyob angýalok az Seraphýn
 angýaloknal: zol zent thamas doctor atyankes az
 apostoloknak nag meltosagokrol sugh mond: Az apostolo-
 kath fellýeb kel magasztatnunk mynden zentek-
 nel: akar mynemq malasztal fenlýenek: akar
 zrózeseggel: akar bölcseseggel: akar martýromsag-
 gal: mynt kýk zent lelkeq bsegesben vótteek:
 men de tellýesedenek mynd zent cetekkel: kýbql
 ýelentetyk azoknak vakmerosegek ne mongýam
 teuel(s)gesek kýk valamelh zenteket meerneq há:
 egyenletny az apostolokkal malasztban es dörögseggel:

Lassuk meg azert az ygassagot: Ew(ø)tödýk Cap:
 Vögh mond nak zent yrasbelij doctorok, yelesben zent
 thamas doctor atyank: In prima parte summe. et
 in prima secunde et in primo sentenciarum, et super
 5 epistolas pauli, hoqh nýnczenek¹ nagyob zentek
 (sem) meltosaggal: sem orqmmel: sem bölcseseggel: sem
 zeretettel: sem dörögseggel: az zenth apostoloknal.
 Ezt meg bizonýttom elözzor zent doctoroknak mon-
 dasaual: masodzor harom okossaggal: Elözzor zent
 10 doctoroknak mondasaual: Vögh mond zent dýenes
 doctor: hoqh nýnczen nagyob meltosagh anyja zentö-
 hazban mynt az apostolij meltosagh: Mýkent men
 orzagban nýnczenek nagyob angýalok az Seraphýn
 angýaloknal: zol zent thamas doctor atyankes az
 15 apostoloknak nag meltosagokrol sugh mond: Az apostolo-
 kath fellýeb kel magasztatnunk mynden zentek-
 nel: akar mynemq malasztal fenlýenek: akar
 zrózeseggel: akar bölcseseggel: akar martýromsag-
 gal: mynt kýk zent lelkeq bsegesben vótteek:
 20 Mert be tellýesedenek mynd zent lelekkel: kýbql
 ýelentetyk azoknak vakmerosegek ne mongýam
 teuel(s)gesek kýk valamelh zenteket meerneq [ha]²
 egyenletny az apostolokkal malasztban es dörögseggel:

¹ Az n fölött piszkolt van.

² A körülpontozás másutt is feltűnik az áthúzásos (aláhúzásos) törlésekben.

Ezeket zent thamas doctor mongya, Honnath
 megh erthettük hogh nem csak azok teue,
 lyegnek kük azt mongyak hogh nagyobb zentek
 vadmak az apostoloknal, de meegh azok is kük
 egyenletnek vala melh zenteketh o hozzájuk
 Mert senkühöz azzonyunk Mariatol el valua
 olyan nagh bpsseggel nem zallah mynt az zenth
 apostolokbah: Masodzor ezt megh bizonyttom
 harom okossaggal: Elqzor közelgetesnek okossa-
 gual: Ez okossagnak fundamentomot weeth
 bwlczh aristotiles secundo Methaph, sice s ug mond
 Meneuel ynka közelit valamü allath yozagos
 allathoz: anneual ynka rezesol az allatnak
 my voltaual: pelda parasztol: Az twz nemynemo
 yozagos allath: kühöz mygh közel megien ember
 anneual ynka megh melegol: ha az hýdeg vasat
 az twz beh tezyk, annerah rezesol az melegseggel
 hogh v g tetzyk hogh myndenestol twz volna:
 Ezenkeppen valameneuel az teremtet allat közel
 ben vagyon ystenhez: anneual ynka rezesol az o y
 voltaual: Mykeppen az ^{seraphin} twzes an-
 gyaloknak mondatnak az nagh ysteny edes zeretettol
 Mert mynden angyaloknak feletteh vadmak es

- Ezeket zent thamas doctor mongya, Honnath
 megh erthettük hogh nem csak azok teue-
 lyegnek kük azt mongyak hogh nagyobb zentek
 vadmak az apostoloknal, de meegh azok is kük
 egyenletnek vala melh zenteketh o hozzájuk
 Mert senkühöz azzonyunk Mariatol el valua
 olyan nagh bpsseggel nem zallah mynt az zenth
 apostolokbah: Masodzor ezt megh bizonyttom
 harom okossaggal: Elqzor közelgetesnek okossa-
 10 gual: Ez okossagnak fundamentomot weeth
 bwlczh aristotiles secundo Methaph, sice s ug mond
 Meneuel ynka közelit valamü allath yozagos
 allathoz: anneual ynka rezesol az allatnak
 my voltaual: pelda parasztol: Az twz nemynemo
 15 yozagos allath: kühöz mygh közel megien ember
 anneual ynka megh melegol: ha az hýdeg vasat
 az twz beh tezyk, annerah rezesol az melegseggel
 hogh v g tetzyk hogh myndenestol twz volna:
 Ezenkeppen valameneuel az teremtet allat közel-
 20 ben vagyon ystenhez: anneual ynka rezesol az o y
 voltaual: Mykeppen az [twzes] (Seraphin) angyalok, twzes an-
 gyaloknak mondatnak az nagh ysteny edes zeretettol
 Mert mynden angyaloknak feletteh vadmak es

ýstenhez kqzelben: kýuanode ahetatos lelek hogh 22
 kqzel legh ýstenhez: zeresed qteth myndeneknek
 felettet tellýes zúueddel: tellýes lelkeddel: tel-
 lyes elmeddel es mynden erqddel: Smýg nagýob
 dan zereted anneual kqzelben vagh q hoggajaty
 Mert ýsten zereteth o valaký zeretedben lakozýk
 ýstemben lakozýk sýsten q benne: o mondhatatlan
 nagh edessegh: o zeretoknek nagh meltosagok
 hogh ýstemmel eggýek legýenek: o dúczqseges zent
 pal te mýt mondaz errql: walaký ýstenhez ragaz-
 kodýk egh lelek lezen q velegh: Nem talalunk ke-
 gýgh nagýob zereteth az edes zów Marianak vtaña
 mýnt az apostolokban: Mert vrük xc az malaztnak
 es mynden ýo adomannak kuth feýeh: kýhez
 az apostolok ýgen kqzel valanak meegh eltebenýs
 Az q edes zayabol hallýak vala az qrok eletnek tyt-
 kýayth: honnat wezneke vala nagh bwlczesegeth:
 kýrql zol zent ýeroniý doctor sugmond: Ammýt egýe-
 beknek az [s] zorgalmatossagh es az naponked valo
 elmelkedes ýstemnek toruenýeben: zokoth adný:
 azt az zent apostoloknak zent lelek ýhly vala:
 ýanos. parazth. halazh es tudatlan vala: kerdlek
 teged hol tanulta vala az nag týtkos ýgeketh

ýstenhez kqzelben: kýuanode ahetatos lelek hogh
 kqzel legh ýstenhez: zeresed qteth myndeneknek
 felettet tellýes zúueddel: tellýes lelkeddel: tel-
 lyes elmeddel es mynden erqddel: S mýg nagýob-
 5 ban zereted anneual kqzelben vagh q hozzáyah
 Mert ýsten zereteth es valaký zeretedben lakozýk
 ýstemben lakozýk sýsten q benne: O mondhatatlan
 nagh edessegh: o zeretoknek nagh meltosagok
 hogh ýstennel eggýek legýenek: o dúczqseges zent
 10 pal te mýt mondaz errql: walaký ýstenhez ragaz-
 kodýk egh lelek lezen q velegh: Nem talalunk ke-
 gýgh nagýob zereteth az edes zów Marianak vtaña
 mýnt az apostolokban: Mert vrük xc az malaztnak
 es mynden ýo adomannak kuth feýeh: kýhez
 15 az apostolok ýgen kqzel valanak meegh eltebenýs
 Az q edes zayabol hallýak vala az qrok eletnek tyt-
 kýayth: honnat wezneke vala nagh bwlczesegeth:
 kýrql zol zent ýeroniý doctor sugmond: Ammýt egýe-
 beknek az [s] zorgalmatossagh es az naponked valo
 20 elmelkedes ýstemnek toruenýeben: zokoth adný:
 azt az zent apostoloknak zent lelek ýhly vala:
 ýanos. parazth. halazh es tudatlan vala: kerdlek
 teged hol tanulta vala az nag týtkos ýgeketh

kezdetben vala ýgeh es az ýgeh vala ýstennel es ýsten
 vala az ýgeh: ezt plato nem tuttah: ezt demostenes
 nem montah: onekýek ýetenreitej vala zenth
 haromsagnak týtkýat az edes ýesus onnomagah
 kýrql vgmonda: Iohannis. xv. twtqketh baratymnak
 mondalak mert myndeneketh mellýeketh hallot-
 tam az en atýamtól megh ýelentettem tw nektek:
 o mennýeý nagh edessegh: akký tanýttýah meñ
 orzagban az angýalokath: tanýtta ez földön az
 apostolokath, oh mel nagh edesen ok halgattýak
 vala: nem kýuannak vala ézak egh zem pýllan-
 tasýges q ell elölleh el tauoztokath: Ammýkoron
 kerdene vrunk oketh el haguan qeth ne
 mynemq tanýtuany kýketh q nem valaztoth
 ha oketh el akarnanak mennýmonda zenth
 peter: Vram houa menneenk vay býzon sohous
 nem megýwnk Mert orok eletnek edes ýgeýeh
 vagyon te nalad: Nem ézak ok de meegh az
 kqz nepekes annera gýonýorkodnek vala
 az q edes bezedeben hogh el feleýtyk vala ma-
 gokath: el haggýak vala hazokath es mynden
 kýnczeketh: ézak halhatnak vrunknak

kezdetben vala ýgeh es az ýgeh vala ýstennel es ýsten
 vala az ýgeh: ezt plato nem tuttah: ezt demostenes
 nem montah: onekýek ýelentetteh vala zenth
 haromsagnak týtkýat az edes ýesus onnomagah
 5 kýrql vgmonda: Iohannis. xv. twtqketh baratymnak
 mondalak mert myndeneketh mellýeketh hallot-
 tam az en atýamtól megh ýelentettem tw nektek:
 o mennýeý nagh edessegh: akký tanýttýah meñ
 orzagban az angýalokath: tanýtta ez földön az
 10 apostolokath, oh mel nagh edesen ok halgattýak
 vala: nem kýuannak vala ézak egh zem pýllan-
 tasýges q [ell] elölleh el tauoztokath: Ammýkoron
 kerdene vrunk oketh el haguan qeth ne
 mynemq tanýtuany kýketh q nem valaztoth
 15 ha oketh el akarnanak mennýmonda¹ zenth
 Peter: Vram houa menneenk vay býzon sohous
 nem megýwnk Mert orok eletnek edes ýgeýeh
 vagyon te nalad: Nem ézak ok de meegh az
 kqz nepekes annera gýonýorkodnek vala
 20 az q edes bezedeben hogh el feleýtyk vala ma-
 gokath: el haggýak vala hazokath es mynden
 kýnczeketh: ézak halhatnak vrunknak

¹ A pont talán a szétválasztást jelöli.

bezedeth: Ennek bizonysagara meegh az puzta-
 baes vtanna mennek vala: harmad napjé-
 el eheznek vala: Errol zol aran' zayo zenth yang
 sugh mond: Valljónskij ment volna q elölle-
 el mykoron nagh ézodakat tennel: k' nem k'j.
 uanta volna latni az q zep orcajath k'bol ystenij
 gyonjorogsego ffenessegh zarmazyk vala: k' nē
 k'yuanna hallani az q edes bezedeth: k'jt meeg
 az q ellensegjes dyzsernek vala: k' nem k'yuanta
 volna ylletni az q zent ruhayath: k'bol yozagh
 zarmazyk vala es megh [gygy] gyogyth vala myn-
 deneketh? zol vrunknak edes bezedeth
 Laurencius Iustinianuses sugmond: Valljónskij
 mondhatna k'j minemq ahetatossagnak edes-
 segeuel yllettetnek vala az halgatoknak z'wqk
 mykoron zol vala ystennel ygeyeh vrunk yesq
 az nepeknek elotteh menorzagnak dwczsegerol:
 az zenteknek bodogsagokrol: az zent zeretnek
 tokelletessegerol: az alazatossagnak haznalattya-
 rol es mynd az tqb yozagokrol: Mert az q bolce-
 seges ygey olljatenok valanak mynt az twzes
 nylak: melljek lptetnek az zent zeretnek
 yebol: k'kkel az yoknak lelkek meg vylagosodnak

bezedeth: Ennek bizonysagara meegh az puzta-
 baes vtanna mennek vala: harmad napjé-
 el eheznek vala: Errol zol aran' zayo zenth yang
 sugh mond: Valljónskij ment volna q elölle-
 el mykoron nagh ézodakat tennel: k' nem k'j.
 uanta volna latni az q zep orcajath k'bol ystenij
 gyonjorogsego ffenessegh zarmazyk vala: k' nē
 k'yuanna hallani az q edes bezedeth: k'jt meeg
 az q ellensegjes dyzsernek vala: k' nem k'yuanta
 volna ylletni az q zent ruhayath: k'bol yozagh
 zarmazyk vala es megh [gygy] gyogyth vala myn-
 deneketh? zol vrunknak edes bezedeth
 Laurencius Iustinianuses sugmond: Valljónskij
 mondhatna k'j minemq ahetatossagnak edes-
 segeuel yllettetnek vala az halgatoknak z'wqk
 mykoron zol vala ystennel ygeyeh vrunk yesq
 az nepeknek elotteh menorzagnak dwczsegerol:
 az zenteknek bodogsagokrol: az zent zeretnek
 tokelletessegerol: az alazatossagnak haznalattya-
 rol es mynd az tqb yozagokrol: Mert az q bolce-
 seges ygey olljatenok valanak mynt az twzes
 nylak: melljek lptetnek az zent zeretnek
 yebol: k'kkel az yoknak lelkek meg vylagosodnak

¹ A szó felett látható folt áttűnés a túloldaltól.

vala: elmejek az mennyejekre emeltetnek
 vala: zúvok zeretettel gerjeztetnek vala:
 Egetnek vala: de meg nem emestnek vala:
 Meg fednek vala: de meg nem zegyenitnek vala:
 Edesitnek vala es az zúveketh wýh zeretettel
 eppýtnek vala: Ezt meg kostoltak vala akkük
 mongyak vala: Nemdeh az mý zúwónk ger-
 jedez valae mýkor zol vala nekónk az vton:
 Erról býzonsagot vót vala Maria magdalah
 ký vól vala az o edes vr mesteren laba eloth
 halgatwan az o bezedeth: Mert valaký ýstentol
 vagyon, ýstennek ýgeyeth halgattýah: halgatwan
 gýonýorkodýk benneh es be tellýesýttýh: de
 valaký ýstennek ýgeyeth nem halgattýa auuag
 ha hallýaes ketelen: ýstentol nýnczen: gýonýor-
 kodnek vala azert az zent apostolok vrunknak
 edes bezedeben mýndeneknek feletteh: kýbql vezýk
 vala az nag malaztoth: Nem ézak halgattýak vala
 de ýlletekýs vala az orok ýgek ýgeth: kýrol vg
 monda zenth ýanos ewanglista. prima lohannis. primo:
 Ammý volt eleýtql fogua: ammyt lattunk az mý
 zemeýnkel: ammyt hallottunk: hýrdettýwk tw-
 nektek: Es ammy kezeýnk ýllettek az orok ýgeth:

46
 23v
 vala: elmejek az mennyejekre emeltetnek
 vala: zúvok zeretettel gerjeztetnek vala:
 Egetnek vala: de meg nem emestnek vala:
 Meg fednek vala, de meg nem zegyenitnek vala:
 5 edesýtnek vala es az zúveketh wýh zeretettel
 eppýtnek vala: Ezt meg kostoltak vala akkük
 mongyak vala: Nemdeh az mý zúwónk ger-
 jedez valae mýkor zol vala nekónk az vton:
 Erról býzonsagot vót vala Maria magdalah
 10 ký vól vala az o edes [vr] mesteren¹ laba eloth
 halgatwan az o bezedeth: Mert valaký ýstentol
 vagyon, ýstennek ýgeyeth halgattýah: halgatwan
 gýonýorkodýk benneh es be tellýesýttýh: de
 valaký ýstennek ýgeyeth nem halgattýa auuag
 15 ha hallýaes ketelen: ýstentol nýnczen: gýonýor-
 kodnek vala azert az zent apostolok vrunknak
 edes bezedeben mýndeneknek feletteh: kýbql vezýk
 vala az nag malaztoth: Nem ézak halgattýak vala
 de ýlletekýs vala az orok [ýgek] ýgeth: kýrol vg
 20 monda zenth ýanos ewanglista. prima lohannis. primo:
 Ammý volt eleýtql fogua: ammyt lattunk az mý
 zemeýnkel: ammyt hallottunk: hýrdettýwk tw-
 nektek: Es ammy kezeýnk ýllettek az orok ýgeth:

¹ Valószínűleg ezt akarta írni: mesterenek.

O zent leleknek nemes ýro deakýah: Vg mond 24
 bwlczh aristotiles octauo eticorum: Nýnczen¹ nagýob
 tulaýdonsagah az býzon zeretetek mynt eggyqth
 elny es egýembeh nýaýaskodny: Az zent apostolok
 az ristussal qtenek: ýttanak: bezellettenek es
 nýaýaskottanak: Ezek kýk ódolatos dolgokath
 latanak az ristusban: vakokath vylagosýttany: ha-
 lottakath tamaztany: betegekegh gyogyttany: es
 zýnról zýnreh latak qth az emberý testben:
 O apostoloknak nagb meltosagah: latny as ristus
 testý zemekkel: O ha lathadnad qth: vg mond
 zent agoston doctor hogb harmat kýuant qlatny
 Elqzq Romanak nagb voltath: kýrql vg mond
 lukanus: Mel nag volt roma: az q romlasa
 ýelenty: Masodzor zent palth predýkalwan: har-
 madzor ristus testben: Adam kýlench² zaz es
 harmých eztendeýgh eleh: Matusel kýlench zaz
 hatuan kýlench eztendeýgh: Lamek heet zaz
 hetuen keth eztendeýgh: Noe kýlench zaz qtu-
 en eztendeýgh: Az tqb zent atýak³ [es] patriarkak es
 pphetak sokat elenek de ristus az testben nem
 lathatak: ýol leheh nag edes zýuel kýuannýak
 vala latny: Ez zent (a)Apostolok kegýgh nem czak
 latak hanem halgatak az q edes bezedeeh

- O zent leleknek nemes ýro deakýah: Vg mond
 bwlczh aristotiles octauo eticorum: Nýnczen¹ nagýob
 tulaýdonsagah az býzon zeretetek mynt eggyqth
 elny es egýembeh nýaýaskodny: Az zent apostolok
 az cristussal qtenek: ýttanak: bezellettenek es
 nýaýaskottanak: Ezek kýk ódolatos dolgokath
 latanak az cristusban: vakokath vylagosýttany: ha-
 lottakath tamaztany: betegekegh gyogyttany: es
 zýnról zýnreh latak qth az emberý testben:
 O apostoloknak nagb meltosagah: latny az cristus
 testý zemekkel: O ha lathadnad qth: vg mond
 zent agoston doctor hogb harmat kýuant q latny
 Elqzq Romanak nagb voltath: kýrql vg mond
 lukanus: Mel nag volt roma: az q romlasa
 ýelenty: Masodzor zent palth predýkalwan: har-
 madzor, cristus testben: Adam kýlench² zaz es
 harmých eztendeýgh eleh: Matusel kýlench zaz
 hatuan kýlench eztendeýgh: lamek heet zaz
 hetuen keth eztendeýgh: Noe kýlench zaz qtu-
 en eztendeýgh: Az tqb zent atýak³ [es] patriarkak es
 pphetak sokat elenek de cristus az testben nem
 lathatak: ýol leheh nag edes zýuel kýuannýak
 vala latny: Ez zent (a)Apostolok kegýgh nem czak
 latak hanem halgatak az q edes bezedeeh

¹ A szó felett piszkolt van.
² A szó után piszkolt van.
³ Az a fölött áttűnés a túloldalról.

ylletok qeteth: q weteth qnek syunak ikzokaert
 mongya vala vrunk az q zeretq thanytwanij.
 nak: nag edes zemekkel nezwen q reayok: Bo-
 dogh zemek kyk lattyak melljeketh tw lattok.
 Mer vq mondok twnektek hogh sok pphetak
 es kyralyok kyuantak latny melljeket tw lat-
 tok, de nem lattak: hallany melljeketh tw hal-
 lotok, de nem hallottak: Nagyobbak lnek aser
 myndeneknel: mert kozelben lnek vrunkhoz
 Errol mongya vala Dantes: Ez twzes zarnyu
 edes elmelkedo emberek: az twzzel gyuytattak va-
 la fel ahonnat: az nemes vyragok neuekednek
 es az zent gywmolczok:

Hatodyk Capitulu
 Masodzor megh byzonjttatyk hogh nyinczenek
 nagyobbak az apostoloknal walasztanak okossa-
 gual: Jol legeth az vr ysten oroktol fogwa [el]
 valasztot(dalegyen az teremtet allatokath: Mert oroktol
 fogwa meg lattak kyth mynemq meltosaggal
 zereth: De az apostolokal kyualtkeppen valazta hogh
 lennenek az wyh tqrueennek hyrdetoyh: funda-
 loy: eppetoy: otalmazoy es magasztatoy: kyrql vg
 yra zent pal apastal ad ephesios primo capitulo: Walazta

ylletok qeteth: q veleh qnek syunak: Ez okaert
 mongya vala vrunk az q zeretq thanytwanij-
 nak: nag edes zemekkel nezwen q reayok: Bo-
 dogh zemek kyk lattyak melljeketh tw lattok:

- 5 Mert vg mondok twnektek hogh sok pphetak
 es kyralyok kyuantak latny melljeket tw lat-
 tok, de nem lattak: hallany melljeketh tw hal-
 lotok, de nem hallottak: Nagyobbak lnek azert
 myndeneknel: mert kozelben lnek vrunkhoz
 10 Errol mongya vala Dantes: Ez twzes zarnyu
 edes elmelkedo emberek: az twzzel gyuytattak va-
 la fel ahonnat az nemes vyragok neuekednek
 es az zent gywmolczok:

Hatodyk Capitulu

- 15 Masodzor megh byzonjttatyk hogh nyinczenek
 nagyobbak az apostoloknal walasztanak okossa-
 gual: Jol legeth az vr ysten oroktol fogwa [el]
 valasztot(dalegyen az teremtet allatokath: Mert oroktol
 fogwa meg lattak kyth mynemq meltosaggal
 20 zereth: De az apostoloka[l]kth kyualtkeppen valazta hogh
 lennenek az wyh tqrueennek hyrdetoyh: funda-
 loy: eppetoy: otalmazoy es magasztatoy: kyrql vg
 yra zent pal apastal ad ephesios primo capitulo: Walazta

mwnketh ysten ombenneteh ez vylagnak terem, ²⁵
 teseg eloth: hogh lennenk zentek es zeplotelenek
 q elqeth az zeretedben: az q malasztjanak kazdagsa-
 ga zerent, melh ygen bquqlkqdek my bennwnk
 mynden bwlchesegeben es okar tudomamban: hogh
 megh yelentene nekwnk az q akarattjanak zent:
 segeth az q akarattia zerenth: ha ez zent ygeketh
 yol megh lattuk, megh ertywk hogh azzonyunk
 Marianak vtanna senkyt nagyob meltosagra nem
 valazta mynt az zent apostolokath: ez okaert monda
 magyvarazo yras, super illud, Constitues eos principes
 Nykent az yrozeknek vyragahoz ystemek annyahoz
 egh azzonyallat sem hasonlattathatyk: azonkeppen
 egsent sem hasonlattathatyk az apostolokhoz: Myert
 mert ok lqnek anyazenteghaznak fundamento,
 my: kyt megh yelente ysten zent yanosnak apoc
 xxi. cap. yerusalemnek varosanak kofalanak tyzen
 ket fundamētona vagyon: es az tyzen ket aposto-
 loknak neuuh megh vala yrua q raytok: q neký,
 ek monda vrunk zent peternek kepeben: teneked
 adom mehorzagnak kulchat, valakyt megh kotqzh
 ez foldon kotqzuen lezen mennyeknek orzagabenes

mwnketh ysten ombenneteh ez vylagnak terem-
 teseh eloth: hogh lennenk zentek es zeplotelenek
 q elqeth az zeretedben: az q malasztjanak kazdagsa-
 ga zerent, melh ygen bquqlkqdek my bennwnk
 5 mynden bwlchesegeben es okos tudomamban: hogh
 megh yelentene nekwnk az q akarattjanak zent-
 segeth az q akarattia zerenth: ha ez zent ygeketh
 yol megh lattuk, megh ertywk hogh azzonyunk
 Marianak vtanna senkyt nagyob meltosagra nem
 10 valazta mynt az zent apostolokath: ez okaert monda
 magyvarazo yras, super illud, Constitues eos principes,
 Mykent az zwzeknek vyragahoz ystennek annyahoz
 egh azzonyallat sem hasonlattathatyk: azonkeppen
 egsent sem hasonlattathatyk az apostolokhoz: Myert
 15 mert ok lqnek anyazenteghaznak fundamento-
 my: kyt megh yelente ysten zent yanosnak apocalipsis,
 xxi. capitulo: yerusalemnek varosanak kofalanak tyzen
 ket fundamētona vagyon: es az tyzen ket aposto-
 loknak neuuh megh vala yrua q raytok: q neký-
 20 ek monda vrunk zent peternek kepeben: teneked
 adom mehorzagnak kulchat, valakyt megh kotqzh
 ez foldon kotqzuen lezen mennyeknek orzagabenes

valakýt megh odozh ez földön, odozua lezen meñor-
 zagbanes: Czodalatos dologh ez földön lenni
 embernek es meñorzagot býrnyah: q nekýek
 monda az edes wduqzýttq ýesus zoluan zent
 peternek: te uağh peter: es ez kqzýkkan rakom
 azen eghazamath: es pokolnak aýtaý nem
 hatalmaznak elleneb: holot vñmond zent
 albert doctor: hoğh vrunknak hat ýozagah
 vala: Elsø az q zent testeh: kýt adah az sýdok,
 nak kýnozný es naponked adğyah az oltary
 zentseghben embereknek fýaýnak: nekýknek
 qrok dwchqsegekreh: nekýknek qrok karho-
 zattýokrah: Masodyk az q zent lelkeh kýt¹ aýanlah
 az q zent attýanak: Harmadyk az q ýozagah kýt
 aýanla iudasnak es az fezyttoknek: ýelentuen
 hoğh valakýnek ez uilagiat bqseggel kedue zerent
 ad, karhozýk: Negýedyk az q ýstensegeh kýt aad
 az ýoknak meñorzagban kýt ol' draga hoğh valaký
 azt megh veendý, soha tqbbet nem kýuan: annal
 kwl kegýgh mýnden ýo semmý: Iayh mel ýgen

valakýt megh odozh ez földön, odozua lezen meñor-
 zagbanes: Czodalatos dologh ez földön lenni
 embernek es meñorzagot býrnyah: q nekýek
 monda az edes wduqzýttq ýesus zoluan zent
 5 peternek: te uağh peter: es ez kqzýkkan rakom
 az en eghazamath: es pokolnak aýtaý nem
 hatalmaznak elleneb: holot vñmond zent
 albert doctor: hoğh vrunknak hat ýozagah
 vala: Elsø az q zent testeh: kýt adah az sýdok-
 10 nak kýnozný es naponked adğyah az oltary
 zentseghben embereknek fýaýnak: nekýknek
 qrok dwchqsegekreh: nekýknek qrok karho-
 zattýokrah: Masodyk az q zent lelkeh kýt¹ aýanlah
 az q zent attýanak: Harmadyk az q ýozagah kýt
 15 aýanla iudasnak es az fezyttoknek: ýelentuen
 hoğh valakýnek ez uilagiat bqseggel kedue zerent
 ad, karhozýk: Negýedyk az q ýstensegeh kýt aad
 az ýoknak meñorzagban kýt ol' draga hoğh valaký
 azt megh veendý, soha tqbbet nem kýuan: annal
 20 kwl kegýgh mýnden ýo semmý: Iayh mel ýgen

¹ A t-t valószínűleg utólag toldotta be a másoló.

kŷuannŷuk azt ammyt megh nem foghatunk: 26
 ammyt kegŷgh megh foghatnank nem keressŷk:
 hanem chak zŷnnel: Qtdŷk az q edes annŷah
 kŷth aŷanlah zenth ŷanosnak: ŷelentuen hogh vala,
 kŷk tŷztak zŷuokben es testben: alnak az zŷvz Ma-
 riaual az keresztffa alath, elmelkeduen az megh fezelth
 ŷesrol: azoknak annŷah az Maria: oh malŷoen zeretŷ
 az ollŷanokat az edes zŷvz Maria: Mert lattŷah hogh ha-
 sonlatosk q hozzaŷa: Mert mykeppen q vŷsele ŷstennek
 fŷat meheben test zerent, ez ŷllŷenek vŷsel(e)ŷk elmeŷek-
 ben lelek zerent: o bodogh lelek sbŷzonŷaual bodogh kŷ
 mondhatŷah: akkŷ teremteŷ engemet nŷugouek az
 en mehembeni hŷylakomban, hatodŷk ŷozaga kŷncheh
 vala vrunk ŷeselnak az q zeretŷŷeg annŷah ŷegŷeseŷ
 annŷa zentekhez: kŷt ol' ŷgen zeretŷ hogh cŷteŷ menor-
 zagbol leh zallah es kŷnt halalt zenuedeh: Ezt aŷanla
 az zent apostoloknak: kŷben lattatek ŷnkab zeretnŷ oket
 hoghem mynt ez vŷlagnak vrasagat es menorzagot aŷan-
 gŷalokkal nekŷek attah volna: Mert chak az q ŷegŷeseŷert
 zenuede az halath: errŷl mongŷa vala zent pal apastal:
 Alkolmas zolgakka tŷn mŷnketh az vŷh tŷruemben: Ezek
 kŷket el kŷldeŷ predŷkalnŷ: keresztelnŷ es tanŷttanŷ: Men-
 nyetek el vŷmond tanŷtŷchatok mŷnden nepeketh keresztel-

kŷuannŷuk azt ammyt megh nem foghatunk:
 ammyt kegŷgh megh foghatnank nem keressŷk:
 hanem chak zŷnnel: Qtdŷk az q edes annŷah
 kŷth aŷanlah zenth ŷanosnak: ŷelentuen hogh vala-
 5 kŷk tŷztak zŷuokben es test(ek)ben: alnak az zŷvz Ma-
 riaual az keresztffa alath, elmelkeduen az megh fezelth
 ŷes(r)usrol: azoknak annŷah az Maria: oh mel' ŷgen zeretŷ
 az ollŷanokat az edes zŷvz Maria: Mert lattŷah hogh ha-
 sonlatosok q hozzaŷa: Mert mykeppen q vŷsele ŷstennek
 10 fŷat meheben test zerent, ez ŷllŷenek vŷsel(e)ŷk elmeŷek-
 ben lelek zerent: o bodogh lelek sbŷzonŷaual bodogh kŷ
 mondhattŷah: akkŷ teremteŷ engemet nŷugouek, az¹
 en [mehemben:] hŷylakomban, hatodŷk ŷozaga kŷncheh
 vala vrunk ŷesusnak az q zeretŷŷeg annŷah ŷegŷeseŷ
 15 annŷa zenteghez: kŷt ol' ŷgen zeretŷ hogh erteh meŷ or-
 zagbol leh zallah es kŷnt halalt zenuedeh: Ezt aŷanla
 az zent apostoloknak: kŷben lattatek ŷnkab zeretnŷ oket
 hoghem mynt ez vŷlagnak vrasagat es menorzagot aŷan-
 gŷalokkal nekŷek attah volna: Mert chak az q ŷegŷeseŷert
 20 zenuede az halath: errŷl mongŷa vala zent pal apastal:
 Alkolmas zolgakka tŷn mŷnketh az vŷh tŷruemben: Ezek
 kŷket el kŷldeŷ predŷkalnŷ: keresztelnŷ es tanŷttanŷ: Men-
 nyetek el vŷmond tanŷtŷchatok mŷnden nepeketh keresztel-

¹ A vesszŷ itt szŷtválasztást jelent.

uen qketh atyanak es fiunak es zent leleknek neuebeh:
Es ammykeppen mongya zent Albert doctor, vrunk yesus
azon hatalommal kwilde el az tanytuanjokat, ammynemq
hatalommal kwildotteh vala qtet az q zent attyah ez vy:
lagrah: kyrql vgmonda qmmaga vrunk: Ammykenth
kwildeh engem az en atyam enys kwildlek twtqketh:
O Apostoloknak nagh meltosagok: semmy rendely zentekrql
enne sok jot nem oluasunk mynt q rollok: Valljonsh
gondolode mykeppen volna ez vylagh ga az apostolok nem
voltanak volna: kyrk ez vylagot tudomanyokkal megg
vylagosyttak, bwlchesegekkel megg ekesyttet: malasztok
kal fel tamasztak: Errql monta vala az vrysten zent
jeremias ppheta zaia altal: xvj. ca. Jme en kwildok
twnektek galazokath: holot eg ygen zep keresz thamad.
Ny oka hogh vrunk yesus az zegenek, valazta ez nagh
meltosagok, es nem az bwlcheketh sem hatalmasokat
sem kazdagokat: Ez kereszreh feleluen doctorok vgmond
nak hogh azert, hogh meg lattatneek ez hwtnek
lenny bwlchesegeben: hatalomban, es kazdagsagban
hanem ystennek malasztjaban: Errql mongya zenth
pal apostal: prima ad Corintios primo, Lassatok atyam fya
az tw hyuataltokath, Mert nem sok nemessek testh
zerenth, nem sok hatalmasok: nem bwlchek: de ez vylag:

52
26v

uen qketh atyanak es fiunak es zent leleknek neuebeh:
Es ammykeppen mongya zent Albert doctor, vrunk yesus
azon hatalommal kwilde el az tanytuanjokat, ammynemq
hatalommal kwildotteh vala qtet az q zent attyah ez vy:
5 lagrah: kyrql vgmonda qmmaga vrunk: Ammykenth
kwildeh engem az en atyam enys kwildlek twtqketh:
O Apostoloknak nagh meltosagok: semmy rendely zentekrql
enne sok jot nem oluasunk mynt q rollok: Valljonsh
gondolode mykeppen volna ez vylagh ha az apostolok nem
10 voltanak volna: kyrk ez vylagot tudomanyokkal megg
vylagosyttak, bwlchesegekkel megg ekesyttet: malasztok
kal fel tamasztak: Errql monta vala az vrysten zent
jeremias ppheta zaia altal: xvj. capitulo. Jme en kwildok
twnektek halazokath: holot eg ygen zep keresz thamad:
15 My oka hogh vrunk yesus az zegenek, (et) valazta ez nagh
meltosagrah, es nem az bwlcheketh sem hatalmasokat
sem kazdagokat: Ez kereszreh feleluen doctorok vgmond
nak hogh azerth, hogh neh lattatneek ez hwtnek
lenny bwlchesegeben: hatalomban, es kazdagsagban
20 hanem ystennek malasztjaban: errql mongya zenth
pal apostal: prima ad Corintios primo, Lassatok atyam fya
az tw hyuataltokath Mert nem sok nemessek testh
zerenth, nem sok hatalmasok: nem bwlchek: de ez vylag-

nak balgatagyt ualazta ysten hogb el torne auuagh megh az
 zegenyittene az erosseke: Ennek vanna megh ymezth
 yra zent pal p^{ma} ad Corintios p^{do} Nem emberj bwl-
 chesegnek tudatlan bezyd bezedyben: hanem leleknek
 5 es yozagnak mutatasaban predikalunk: hogb ammy hwo
 tronk neb legyen emberetnek bwlchesegeben hanem
 ystemnek yozagaban: O ystemj bwlcheseget chodalatos vola:
 vgmond zent Agoston doctor: My lehet chodalatosb mynth
 hogb az testnek es vernek ellene valo tqumenyereh: az
 zegenek es tudatlanok nagh sok hatalmasokat es bwlche-
 kek es kazdagokat terytte^{nek}: Chodalatos mykor lat-
 tyuk hogb mynden foldnek kyraly vrak es feyedel-
 mek, bwlchek es hatalmasok kazdagok es nemessek
 15 az zegen, tudatlan nyomorolt vlatatos emberkeknek
 elotte halazzak magokath, O bodogh apostolok vgmond
 aranzaio zent yanos, [k] o dwchseges es bwlcheseget
 halazok kyk mynd es vylagot halojokbah rekeztek:
 Mert vgmond zent thamas doctor atyank, Az apostolok
 tudatlanok es egwgywuek az cristusnak ellensegyt mynd
 20 el rontak: Mert o rollok vagyon megh yruan: Mynden
 foldreh ky menes az q zongesek, es ez vylagnak hataryra
 az q bezedek: Az q hatalmasagokrol megh vgmonda: zer-
 zed oketh feyedelmol mynden foldon: Andras Akaýban:
 lyn feyedelem: Nagyobbýk zent yakab yspaniaban: thamas

nak balgatagyt ualazta ysten hogb el torne auuagh megh
 zegenyittene az erosseke: Ennek vtanna megh ymezth
 yra zent pal, p^{ma} ad Corintios secundo, Nem emberj bwl-
 chesegnek tudatlan [bezýd] bezedyben: hanem leleknek
 5 es yozagnak mutatasaban predikalunk: hogb ammy hw-
 twnk neh legyen embereknek bwlchesegeben, hanem
 ystemnek yozagaban: O ystemj bwlcheseget chodalatos volta:
 Vg mond zent Agoston doctor: My lehet chodalatosb mynth
 hogb az testnek es vernek ellene valo tqumenyereh: az
 10 zegenek es tudatlanok nagh sok hatalmasokat [es] bwlche-
 keth es kazdagokat terytte^{nek}: Chodalatos mykor lat-
 tyuk hogb mynden foldnek kyraly, vrak es feyedel-
 mek, bwlchek es hatalmasok, kazdagok es nemessek
 15 elotte halazzak magokath, O bodogh apostolok, vg mond
 aranzaio zent yanos, [k] o dwchseges es bwlcheseget
 halazok kyk mynd ez vylagot halojokbah rekeztek:
 Mert vgmond zent thamas doctor atyank, Az apostolok
 tudatlanok es egwgywuek az cristusnak ellensegyt mynd
 20 el rontak: Mert o rollok vagyon megh yruan: Mynden
 foldreh ky menes az q zongesek, es ez vylagnak hataryra
 az q bezedek: Az q hatalmasagokrol megh vg monda: zer-
 zed oketh feyedelmol mynden foldon: Andras Akaýban:
 lyn feyedelem: Nagyobbýk zent yakab yspaniaban: thamas

india-ban: fwlqp ztyaban: Bertalan kwsseb yndyaban:
 Mathe zerechen orzagban: Symon mesopotamyaban:
 tadeus egyptumban: Matyas sorson sydosagoth veue:
 Janos ephesomban: zent peter Romaban, es lon
 tellyes kereztyensegnek fejedelmeg: Ez okaerth
 mongya uala aran zayjo zent yanos: harmon cho-
 dalkozyk mynd ez zeles vylagh: elozor hogh cristus
 halottaybol ffel thamadoth: Masodzor hogh cristus test
 zeren men orzagba ffel menth: harmadzor hogh az
 zegen halazok byrak mynd ez vylagot: vylagosyttak
 es tanyttak: o rollok vagyon megh yruan: Iohannis
 xiiij, valaky hyzen en bennem, ollyan chodalatos
 mwuelkedeteketh tezen mynt en: smeech annal na-
 gyobbakat tezen: Mert nagyob choda uala hogh
 zent peternek arnyekara megh gyogyolnak vala
 az betegek, hog nemmynt hogh az cristusnak ruha-
 yat ylletuen: Nagyob choda vala hogh zent peter
 tyzen neegh eztendej halottat tamazta ffel, hog
 nem mynt az cristus ffel tamazta lazart: ezen
 keppen az tob apostolok erdemekkel sok chodakat
 tunek: Ennek ertelmere es nekwnk ta-
 nusagunkrah vgmondnak az zent yrasbely

india-ban: fwlqp ztyaban: Bertalan kwsseb yndyaban:
 Mathe zerechen orzagban: Symon mesopotamyaban:
 tadeus egyptumban: Matyas sorson sydosagoth veue:
 Janos ephesomban: zent peter Romaban, es lon
 5 tellyes kereztyensegnek fejedelmeg: Ez okaerth
 mongya uala aran zayjo zent yanos: harmon cho-
 dalkozyk mynd ez zeles vylagh: elozor hogh cristus
 halottaybol ffel thamadoth: Masodzor hogh cristus test
 zeren men orzagba ffel menth: harmadzor hogh az
 10 zegen halazok byrak mynd ez vylagot: vylagosyttak
 es tanyttak: o rollok vagyon megh yruan: Iohannis
 xiiij, valaky hyzen en bennem, ollyan chodalatos
 mwuelkedeteketh tezen mynt en: smeech annal na-
 gyobbakat tezen: Mert nagyob choda uala hogh
 15 zent peternek arnyekara megh gyogyolnak vala
 az betegek, hog nemmynt hogh az cristusnak ruha-
 yat ylletuen: Nagyob choda vala hogh zent peter
 tyzen neegh eztendej halottat tamazta ffel, hog
 nem mynt az cristus ffel tamazta lazart: ezen
 20 keppen az tob apostolok erdemekkel sok chodakat
 tunek: Ennek ertelmere es nekwnk ta-
 nusagunkrah vgmondnak az zent yrasbely

doctorok yelesben zent thamas doctor atjank: 28
 hogh harom okaert tezy ysten az chodakat: elqzor
 hogh az zentnek megh mutassah erdemeet hogh
 zent uolt elteben: mykeppen zent damokos atjank
 altal: zent fferenczh altal: zent ystvan kiralh
 altal: zent lazlo kiralh altal: zent ymbreh
 altal es mynd az nagh sok zentek altal nagh
 sok chodat toth, hogh megh mutatna az o zent
 eleteketh: de nynchen myndennek ez eleteh
 qokke auuagh wduossegereth: Mert am vgh
 mond vrunk cristus: Sokan mongyak enneken
 az yteletnek napyan: vram vram nemdeh az
 te neuedbeh predykalanke: nemdeh az te neued
 beh toke kpnke chodakat es wzenk qrdok
 gketh: Akkor azt mondom nek yek: Byzon
 mondom twnektek nem esmerlek twtoketh
 tauazzatok el en tollem mynt ky alnasagoth
 teztek: yol lehet azert az vr ysten valakynek
 altala azert tezy az chodat hogh megh mutassah
 annak zentsegeth de nem myndenek elnek yol
 veleh: azert nynch meegh oth az tokelletesegh:

- doctorok yelesben zent thamas doctor atjank:
 hogh harom okaert tezy ysten az chodakat: elqzor
 hogh az zentnek megh mutassah erdemeet hogh
 zent uolt elteben: mykeppen zent damokos atjank
 5 altal: zent fferenczh altal: zent ystvan kiralh
 altal: zent lazlo kiralh altal: zent ymbreh
 altal es mynd az nagh sok zentek altal nagh
 sok chodat toth, hogh megh mutatna az o zent
 eleteketh: de nynchen myndennek ez eleteh
 10 qokke auuagh wduossegereth: Mert am vgh
 mond vrunk cristus: Sokan mongyak enneken
 az yteletnek napyan: vram vram, nemdeh az
 te neuedbeh predykalanke: nemdeh az te neued-
 beh [toke] kpnke¹ chodakath, es wzenk qrdok-
 15 gketh: Akkor azt mondom nek yek: Byzon
 mondom twnektek nem esmerlek twtoketh
 tauazzatok el en tollem mynt ky alnasagoth
 teztek: yol lehet azert az vr ysten valakynek
 20 altala azert tezy az chodat hogh megh mutassah
 annak zentsegeth, de nem myndenek elnek yol
 veleh: azert nynch meegh oth az tokelletesegh:

¹ Kétszer is tévesztett a másoló. Helyesen így lett volna: *tonke* (vagyis: tönk-e). Vö. 21/21:
ky keterck.

Masodzor chodakat tezen ysten az poganokerth. Merth
 vgh mond zent pal apostal, hogh az choda tetelek
 adatanak az hÿtetlenekerth, nem ha abghonkerth.
 Mert ahÿok chodanalkwÿs hÿzÿk az ystenÿ tyt.
 Kopach, kÿ vagyon az hÿtben: Mert ha jelenlege
 kÿuannah, nem volna az hÿtnek erdemeh.
 Mert vghmond zent gerger doctor hogh az hÿtnek
 nÿmÿh ot erdemeh, holoth az erzekensegh bÿzon-
 sagot vezen: Ez okaert nagÿob lön az toluaynak
 hÿtben, hogh nem az apostoloke nagh pëteken.
 Merth az apostolok lattak vala vrunknak cho-
 dalatos mÿuelkedetÿth kÿk az q mondasa zerent
 bÿzonsagot teznek vala q rolla hogh ysten volna:
 hallottak vala az q bÿlcheseges mennÿey tudoma-
 nyath, megÿs ketelkedenek q benne latuan az
 nagh zomÿw kÿmban qeth: Az toluay kegÿgh
 chodateteleben az cristust nem lattah, vala: az q
 edes bezedÿth nem hallottah vala: hanem lattÿa
 vala qeth az kerezt ffan fÿggenÿ: hallÿah vala

Masodzor chodakat tezen ysten az poganokerth. Merth
 vgh mond zent pal apostal, hogh az choda tetelek
 adatanak az hÿtetlenekerth, nem [ha] ah hÿuokerth
 Mert ahÿok chodanalkwÿs hÿzÿk az ystenÿ tyt-
 5 kokath, kÿ vagyon az hÿtben: Mert ha yelenseget
 kÿuannah, nem volna az hÿtnek erdemeh:
 Mert vghmond zent gerger doctor, hogh az hÿtnek
 nÿnÿh ot erdemeh, holoth az erzekensegh bÿzon-
 sagot vezen: Ez okaert nagÿob lön az toluaynak
 10 hÿtben hogh nem az apostoloke nagh pëteken:
 Merth az apostolok lattak vala vrunknak cho-
 dalatos mÿuelkedetÿth kÿk az q mondasa zerent
 bÿzonsagot teznek vala q rolla hogh ysten volna:
 hallottak vala az q bÿlcheseges mennÿey tudoma-
 15 nyath, megÿs ketelkedenek q benne latuan az
 nagh zomÿw kÿmban qeth: Az toluay kegÿgh
 chodateteleben az cristust nem lattah vala: az q
 edes bezedÿth nem hallottah vala: hanem lattÿa
 vala qeth az kerezt ffan fÿggenÿ: hallÿah vala

az zornjw karomlasokath melljekkel qtegh az sy 20
 do nepek mynd az papj fejedelmekkel es zerzetes-
 sydokkal karomlyak vala: kymbol mynd azt gondol-
 hatta volna hogh vrunk gonoz telu volu valna:
 Nertg az torduemben meg vagyon: atkozot k y
 ffwgh az ffan: yme en edes neneym: nem hwn
 sem az torduennnek: sem zemejnek: hanem moda
 kerlek en nemes vram emlekezzel megh en rolla
 nykoreh jutandaz az teh orzagodbah: peter ygen
 eskezjk hogh soha nem lattah: az toluayh mel-
 lettegh fwguen valljah qtegh: en edes ystenem: en
 edes megh valtom neh haqh engem: deh emlekez-
 zel megh en rollam: eskezjke peter hogh nem
 esmeer tegedeg: en eskezem hogh esmerlek te-
 gedeg: el hattanake az te tanjtuanyd: en
 nem kyuanlak tegedeg el hadnom: el feletteke
 qk az mondasth: houa mennjwnk: vay solhoua
 nem megjwnk my edes mesterwnk, nem za-
 kadunk el te tollad mynd halal(e)yges: kezek
 vagjwnk te ueled halalrah mennwnk: Nertg

- az zornjw karomlasokath melljekkel qtegh az sy-
 do nepek mynd az papj fejedelmekkel es zerzetes
 sydokkal karomlyak vala: kymbol mynd azt gondol-
 hatta volna hogh vrunk gonoz teu volth volna:
 5 Merth az torduemben¹ megh vagyon:² atkozot ky
 ffwgh az ffan: yme en edes neneym: nem hwn
 sem az torduennnek: sem zemejnek: hanem moda
 kerlek en nemes vram emlekezzel megh en rolla
 mykorth jutandaz az teh orzagodbah: peter ygen
 10 eskezjk hogh soha nem lattah: az toluayh mel-
 lettegh fwguen valljah qtegh: en edes ystenem: en
 edes megh valtom neh haqh engem: deh emlekez-
 zel megh en rollam: eskezjke peter hogh nem
 esmeer tegedeth: en eskezem hogh esmerlek te-
 15 gedeth: el hattanake az te tanjtuanyd: en
 nem kyuanlak tegedeth el hadnom: el feletteke
 qk az mondasth: houa mennjwnk: vay solhoua
 nem megjwnk my edes mesterwnk, nem za-
 kadunk el te tollad mynd halal(e)yges: kezek
 20 vagjwnk te ueled halalrah mennwnk: Merth

¹ Az n talán idegen kéztől került a szövegbe.

² Kimaradt az yrua?

az orok életnek ýgeyeh vagyon nalah: En kéfen
 esmeruen tegedeth orok ýgey oromest mellet
 ted megh halok: Noha bwnqs vagyon: de teh
 mondad: nem ýottem hýnýa az ýgazakath ha,
 nem az bwnqsoketh penitenciarah: Bwnqmerth
 qlneke megh az sýdok erdemlettem: oromesth
 zenuedem: Ne vtald megh azerth az bwnqsth: ký
 fwggez az bwnqsoketh: o hwtnek nagh hatal,
 mah, o mennýey nagh edessegh: Merth mý
 legeth nagyob hatalom mýnt megh nýtnýa
 megh orzagnak kapuýath: mý leget nagyob
 edessegh mýnt be menný az mennýey para,
 dychombah: Mý tezy ezth: az bwtnek nemes
 legeth: Mert vgmonda az toluaynak: Býzon
 mondom teneked: ma velem leezh paradýchom
 bah: Erdemesb lon az mý hwtwnk thamase,
 nal ký azth mongýa vala: Mýnd addýglan sem
 býzem hogh fel thamadoth halottáýbol: mýglen
 zememmel latom: meegh sem býzem haneha

az orok életnek ýgeyeh vagyon nalah: En ké(z)sén
 esmeruen tegedeth orok ýgey oromest mellet
 ted megh halok: Noha bwnqs vagyon: de teh
 mondad: nem ýottem hýnýa az ýgazakath ha-
 nem az bwnqsoketh penitenciarah: Bwnqmerth
 qlneke megh az sýdok, erdemlettem: oromesth
 zenuedem: Ne vtald megh azerth az bwnqsth: ký
 fwggez az bwnqsoketh: o hwtnek nagh hatal-
 mah, o mennýey nagh edessegh: Merth mý
 legeth nagyob hatalom mýnt megh nýtnýa
 megh¹ orzagnak kapuýath: mý leget nagyob
 edessegh mýnt be menný az mennýey para-
 dychombah: Mý tezy ezth: az hwtnek nemes-
 segh: Mert vgmonda az toluaynak: Býzon
 mondom teneked: ma velem leezh paradýchom-
 bah: Erdemesb lon az mý hwtwnk thamase-
 nal ký azth mongýa vala: Mýnd addýglan sem
 býzem hogh fel thamadoth halottáýbol: mýglen
 zememmel latom: meegh sem býzem haneha

¹ Tévesen men helyett.

vjáymath az zegeknek helyeybeh bochatom: 31
 es kezemet oldalabah: Bodogh vag teh vgmond tha,
 mas mert latuan hwl: de bodogbak azok kék nem
 lattanak o hýttének: Latuan azért vrunk az hý-
 tetleneket, chodakath tezen, hog wduqzýthesse
 qketes: o edes ýsten mel naqh sok modon sok keppen
 vonzýa az emberý allatoth hozzája: Myerth? Mert
 az en gýqnýqrqsegým vag lennem vgmond embe-
 reknek fýaýual: Harmadzor chodat tezen ýsten
 az mondasnak býzonsagara, hogh ýgaz ammyt mon-
 dnak az ýgassagnak predikaloy: Erreh valazta az
 zent apostolokath vrunk ýesus hogh q vtannah
 naqh chodakath tennenek hogh megh ýelentetnek
 az q zentsegek, az hwtnek býzonsagah: es az q
 predýkalasoknak ýgassagah: El [ol] ozoluan vg-
 monda zent Lukaqh ewangelista az zent aposto-
 lok ez vylagon, predýkalak az euangelýomoth
 myndenqth ýstennek segedelmebql es az q beze-
 deketh erqssýtuen kquetkezo chodakkal:

vjáymath az zegeknek helyeybeh bochatom:
 es kezemet oldalabah: Bodogh vag teh vgmond, tha-
 mas mert latuan hwl:¹ de bodogbak azok kék nem
 lattanak es hýttének: Latuan azért vrunk az hý-
 tetleneket, chodakath tezen, hog wduqzýthesse
 5 qketes: o edes ýsten mel naqh sok modon, sok keppen
 vonzýa az emberý allatoth hozzája: Myerth? Mert
 az en gýqnýqrqsegým [vag] lennem vgmond embe-
 reknek fýaýual: Harmadzor chodat tezen ýsten
 10 az mondasnak býzonsagara, hogh ýgaz ammyt mon-
 dnak az ýgassagnak predikaloy: Erreh valazta az
 zent apostolokath vrunk ýesus hogh q vtannah
 naqh chodakath tennenek hogh megh ýelentetnek
 az q zentsegek, az hwtnek býzonsagah: es az q
 15 predýkalasoknak ýgassagah: El [ol] ozoluan vg-
 monda zent Lukaqh ewangelista az zent aposto-
 lok² ez vylagon, predýkalak az euangelýomoth
 myndenqth ýstennek segedelmebql es az q beze-
 deketh erqssýtuen kquetkezo chodakkal:

¹ 'Hittél, credidisti'.

² Az utolsó szótagbeli kicsire sikeredett o-t megnagyobbította a scriptor (vagyis nem e-ből írta át).

Valasztanak azért meltosagauat myndeneketh fel-
 lyöl mulanak: harmadzor fellöl mulanak myn-
 deneketh zent leleknek vetelenek bõseges voltaual:
 Be tellyesedenek vgmond mynd nyajan zent lelek-
 kel: Kynek ertelmereh vgmond zent albert dok-
 tor atyank hogh neegh keppen mondatyk ember tel-
 lyelnek lenni zent lelekkel: Elqzor hogh zent lelek-
 nek malasztah q tolleh folyon egyebek: mykenth
 az kut ffõbõl az folyamath: ilyen tellyesseggel zent
 lelek csak az cristusban vagyon: Mert vgmonda
 zent jános ewanglista: Az q malasztanak tellyes-
 voltaual vnk mynd nyajan: Mynd az edes szõz
 Maria, mynd az apostolok, mynd ammartýrok:
 mynd az zent gfforok: mynd az zent szõzek
 mynd az zentek: az q malasztanak bõsegebol
 merýttenek: kýký mynd az q edenýenek my-
 volta zerenth: Akký nagyob edennýel megýen
 az kutrah, tõb vyzeth merýtheth: Mýchoda az
 lelký eden kýuel merýttwnk ez melseges kut.

- Valasztanak azért meltosagauat myndeneketh fel-
 lyöl mulanak: harmadzor fellöl mulanak myn-
 deneketh zent leleknek vetelenek bõseges voltaual:
 Be tellyesedenek vgmond mynd nyajan zent lelek-
 5 kel: Kynek ertelmereh vgmond zent albert dok-
 tor atyank hogh neegh keppen mondatyk ember tel-
 lyesnek lenni zent lelekkel: Elqzor hogh zent lelek-
 nek malasztah q tolleh folyon egyebek: mykenth
 az kut ffõbõl az folyamath: ilyen tellyesseggel zenth
 10 lelek csak az cristusban vagyon. Mert vgmonda
 zenth jános ewanglista: Az q malasztanak tellyes
 voltaual vnk mynd nyajan: Mynd az edes zõz
 Maria, mynd az apostolok, mynd ammartýrok:
 mynd az zent gfforok: mynd az zent zõzek
 15 mynd az zentek: az q malasztanak bõsegebol
 merýttenek: kýký mynd az q edenýenek my-
 volta zerenth: Akký nagyob edennýel megýen
 az kutrah, tõb vyzeth merýtheth: Mýchoda az
 lelký eden kýuel merýttwnk ez melseges kut.

bol: az zent zereteth: Valamenereh qtet zerettywk³¹
 annerah rezesolwnk az q malaztyaua: O en edes
 neneym ha valakij mondana mynekwnk: vala
 mynema edennyel yotok en hozsam: megh toltom
 draga kquekkel: nemes gyongyel: sar arannyal.
 oh mel nagh zorgalmatossaggal syetnenk: kijek
 mynd nagyob edent vyuen: Ime en zerelmes ne-
 neym az cristus kyalt my hozzank: ha valakij
 zomyuhozyk yoyon en hozsam Ezt mongya vala
 zent lelekröl: Masodzor mondatyk az malaztnak
 tellyes volta: ol nagh bseggel hogh mynden emberek
 nek es angyaloknak malaztya feleth legyen: Ez
 yllyen malaztnak bseges volta lon az zwz Maria-
 ban: Myert hogh lon ystennek annyah erröl
 monda zent gabriel archangyal: wduozleghe Ma-
 ria malaztal tellyes: Harmadzor mykor adatyk
 embernek az malaztnak elegkeppen: Mynt zent
 zakariasnak Be tellyesedek vgmond zakarias az
 q attyah zenth lelekkel: zent ersebeth azzonroles
 vgyan azon zent luka ch: Be tellyesedek es sebeth

bol? az zent zereteth: Valamenereh qtet zerettywk
 annerah rezesolwnk az q malaztyaua: O en edes
 neneym, ha valakij mondana mynekwnk: vala-
 mynemq edennyel yotok en hozsam. megh toltom
 5 draga kquekkel: nemes gyongyel: sar arannyal,
 oh mel nagh zorgalmatossaggal syetnenk, kiky
 mynd nagyob edent vyuen: Ime en zerelmes ne-
 neym az cristus kyalt my hozzank: ha valakij
 zomyuhozyk yoyon en hozsam, Ezt mongya vala
 10 zent lelekröl: Masodzor mondatyk az malaztnak
 tellyes volta: ol nagh bseggel hogh mynden emberek-
 nek es angyaloknak malaztya feleth legyen: Ez
 yllyen malaztnak bseges volta lon az zwz Maria-
 ban: Myert hogh lon ystennek annyah erröl
 15 monda zent gabriel archangyal: wduozleghe Ma-
 ria, malaztal tellyes: Harmadzor, mykor adatyk
 embernek az malazt[nak]¹ elegkeppen: Mynt zent
 zakariasnak, Be tellyesedek vgmond zakarias az
 q attyah zenth lelekkel: zent ersebeth azzonroles
 20 vgyan azon zent luka ch, Be tellyesedek e()r()sebeth

¹ A -nak szótagot valaki ki akarta vakarni.

zent lelekkel: Negyedzer bőséggel az annerah hóg
q mýattok egyebekys be tellýesednek vala ma,
lazzal: Nýkent oluassuk az apostolok nap de,
tekról valo kónben, hóg zent peter predýkal,
uan az nepeknek reájok zallah zent lelek:
váján ottan megh vó oluassunk, hóg az aposto
lok feýekreh teýk vala az nepeknek keze
keth es zent lelket ueznek vala: o Malaztnak
nagh bőséges volta: o chodaknak chodaya: o pa
radýchombely nagh edessegh: o anýazenteghaz
nak fundamentomý: o kereztýeneknek attýok
es zertóý: o ez sötet vylagnak vylagossagý:
o cristus kereztffájanak vyselóý: ký gondolhatta
volna hóg ennereh ffel magasztatna tótoketh
ammennýeý ýsten: Nýntbenek azert nagýobbak
q tollókneel: Hat mýt mongýuk azoknak kýk
megh býzonýttýak hóg nagýob zentek legýenek
az apostoloknal, Mert többet zenuettenek: ala
zatosbak voltanak, es tób ýozagot hattanak el:

zent lelekkel: Negyedzer bőséggel az annerah hóg
q mýattok egyebekys be tellýesednek vala ma
lazzal: Mýkent oluassuk az apostoloknak ele
tekról valo kónben, hóg zent peter predýkal
5 uan az nepeknek reájok zallah zent lelek:
vgýán ottan megh vó oluassunk, hóg, az aposto
lok feýekreh teýk vala az nepeknek keze
keth es zent lelket ueznek vala: o Malaztnak
nagh bőséges volta: o chodaknak chodaya: o pa
10 radýchombely nagh edessegh: o anýazenteghaz
nak fundamentomý: O kereztýeneknek attýok
es zertóý: o ez sötet vylagnak vylagossagý:
o cristus kereztffájanak vyselóý: ký gondolhatta
volna hóg ennereh ffel magasztatna tótoketh
15 ammennýeý ýsten: Nýntbenek azert nagýobbak
q tollókneel: Hat mýt mongýuk azoknak kýk
megh býzonýttýak hóg nagýob zentek legýenek
az apostoloknal, Mert többet zenuettenek: ala
zatosbak voltanak, es tób ýozagot hattanak el:

Erreh az zent doctorok vgh ffelelnék. 32
 valakýnek tókellesegegh es zentsegegh nýnchen
 ffo keppen sem zegensegben. Mert az ydogh ýgen zegen:
 sem sanjaro penitenciaban. sem kýnzenuedesben.
 sem egýeb nemq ez vylagý vlatatossagban. Mert
 az ydoghý sanjaro penitenciat tart. sokash zen-
 ued: hanem az zent zeretethben zent pal apastal
 mondas zerenth. Mýndennek feletteh az zent ze-
 reteth legýen nalatok. ký az tókellesegegh kpte-
 leh: Mert az zegenseg kýnnak zenuedeseg: elet-
 nek kemensegegh (mýnd ez ýllýenek nem teznek
 embert tókellesegh: hanem chak vtat nýtnak
 az tókellesegegh: Ennek býzonsagara vehet-
 týwk kereztelq zent ýanosth es vrunk ýesusth:
 Tudný valo dologh hogh ýol lehet zent ýanos-
 sanjarosagost eletet es nagyob zegenseget výseleh
 vrunk cristusnal, de azert nem nagyob vrunk
 ýesusnal: Ezenkeppen ha vala mel' zentek talal-
 tattanak nagyobbak valamýben akar zegense-
 gben. akar alazatossagban: akar tudomamban:
 akar kýn zenuedesben. sakar mýnemq ýoban.

Erreh az zent doctorok vgh ffelelnék, hogh,
 valakýnek tókellesegegh es zentsegegh, nýnchen
 ffo keppen sem zegensegben, Mert az ydogh ýgen zegen:
 sem sanjaro penitenciaban, sem kýnzenuedesben:
 5 sem egýeb nemq ez vylagý vlatatossagban: Mert
 az ydoghý sanjaro penitenciat tart, sokath zen-
 ued: hanem az zent zeretethben zent pal apastal
 mondas zerenth, Mýndennek feletteh az zent ze-
 reteth legýen nalatok, ký az tókellesegegh kpte-
 10 leh: Merth az zegenseg, kýnnak zenuedeseg: elet-
 nek kemensegegh s mýnd ez ýllýenek, nem teznek
 embert tókellesegh: hanem chak vtat nýtnak
 az tókellesegegh: Ennek býzonsagara vehet-
 týwk kereztelq zent ýanosth es vrunk ýesusth:
 15 Tudný valo dologh hogh ýol lehet zent ýanos
 sanjarosagost eletet es nagyob zegenseget výseleh
 vrunk cristusnal, de azert nem nagyob vrunk
 ýesusnal: Ezenkeppen ha vala mel' zentek talal-
 tattanak nagyobbak vala mýben, akar zegense-
 20 gben, akar alazatossagban: akar tudomamban:
 akar kýn zenuedesben, sakar mýnemq ýoban

¹ A szó után piszkolt van.

az apostoloknal, megys az apostolok nagyobbak. Mert
 valamit tetteek nagyobb zeretből tetteek. Na-
 gyobbak erdemleg zent peter el haguan az q halojat
 foguem lajos kiral' auuagh zent elek mynden
 kynchet. Mert nagyobb zeretből teue: Ezenkeppen
 erched mynden yozagrol: Pelda zent gergelrol es az
 zenth atyáról: ky mykoron konyorgneht ystennek
 kyuel lenne erdemeg: zozat yqueh hozza monduan:
 Gergel' papaua: haluan az zent atya megh busu-
 la rayta es panazol vala monduan: En mynden
 nemq youaymath el hattam semmit ne byrok
 semmi vymasagom ez vylagon nyneben: q kegygh
 nagb tyztesseghen: nagh vymasagban es nagh kynch-
 ben vagyon: Mykor ygyen saplodneek el yqueh
 ystennek angyala es mondag: Nyaualyas barath
 hogh mered teh zent gergel' papanak kazdagsa-
 gahoz hasonlatny az teh [se] zegensegedeth, mykor the
 ynkabh gyonyorkodol az egh machka ffyuban
 mykor elotted yatzyk, hogh nem q az nagh
 kynchben: haluan ezt be foga zayath es kyuan-
 nya vala hogh zent gergellyel lehetneht yutalma:
 Ezt tegyw es wduqzplwnk: Amen: 1.5.2.1. finis.

- az apostoloknal, megys az apostolok nagyobbak, Mert
 valamit tetteek nagyobb zeretből tetteek: Na-
 gyobbak erdemleg zent peter el haguan az q halojat
 foguem lajos kiral', auuagh zent elek mynden
 5 kynchet, Mert nagyobb zeretből teue: Ezenkeppen
 erched mynden yozagrol: Pelda zent gergelrol es az
 zenth atyáról: ky mykoron konyorgneht ystennek
 kyuel lenne erdemeg: zozat yqueh hozza monduan:
 Gergel' papaua: haluan az zent atya megh busu-
 10 la rayta es panazol vala monduan: En mynden
 nemq youaymath¹ el hattam, semmit ne byrok
 semmi vymasagom ez vylagon nyneben: q kegygh
 nagh tyztesseghen: nagh vymasagban es nagh kynch-
 ben vagyon: Mykor ygyen saplodneek, el yqueh
 15 ystennek angyala es mondag: Nyaualyas barath
 hogh mered teh zent gergel' papanak kazdagsa-
 gahoz hasonlatny az teh [se] zegensegedeth, mykor the
 ynkabh gyonyorkodol az egh machka ffyuban
 mykor elotted yatzyk, hogh nem q az nagh
 20 kynchben: haluan ezt be foga zayath es kyuan-
 nya vala hogh zent gergellyel lehetneht yutalma:
 Ezt tegyw es wduqzplwnk: Amen: 1.5.2.1. finis:

¹ A második y áthúzással törölve?

Azok az ékezetek, diakritikus jelek és írásjelek, amelyeket a scriptor a tinta fogytával húzott meg, a tinta fakulása miatt a kéziratban nehezen, legfeljebb segédeszközökkel érzékelhetők. Ezeket az ofszet eljárás valamelyik fázisában csak retussal tudtuk volna láthatóvá tenni. Erről a paleográfiai hűség érdekében lemondtunk. Átiratunk természetesen a hasonmásban nem látható jeleket is tartalmazza.